

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ
του ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Α.Μ. : 0315Μ018

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: "Ο κλήρος στα σώματα ασφαλείας και
στις ένοπλες δυνάμεις"**

Επιβλέπων: Καθηγητής Γερ. Καραμπελιάς

**Μέλη: Καθηγητής Αντ. Παπαρίζος
Καθηγητής Αγ. Παπανεοφύτου**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	03
1)Ιστορικές αναδρομές.....	05
1,1)Η ίδρυση Θρησκευτικής Υπηρεσίας Στρατού.....	05
1,2)Η θεσμική πορεία της θρησκευτικής υπηρεσίας από την ίδρυση της μέχρι σήμερα.....	08
1,3)Η συμβολή των Στρατιωτικών Ιερέων στους αγώνες του Ελληνικού Έθνους.....	17
1,3α)Η παρουσία των Στρατιωτικών Ιερέων στους απελευθερωτικούς αγώνα του 1821.....	17
1,3β)Η συμβολή των Στρατιωτικών Ιερέων τους στους Αγώνες του 1940 και στην Εθνική Αντίσταση.....	19
1,4)Η Θρησκευτική Υπηρεσία στα Σώματα ασφαλείας από την Χωροφυλακή μέχρι τις μέρες μας.....	24
2)Η Θρησκευτική Υπηρεσία των ενόπλων δυνάμεων.....	29
2,1)Η διάρθρωση και το νομικό πλαίσιο της θρησκευτικής υπηρεσίας των ενόπλων δυνάμεων.....	29
2,2)Η αποστολή του σώματος ιερέων των ενόπλων δυνάμεων... 	34
3)Θρησκευτικές Υπηρεσίες Σωμάτων Ασφαλείας.....	37
3,1)Το θεσμικό πλαίσιο της θρησκευτικής υπηρεσίας, της Ελληνικής Αστυνομίας.....	37
3,1α)Η λειτουργία της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας.....	40

3,1β) Έργο και αποστολή της Θρησκευτική Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας.....	42
3,1γ) Το νομικό πλαίσιο των Ιερέων της Υπηρεσία Θρησκευτικού της Ελληνικής Αστυνομίας.....	46
3,1δ) Κρίσεις προαγωγές αποστρατείες, προσλήψεις των ιερέων της θρησκευτικής υπηρεσίας.....	47
3,2) Οι ιερείς της Ελληνικής Αστυνομίας εκτός της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της ΕΛ.ΑΣ.....	51
3,3) Η κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών σε Λιμενικό Σώμα και Πυροσβεστική Υπηρεσία.....	61
Συμπεράσματα – Προβληματισμοί.....	63
Παραρτήματα	67
Βιβλιογραφία.....	119

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή έχει σκοπό να αποδείξει τη σχέση των Ελληνικών Ένοπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφάλειας με τη Χριστιανική πίστη και την Ορθοδοξία. Θεωρείται δεδομένο ότι η Χριστιανική πίστη αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των Ελλήνων.

Οι Ένοπλες Δυνάμεις και τα Σώματα Ασφάλειας φαίνεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή και συνέχεια του έθνους μας. Αποτελούν θεσμικές ομάδες με παγιωμένες σχέσεις εξουσίας και διοίκησης αλλά και με μια ιδιαίτερη σχέση και επικοινωνία με το τον υπόλοιπο λαό. Στην εσωτερική λειτουργία του σώματος των ενστόλων, οι έννοιες της ιεραρχίας, της πειθαρχίας και της υπακοής, καθώς και αυτές της διοίκησης και ηγεσίας, συνθέτουν τους βασικούς άξονες, γύρω από τους οποίους περιστρέφεται η κουλτούρα τους και απορρέει η καθημερινή νοοτροπία και συμπεριφορά τους. Κυρίαρχο τμήμα αυτής της συμπεριφοράς διαδραματίζει και η σχέση τους με τη θρησκευτική πίστη.

Τι επικρατεί όμως σήμερα στο Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων των Ενόπλων Δυνάμεων. Θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή της πορείας των Στρατιωτικών Ιερέων από την Επανάσταση του 1821 και την ίδρυση του νεότερου Ελληνικού Κράτους από τον Ιωάννη Καποδίστρια έως τις ημέρες μας. Αξίζει να αναφερθεί ότι υποστηρίζεται η άποψη πως και από την περίοδο του Βυζαντίου υπήρχαν ιερείς που ακολουθούσαν διάφορους στρατιωτικούς σχηματισμούς, ένα είδος δηλαδή Στρατιωτικών Ιερέων της εποχής, όμως δεν θα ασχοληθούμε με αυτό στην παρούσα εργασία. Θα κάνουμε ειδική αναφορά στη συμβολή των Στρατιωτικών Ιερέων στους Εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες του Έθνους μας και τέλος θα αναλύσουμε τους σημερινούς τομείς δράσης και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Σώματος των Στρατιωτικών Ιερέων στις Ένοπλες Δυνάμεις.

Κάτι ανάλογο θα πράξουμε και με τα Σώματα Ασφαλείας καθώς θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε τη βασική διαφοροποίηση ανάμεσα στους Στρατιωτικούς Ιερείς και στους Ιερείς των Θρησκευτικών Υπηρεσιών των Σωμάτων Ασφαλείας. Μια διαφοροποίηση που αναδεικνύει τη φιλοσοφία του κάθε Σώματος. Οι Στρατιωτικοί Ιερείς, για παράδειγμα, είχαν από την περίοδο της δημιουργίας τους τη φιλοσοφία του «εκστρατεύω». Ήταν ένα καθαρά εκστρατευτικό Σώμα που ακολουθούσε το υπόλοιπο στράτευμα όπου αυτό πήγαινε προκειμένου να το εμπυχώσει, συντροφεύσει και να ευλογήσει.

Το αντίθετο ακριβώς συνέβαινε με τα Σώματα Ασφαλείας. Η Χωροφυλακή που στην ουσία έχει διαγράψει τη μεγαλύτερη πορεία από τα άλλα σώματα, είχε καθαρά φιλοσοφία στρατωνισμού, προσπαθούσε δηλαδή να μεταδώσει ευλογίες και χριστιανική ηθική σε συγκεντρωμένες ομάδες εντός συγκεκριμένου χώρου. Η ιστορική πορεία βέβαια των ιερέων των Σωμάτων Ασφαλείας είναι πολύ βραχύτερη από ότι των Στρατιωτικών Ιερέων αφού ο πρώτος ιερέας της Χωροφυλακής διορίστηκε τη δεκαετία του 1940.

Φυσικά και θα κάνουμε μια ιστορική αναδρομή στο ρόλο των ιερέων στα Σώματα Ασφαλείας, η οποία βέβαια θα είναι πολύ πιο σύντομη, λόγω διάρκειας, από αυτή των Στρατιωτικών Ιερέων. Σε αυτή τη βραχύχρονη ιστορική αναδρομή θα αναδείξουμε την πορεία των ιερέων αλλά και την αντιμετώπισή τους από τους Αξιωματικούς των Σωμάτων Ασφαλείας έως τις ημέρες μας. Επίσης, θα δοθεί έμφαση στο φαινόμενο των ιερέων της Ελληνικής Αστυνομίας εκτός θρησκευτικής Υπηρεσίας ενώ θα γίνουν αναφορές στις θρησκευτικές υπηρεσίες του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος.

Η παρούσα εργασία θα κλείσει με μια έρευνα και ένα ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε ανώνυμα από τρεις ιερείς της Ελληνικής Αστυνομίας. Θα ακολουθήσουν τα συμπεράσματα τα οποία θα αναγάγουν και θα εντοπίζουν τα πρόβλημα τα οποίο υφίσταται με προτάσεις για πιθανές λύσεις αυτών.

1) ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

1,1) Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ

Η Θρησκευτική Υπηρεσία του Στρατού και των Ενόπλων Δυνάμεων εμφανίζεται από τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του Νέου Ελληνικού Κράτους. Μια ιστορική αναδρομή με αναφορές στους σημαντικούς σταθμούς του Θρησκευτικού Σώματος κρίνεται αναγκαία για στην παρούσα εργασία.

Ο πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδος Ιωάννης Καποδίστριας είχε ως πρώτιστο μέλημα του την φροντίδα του Στρατού. Επιδίωξη του ήταν η συγκρότηση των δυνάμεων του στρατού σε σώμα και τακτικό Στρατό, για να αντιμετωπίσει τους κινδύνους και να ανταπεξέλθει στα αμυντικά της καθήκοντα η Χώρα. Στα πλαίσια αυτά ο Καποδίστριας ιδρύει την Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, (δίνοντας ταυτόχρονα το όνομα της και κατοχυρώνει την θέση του στρατιωτικού ιερέως στη Σχολή Ευελπίδων. Ο Ιωάννης Καποδίστριας επέβαλλε στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων κανόνες όπως: Η καθημερινή προσευχή και ο υποχρεωτικός εκκλησιασμός των σπουδαστών (στον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου του Ναυπλίου) κατά τις Κυριακές και τις εορτές. Επίσης επέβαλε τη πιστή τήρηση των Ιερών Κανόνων της Εκκλησίας για νηστεία, Εξομολόγηση και Θεία Μετάληψη όλων των εκπαιδευομένων. Μάλιστα από το σχολικό έτος 1830-31 εισήγαγε στη Σχολή η διδασκαλία των θρησκευτικών και της εκκλησιαστικής ιστορίας. Έθεσε έτσι ο πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδος τις βάσεις για την ίδρυση της Θρησκευτικής Υπηρεσίας Στρατού και παρουσία ιερέων στο Στράτευμα

Ο Καποδίστριας ήταν ο ίδιος ένας βαθύτατα ευσεβής άνθρωπος που επιθυμούσε την παρουσία ιερέων για να εμπνεύσει το στράτευμα στην Ορθόδοξη πίστη. Εκεί όμως όπου αποκαλύπτεται το προσωπικό ενδιαφέρον και η άμεση φροντίδα του ίδιου του Καποδίστρια για την εδραίωση των Ιερέων στο στράτευμα είναι μία επιστολή του προς έναν μόνιμο στρατιωτικό ιερέα της εποχής, όπου ο ίδιος Κυβερνήτης θεσμοθετεί και εμπιστεύεται την ιερατεία του σώματος σε κάποιον συγκεκριμένο. Αναφέρεται χαρακτηριστικά:

1.Μιχαηλίδης Κυριάκος. «Το νομοκανονικό καθεστώς της Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων» σελ.13

2. Γενικού Επιτελείου Στρατού, « Ιστορία του Ελληνικού Στρατού», 1821-1997, έκδ. Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού Γ.Ε.Σ., Αθήνα 1977.

3. Φωτόπουλου Χρ., Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, τόμος 1, Αθήνα.

4.Μελέτιος Κουράκλης Αρχιμανδρίτης «Θρησκευτικοί Λειτουργοί στο Στράτευμα δια μέσου των αιώνων» σελ.527 Αθήνα 2010

Εν Ναυπλίω τη 28 Φεβρουαρίου 1829.

Διά του συναπτόμενου διατάγματος η κυβέρνησή σας εμπιστεύεται την ιερατείαν του τακτικού σώματος. Ο Συνταγματάρχης κ. Εϊδέκος, Διευθυντής αυτού θέλει σας σχετίσει προς τους αξιωματικούς του σώματος μετά των οποίων .....

Τέλος, το ενδιαφέρον του Καποδίστρια για την ανάπτυξη και εξέλιξη της Θρησκευτικής Υπηρεσίας εκδηλώθηκε και πάλι λίγους μήνες πριν την αποτρόπαια δολοφονία του. Αποσκοπώντας στην αξιοποίηση των στρατιωτικών ιερέων για την ηθική διαπαιδαγώγηση και εξύψωση των ανδρών του στρατού, ίδρυσε ειδικό αλληλοδιδακτικό σχολείο και ανέθεσε τη διεύθυνση του σε στρατιωτικό ιερέα. Αναγράφεται χαρακτηριστικά στο φύλλο της Γενικής Εφημερίδος της Ελλάδος.

«Εγχώριοι Ειδήσεις»

Εκ Ναυπλίου, 22 Μαΐου 1831

Προνοούσα η Κυβέρνησή, όχι μόνον περί του τακτικού οργανισμού των στρατιωτικών, αλλά και περί της ηθικής αυτών βελτιώσεως, σύστησε νεωστί και ειδικόν σχολείον αλληλοδιδακτικόν διά τους αξιωματικούς και στρατιώτας του Τυπικού Σώματος. Ενεπιστεύθη δε την διεύθυνσιν αυτού εις τον Αρχιμανδρίτην Κύριον Νικηφόρον Ρωμανίδη. Την 18ην του ενεστώτος.....

Κλείνοντας την αναφορά μας στον Ιωάννη Καποδίστρια μπορούμε να πούμε μετά βεβαιότητας ότι επί των ημερών του τέθηκαν τα θεμέλια για την καθιέρωση την οργάνωση και ανάπτυξη του σώματος των στρατιωτικών ιερέων, και που για δύο σχεδόν αιώνες έχει πάρα πολλά προσφέρει στην Εκκλησία και στο Έθνος

Μετά την απελευθέρωση από τον τούρκικο ζυγό, το ανεξάρτητο Ελληνικό Κράτος, αναγνωρίζοντας τη μεγάλη προσφορά του Κλήρου στο Έθνος, ενέταξε επισήμως, από τα πρώτα ήδη διατάγματα περί οργάνωσης των στρατιωτικών μονάδων, ιερείς στις τάξεις του νεοσύστατου Ελληνικού Στρατού.

Πριν κλείσουμε το κεφάλαιο αυτό θεωρώ ορθό να δοθεί μια προτεραιότητα στην ιερατική ιδιότητα αυτών των στρατιωτικών ιερέων που πέρα του γεγονότος ότι είναι στρατιωτικοί δε παύουν πρώτιστα να είναι ιερείς και εκπρόσωποι του θεού μέσα στο κόσμο.

Κρίνουμε σκόπιμο να επισημάνουμε και αξιολογήσουμε τη ορολογία που χρησιμοποιείται όσον αφορά τους βαθμούς των στρατιωτικών ιερέων όπως χρησιμοποιήθηκαν στο μέλλον, διότι θεωρούμε ότι μπορούν να γίνουν χρήσιμες παρατηρήσεις για την ουσία της αποστολής των Ιερέων στο στράτευμα. Οι στρατιωτικοί ιερείς δεν ονομάζονται Λοχαγοί, Υπολοχαγοί,

Ταγματάρχες και τα σχετικά αλλά ιερείς διαφορετικών τάξεων (Ιερέυς Α΄ τάξεως, Β΄ τάξεως κτλ.). Η έμφαση, δηλαδή, δίδεται όχι στο στρατιωτικό βαθμό ή στη στρατιωτική ιδιότητα, αλλά στο εκκλησιαστικό λειτουργήμα και στην ποιμαντική διακονία. Μπορεί να εντάσσονται μεν οι στρατιωτικοί ιερείς, για λόγους οργανωτικούς και μισθολογικούς, στις διοικητικές δομές του στρατεύματος, αλλά εντάσσονται ως κληρικοί, κρατώντας την ανέπαφη, ακόμη και με την εξωτερική τους περιβολή. Στο ίδιο πνεύμα με τα παραπάνω θα λέγαμε ότι και ο χαρακτηρισμός των ιερέων στο στράτευμα ως «στρατιωτικών», δεν μπορεί να νοείται ως προσδιοριστικός μιας ιεροσύνης αλλά ως δηλωτικός και μόνο, του ιδιαίτερου χώρου της ποιμαντικής διακονίας των συγκεκριμένων ιερέων, που είναι τα στρατευμένα μέλη της Εκκλησίας. Ενόσ χώρου, ο οποίος λόγω των ιδιομορφιών και των ειδικών συνθηκών του, συγκροτεί ιδιαίτερο πεδίο ποιμαντικής μέριμνας και γι' αυτό απαιτεί εξειδικευμένη ποιμαντική προσέγγιση από αφιερωμένους και κατάλληλα εκπαιδευμένους για το έργο αυτό κληρικούς.

1,2) Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Έτσι παρόλο που όπως είδαμε η Θρησκευτική Υπηρεσία δημιουργήθηκε από τον Καποδίστρια, τελικώς οργανώθηκε από το ρωμαιοκαθολικό βασιλέα Όθωνα⁵ (1833 – 1862) και το Βαυαρό αντιβασιλέα, τον προτεστάντη και γιό πάστορα⁶ Φον Μάουερ και συμπίπτει χρονικά με την αυτονόμηση της Εκκλησίας της Ελλάδος από το Οικουμενικό Πατριαρχείο την οποία επέβαλαν οι Βαυαροί αντιβασιλείς. Η Εκκλησία της Ελλάδος ανακηρύχθηκε αυτοκέφαλη από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, με το Συνοδικό τόμο⁷ του 1850.

Την ίδια λοιπόν εποχή της αυτονομίσεως και κρατικοποιήσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος, οργανώθηκε και η Θρησκευτική Υπηρεσία Στρατού⁸. Τα διατάγματα που εκδόθηκαν εκείνη την εποχή αποτυπώνουν την προτεσταντίζουσα βαυαρική επίδραση.

Στο διάταγμα του 1836 (τρία χρόνια μετά την έλευση του Όθωνα) γίνεται μνεία για θεσμοθέτηση ιερέα σε κάθε τάγμα χωρίς διευκρινιστικές διατάξεις για την αποστολή του ιερέα.

Όμως με την περαιτέρω εξέλιξη και οργάνωση του Στρατού Ξηράς επί βασιλείας Όθωνα, παγιώνεται η θέση και η αριθμητική αναλογία των στρατιωτικών ιερέων στο στράτευμα. Στο δεύτερο μόλις Διάταγμα Περί του σχηματισμού των στρατευμάτων της ξηράς της οθωνικής περιόδου (Διάταγμα «περί του σχηματισμού των στρατευμάτων της ξηράς της 13-25 Ιανουαρίου 1836, εν ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (1836) 165-170), προβλέπεται θέση ιερέα για κάθε Τάγμα του Ελληνικού Στρατού. Το εν λόγω Διάταγμα αποτελεί μία από τις καταστατικές βάσεις και αφετηρία της οργανώσεως της Θρησκευτικής Υπηρεσίας στο Στράτευμα

Είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ότι η θεσμοθέτηση Στρατιωτικών Ιερέων γίνεται πράξη με την τοποθέτηση αυτών στις μονάδες του στρατεύματος. Σε συγκεντρωτικό κατάλογο του έτους 1836 καταγράφονται και τα ονόματα των πρώτων αυτών μονίμων στρατιωτικών ιερέων και η στρατιωτική μονάδα στην οποία είχαν, ως κληρικοί τοποθετηθεί.

5. Ιωάννης Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία, τόμ. Δεύτερος, Θεσσαλονίκη, σ. 677.*

6. Χρήστος Γιανναράς, *Ορθοδοξία και Δύση.., σ. 251 – 252.*

7. Εμμανουήλ Κωνσταντινίδης, *Η Ανακήρυξις του Αυτοκεφάλου της εν Ελλάδι Εκκλησίας.., σ. 17*

8.-Μιχαηλίδης Κυριάκος. «Το νομοκανονικό καθεστώς της Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων

Ο κατάλογος⁹ με τα ονόματα των πρώτων στρατιωτικών ιερέων έχει ως εξής:

1.	<i>Μάξιμος Κρης</i>	<i>Διοικητής Φρουράς Ναυπλίου</i>
2.	<i>Διονύσιος Κοροβίνος</i>	<i>1ο Τάγμα Π. Γραμμ.</i>
3.	<i>Νικηφόρος Ρωμανίδης</i>	<i>2ο Τάγμα Ελαφρύ</i>
4.	<i>Ιωάννης Θειακάκης</i>	<i>2ο Τάγμα Π. Γραμμ.</i>
5.	<i>Αγαθάγγελος</i>	<i>2ο Τάγμα Π. Γραμμ.</i>
6.	<i>Ιωακείμ Φυνδανάκης</i>	<i>Τάγμα Λογχιστών</i>
7.	<i>Ηλίας Γεράσιμος</i>	<i>Τάγμα Πυροβολικού</i>
8.	<i>Ζαχαρίας Καμπάνης</i>	<i>1ο Τάγμα Ελαφρύ</i>
9.	<i>Θεόδωρος Κτενάς</i>	<i>Στρατιωτική. Σχολή.</i>

Το Μάρτιο του 1837 εκδίδονται οδηγίες από την Ιερά Σύνοδο για τους πρεσβυτέρους που υπηρετούν στο Βασιλικό Στρατό, οι οποίες όμως δεν συμπεριλαμβάνονται στα επόμενα βασιλικά διατάγματα.

Η αρχή τοποθετήσεως στρατιωτικού ιερέα σε κάθε τάγμα και όπλο του στρατεύματος αναφέρεται πιστά σε νομοθετήματα και στρατιωτικές διαταγές του έτους 1838. Έτσι, σε Διατάγματα περί σχηματισμού του πεζικού και του ιππικού την 20η Ιουνίου 1838 ορίζονται οι θέσεις των επιτελών κάθε τάγματος και των δύο αυτών σωμάτων (ιππικού και πεζικού) και, αναφέρεται ρητά η τοποθέτηση ενός Στρατιωτικού Ιερέα.

Αξιοπαρατήρητο στο εν λόγω Διάταγμα είναι ότι για πρώτη φορά εμφανίζεται ο όρος «στρατιωτικός ιερέυς», ο οποίος παγιώνεται έκτοτε ως ο επίσημος τίτλος κάθε κληρικού που υπηρετεί ποιμαντικά στο στράτευμα. Από το ίδιο, επίσης, Διάταγμα συνάγεται ότι ορίζεται ως σταθερή η αρχή της αναλογίας ενός ιερέα ανά τάγμα, ανά 850 περίπου δηλαδή άντρες, αξιωματικούς και οπλίτες, όπως στο άρθρο 11 ορίζονται οι δυνάμεις των ταγμάτων του πεζικού.

Επίσης στο ιππικό με Διαταγή του Στρατού, της 25ης Ιανουαρίου 1838 τοποθετιέται (και συγκεκριμένα στη «Μοίρα του Ιππικού») ο ιερέας Ιωακείμ Φυνδανάκης. Αλλά και στην εθνοφυλακή με την ίδια επίσης διαταγή διορίζεται ο Αρχιμανδρίτης Ιωνάς Ολύμπιος ως Στρατιωτικός Ιερέας.

Το 1843 εκδίδεται το Διάταγμα Περί νέου σχηματισμού του πεζικού και των επιτελών των φρουραρχείων. Σ' αυτό προβλέπεται η θεσμοθέτηση, για πρώτη φορά, θέσεων στρατιωτικών ιερέων σε όλα τα Φρουραρχεία πρώτης

9.- Μελέτιος Κουράκλης Αρχιμανδρίτης «Θρησκευτικοί Λειτουργοί στο Στράτευμα δια μέσου των αιώνων» σελ,539 Αθήνα 2010

κλάσεως, όπως αυτά των Αθηνών και του Ναυπλίου, στο τελευταίο μάλιστα συμπεριλαμβάνεται και το Φρούριο του Παλαμηδίου. Αξιοσημείωτο είναι ότι στο Διάταγμα αυτό τηρείται απαρέγκλιτα η αναλογία ενός στρατιωτικού ιερέα ανά 850 περίπου άνδρες, όπως προαναφέρθηκε. Στο ίδιο επίσης Διάταγμα του 1843 (Άρθρο 6), γίνεται αναφορά, για πρώτη φορά, στη διακονία των στρατιωτικών ιερέων ως ιδιαίτερης υπηρεσίας. Αυτή ονομάζεται «Υπηρεσία της Θρησκείας» και εντάσσεται στο οργανόγραμμα Φρουραρχείων ανάμεσα σε άλλες στρατιωτικές υπηρεσίες, όπως της Υγείας και της Οικονομίας

Ο όρος «Υπηρεσία» από εκείνη την εποχή πρόσβαλε την υπαλληλική αντίληψη για τους Στρατιωτικούς Ιερείς και ο όρος «θρησκεία» αποτυπώνει μια δυτική θρησκευτική νοοτροπία και αντίληψη. Η «Υπηρεσία της Θρησκείας» ωστόσο εντάχθηκε στο στρατιωτικό διοικητικό οργανόγραμμα όπως οι υπόλοιπες στρατιωτικές υπηρεσίες με αποτέλεσμα να αποξενωθεί από τις υπόλοιπες εκκλησιαστικές δομές της θεσμικής Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Το Σώμα όμως Στρατιωτικών Ιερέων μέσα στο Στράτευμα έχει πλέον εδραιωθεί και το έτος 1849 εμφανίζονται μόνιμοι στρατιωτικοί ιερείς και στις μισθολογικές καταστάσεις του Πολεμικού Ναυτικού¹⁰ Συγκεκριμένα, στην Κατάσταση του προσωπικού του στόλου του έτους 1849 καταγράφονται δύο θέσεις ιερέων για τις δύο Κορβέτες του Πολεμικού Ναυτικού, «Λουδοβίκος» και «Αμαλία». Πρέπει να σημειωθεί ότι από τα 18 πάσης φύσεως πολεμικά πλοία του ελληνικού στόλου, αυτά ήταν τα μόνα, στα οποία αναγνωριζόταν επίπεδο διοικήσεως αντίστοιχο προς αυτό των Ταγμάτων του Στρατού Ξηράς. Για αυτόν ακριβώς το λόγο ήταν τα μόνα πλοία στα οποία προβλεπόταν και θέση Ιερέως, όπως ίσχυε και στα Τάγματα. Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι στο Πολεμικό Ναυτικό εφαρμοζόταν η ίδια αρχή τοποθέτησεως στρατιωτικών ιερέων σε μονάδες επιπέδου διοικήσεως Τάγματος.

Το 1853 εισάγεται μία σημαντική οργανωτική καινοτομία στις τάξεις της Θρησκευτικής Υπηρεσίας. Με σκοπό την πλήρη μισθολογική ένταξη των στρατιωτικών ιερέων στο σώμα των αξιωματικών, θεσμοθετείται, για πρώτη φορά, η ιεραρχική δομή στο σώμα των στρατιωτικών ιερέων, με τη διάκρισή τους σε «Ιερείς Α' τάξεως» και «Ιερείς Β' τάξεως». Οι μεν πρώτοι εξομοιώνονται μισθολογικά με τους Υπολοχαγούς, οι δε δεύτεροι με τους Ανθυπολοχαγούς. Λίγα χρόνια αργότερα το έτος 1861 με το Νόμο ΧΟΒ' της 8ης Αυγούστου «περί Στρατιωτικών Ιερέων» δημιουργείται και Τρίτη βαθμίδα, οι Γ' τάξεως Στρατιωτικοί Ιερείς. Επίσης εκδόθηκε στις 18 Αυγούστου 1861 Βασιλικό Διάταγμα «Περί τάξεως των στρατιωτικών ιερέων, το οποίο διευκρινίζει λεπτομέρειες και περιλαμβάνει κατάλογο στο άρθρο 3 αυτού όπου αναγράφονται τα ονόματα όλων των τότε μόνιμων στρατιωτικών ιερέων ως ακολούθως:

10., Μελέτιος Κουράκλης Αρχιμανδρίτης «Θρησκευτικοί Λειτουργοί στο Στράτευμα δια μέσου των αιώνων» σελ.541 Αθήνα 2010

Οι υπάρχοντες Στρατιωτικοί Ιερείς κατατάσσονται ως εξής:

Εις την α΄ τάξη

Οι Ιερείς Ρωμανίδης Νικηφόρος και Αγαθάγγελος Γεώργιος.

Εις της β΄ τάξη

Οι Ιερείς Αζαπάκης Παναγιώτης, Λάσκαρης Βησσαρίων,
Μπάρκας Γεράσιμος, Αντωνόπουλος Παναγιώτης
και Ασπρογέρακας Νικόλαος.

Εις της γ΄ τάξη

Οι Ιερείς Καστελλάνος Κυπριανός, Πλατύκας Παναγιώτης,
Χατζή Ιωάννου, Ανθιμος Σμυρναίος, Ξάνθης Ιωάννης
και Βαλμής Γρηγόριος

Σιγά σιγά βλέπουμε ότι έχει δημιουργηθεί μια αρχή το να υπάρχει στρατιωτικός ιερέας σε κάθε νέο όπλο και κάθε νέα υπηρεσία. Εφαρμόστηκε λοιπόν και κατά τον σχηματισμό Ημιτάγματος των Ευζώνων μιας επίλεκτης ομάδας στρατιωτών που είχαν οριστεί όμως για να αποδίδουν τιμές και όχι για να βρίσκονται σε κάποιο προκεχωρημένο φυλάκιο. Με τον υπ. αριθ. ΛΘ΄ Νόμο της 14ης Μαρτίου 1861, όπου οριζόταν οι επιτελείς ανάμεσα τους υπάρχει και η θέση του στρατιωτικού ιερέα. Η θέση, μάλιστα, αυτή κατελήφθη αμέσως, με Διάταγμα της 29ης Απριλίου 1861, από τον επανακαταταγέντα Στρατιωτικό Ιερέα Παναγιώτη Πλατύκα.

Διαπιστώνουμε επίσης ότι κατά το έτος 1882 σημειώνεται κατακόρυφη αύξηση του αριθμού της τακτικής δυνάμεως του στρατού¹¹, η οποία με Νόμο της 31ης Μαΐου του 1882 ορίζεται στις 29.534. Παράλληλα έχουμε και αύξηση του αριθμού των στρατιωτικών ιερέων, όπως αυτός ορίζεται με το Νόμο ΑΛΖ΄ της 22ας Ιουνίου 1882. Συγκεκριμένα στο άρθρο 11 του νόμου αυτού, αναφέρονται τα εξής: «*Η θρησκευτική εν τω στρατώ υπηρεσία εκτελείται υπό είκοσι στρατιωτικών ιερέων. . . και υπό των κατά τόπους εφημερίων*». Πρέπει να προστεθεί στον αριθμό αυτόν και μία θέση μονίμου του στρατιωτικού ιερέα της Σχολής Ευελπίδων. Το άρθρο αυτό έχει ενδιαφέρον γιατί για πρώτη φορά γίνεται λόγος για «κατά τόπους εφημερίους» που μπορούν να δρουν ως αρωγοί στο έργο των μονίμων στρατιωτικών ιερέων στους κόλπους του Στρατεύματος.

Από το έτος 1883 και για τις επόμενες δύο δεκαετίες εκδίδεται μια σειρά διαταγμάτων και κανονισμών, που ρύθμιζαν την εσωτερική λειτουργία της θρησκευτικής υπηρεσίας στις διάφορες στρατιωτικές μονάδες και ιδρύματα όπως π.χ. η Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, οι Στρατιωτικές Φυλακές, τα πολεμικά πλοία, το Στρατιωτικό Νοσοκομείο κ.λπ..

11. Μελέτιος Κουράκλης Αρχιμανδρίτης «Θρησκευτικοί Λειτουργοί στο Στράτευμα δια μέσου των αιώνων» σελ.544
Αθήνα 2010

Βλέπουμε για παράδειγμα ότι με Βασιλικό Διάταγμα της 20 Μαΐου του 1883 καθορίζονται τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του οριζόμενου για την Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, Στρατιωτικού Ιερέα Την ίδια περίπου περίοδο θεσμοθετείται θέση Στρατιωτικού Ιερέα και στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων με ανάλογα καθήκοντα.

Ένας σημαντικός τομέας διακονίας για τη θρησκευτική Υπηρεσία Στρατού ορίζεται με το Βασιλικό Διάταγμα της 21ης Νοεμβρίου 1884 Περί Διοικήσεως των Φυλακών και των Στρατιωτικών Καταδίκων¹² όπου για πρώτη φορά προβλέπεται διορισμός Στρατιωτικού Ιερέα για την ποιμαντική μέριμνα των εγκλείστων στις στρατιωτικές φυλακές. Στο Κεφάλαιο ΙΒ΄ στο εδάφιο 2 του Διατάγματος αυτού, καθορίζονται τα καθήκοντα του ιερέα, όπου εκτός από την ποιμαντική και την διακονία περιλαμβάνει και τον υποχρεωτικό κάθε Κυριακή εκκλησιασμό των εγκλείστων.

Τέλος ένας άλλος τομέας θρησκευτικής δραστηριοποίησης της Θρησκευτικής Υπηρεσίας Στρατού ορίζεται με τον «Κανονισμό περί της εσωτερικής υπηρεσίας των Στρατιωτικών Νοσοκομείων», της 27ης Δεκεμβρίου 1899. Στον κανονισμό αυτό, γίνεται λεπτομερή αποτύπωση των καθηκόντων των στρατιωτικών ιερέων, των υπηρετούντων σε Στρατιωτικά Νοσοκομεία.

Σε όλα αυτά τα κείμενα και τους κανονισμούς όπου οι πρώτοι χρονολογικά ήταν αρκετά συνοπτικοί και γενικοί, ενώ οι μεταγενέστεροι είναι περισσότερο λεπτομερειακοί και εξειδικευμένοι και μέσα σε όλα αυτά τα διατάγματα διαπιστώνουμε λοιπόν ποσό σημαντικά είναι όλα αυτά τα κείμενα των διαταγμάτων. Διότι για πρώτη φορά μέσω αυτών των διαταγμάτων επιχειρείται η καταγραφή των καθηκόντων, των προσόντων και γενικά της αποστολής και παρουσίας των ιερέων στο στράτευμα. Εκτός όμως από την τεράστια ιστορική αξία που έχουν, θα μπορούσαν να φανούν πολύ χρήσιμα και από κοινωνιολογικής άποψης. Και τούτο διότι αποτυπώνουν τις πάγιες κατευθυντήριες γραμμές της ποιμαντικής διακονίας των ιερέων της Ορθόδοξης Εκκλησίας σε διαφορετικούς τομείς της κοινωνίας (στη περίπτωση μας του στρατεύματος), οι οποίες παραμένουν πάντοτε επίκαιρες παρά τον εκσυγχρονισμό και τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι τις πρώτες δεκαετίες μετά την απελευθέρωση οργανώνεται και εδραιώνεται η θρησκευτική Υπηρεσία των Ενόπλων Δυνάμεων. Τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας, καταρτίζονται και τίθενται σε ισχύ οι εσωτερικοί κανονισμοί λειτουργίας της Θρησκευτικής Υπηρεσίας για κάθε σχεδόν όπλο, υπηρεσία και Σχολή εκπαίδευσης του Στρατού Ξηράς και του Πολεμικού Ναυτικού. Ο σκοπός δε όλης αυτής της οργανωτικής εξελίξεως είναι η, όσο το δυνατόν αρτιότερη εκπλήρωση της αποστολής των στρατιωτικών Ιερέων.

12. Μελέτιος Κουράκλης Αρχιμανδρίτης «Θρησκευτικοί Λειτουργοί στο Στράτευμα δια μέσου των αιώνων» σελ.548 Αθήνα 2010

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν η θρησκευτική Υπηρεσία του Στρατεύματος συνέχισε το έργο της και τη διακονία της αρκετές φορές υποβαθμισμένη και άλλες αναβαθμισμένη κατά πολύ.

Σημαντική είναι η συμβολή των Στρατιωτικών Ιερέων στους αγώνες του Έθνους που ακολουθήσαν κατά την διάρκεια του 20^ο αιώνα (θα αναλυθούν σε παρακάτω κεφάλαιο) και πολλές οι ένδοξες σελίδες που γράφτηκαν χωρίς να λείπουν όμως και τα μελανά σημεία από την ιστορία του Σώματος.

Ένα από τα πιο μελανά σημεία της Ιστορίας του θεσμού των στρατιωτικών Ιέρων είναι η πορεία του Αρχιμανδρίτη Στυλιανού Κορνάρου' έμεινε γνωστός στην νεότερη ιστορία ως ο Άγιος Πρεβέζης. Η ιστορία του εν τάχει έχει ως εξής:

Ο Αρχιμανδρίτης Στυλιανός Κορνάρος χειροτονήθηκε το 1934 και μετά από τις σπουδές του διορίστηκε στη Μακρόνησο, η οποία ήταν τότε κράτησης αριστερών πολιτικών κρατουμένων, ως στρατιωτικός ιερέας. Εκεί αναφέρεται ότι συνεργάστηκαν από κοινού μαζί με τον μετέπειτα δικτάτορα Δημήτριο Ιωαννίδη σε βάρος των κρατουμένων. Ως στρατιωτικός ιερέας και εξομολόγος στο στρατόπεδο συγκέντρωσης της Μακρονήσου είχε κατηγορηθεί ότι απειλούσε τους κρατούμενους, ενώ «κάρφωνε» τυχόν πληροφορίες που αποσπούσε μέσω του ιερού μυστηρίου της εξομολόγησης, μάλιστα του είχε αποδοθεί το προσωνύμιο «παπά-Καρφής».

Τη δεκαετία του '50 ο Στυλιανός Κορνάρος εκλέχτηκε Μητροπολίτης Πρεβέζης. Είχε μόλις ολοκληρώσει τη θητεία του ως αρχιμανδρίτης στη Μακρόνησο και κάποιοι υποστήριξαν ότι η έδρα της Μητρόπολης ήταν το αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που προσέφερε.

Το έτος 1979 ξεσπάει σκάνδαλο στους κόλπους της εκκλησίας της Πρεβέζης. Πρόκειται για ένα ερωτικό παιχνίδι του Μητροπολίτη Νικοπόλεως και Πρεβέζης Στυλιανού Κορνάρου με κάποια παπαδιά το οποίο έγινε γνωστό δημόσια και απασχόλησε τα ΜΜΕ. Στις 16 Ιανουαρίου 1980 ο Στυλιανός Κορνάρος αποχώρησε της ενεργού εκκλησιαστικής δράσης με απόφαση του τότε Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κυρίου Ιωάννης Βαρβιτσιώτη και με τη σύμφωνη γνώμη της Ιεράς Συνόδου.

Αυτό ως παράδειγμα μελανού σημείου της ιστορίας του Σώματος των Στρατιωτικών Ιέρων, υπάρχουν όμως και περιπτώσεις αναβάθμισης του Σώματος. Μια τέτοια σοβαρή περίπτωση αναβάθμισης των Στρατιωτικών Ιέρων ήταν η μετά το πέρας της περιόδου του εμφυλίου πολέμου όταν στο Πολεμικό Ναυτικό συστήθηκε Θρησκευτική Υπηρεσία το 1949 με τον Αναγκαστικό Νόμο 794/1949 και στην Πολεμική Αεροπορία, κατόπιν Παγίας Διαταγής το 1953 με την Φ.ΓΕΑ/Α. 303/7/ΠΔ/ υ.1974/19 ΦΕΒ 1953. Αυτές θεωρούνται λαμπρές στιγμές στην ιστορία του σώματος διότι η ίδια η πολιτεία έδειξε πόσο σοβαρά λαμβάνει υπόψιν της το θεσμό των Στρατιωτικών Ιέρων οργανώνοντας τους και καθιερώνοντας τους επισήμως και στα τρία όπλα των ενόπλων δυνάμεων.

Ιστορικά καλό είναι να επισημάνουμε σε αυτό το σημείο ότι επιστημονικά ελέγχονται πληροφορίες που φέρουν να έχουν καταγραφεί την περίοδο του

εμφύλιου πολέμου στις τάξεις του ΕΑΜ και στον «Δημοκρατικό Στρατό» Ιερείς οι οποίοι ήταν πρώην Βενζελικοί Αξιωματικοί συνεχίζοντας την διαμάχη με τους φιλοβασιλικούς που είχε ξεσπάσει από τον εμφύλιο διχασμό της περιόδου 1915-16

Το νομικό καθεστώς λειτουργίας του Σώματος των Στρατιωτικών Ιέρων ολοκληρώθηκε όταν με το Νομοθετικό Διάταγμα 90/1973 το Θρησκευτικό Σώμα ορίστηκε να περιλαμβάνει τους Στρατιωτικούς Ιερείς και των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, να υπάγεται στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Αμύνης και να έχει ως αποστολή του την χριστιανική και ηθική διαπαιδαγώγηση του Στρατεύματος. Επίσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 4 παράγραφος 8, του Νομοθετικού Διατάγματος 178/1969, το Σώμα των Στρατιωτικών Ιέρων έγινε Κοινό Σώμα με τη δυνατότητα οι Στρατιωτικοί Ιερείς να εναλλάσσονται κατά τις τοποθετήσεις – μεταθέσεις, μεταξύ των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων. Ένα νομικό πλαίσιο το οποίο είναι ακόμη κανονικά σε εφαρμογή.

Βέβαια έχουμε και περιπτώσεις όπου το νομικό καθεστώς έχει ανατραπεί όπως στη περίπτωση του ορισμού Αρχιερέα των Ενόπλων Δυνάμεων. Εδώ είναι άλλο ένα μελανό σημείο στην ιστορία Στρατιωτών Ιέρων. Πρόκειται για το διορισμός Μητροπολίτη των Ενόπλων Δυνάμεων. Αναφερόμαστε στον Αρχιμανδρίτη Νικόλαο ΞΕΝΟ, έναν άνθρωπο που η στρατιωτική Χούντα των Συνταγματάρχων των διόρισε ως Αρχιερέα των Στρατιωτών Ιέρων από της 31-3-1968 έως το 1975. Ουσιαστικά πρόκειται για μια περίπτωση όπου οι επικεφαλής τις Χούντας ήθελαν να τοποθετήσουν έναν δικό τους άνθρωπο στη κορυφή του Σώματος των Στρατιωτικών Ιέρων προκειμένου να ελέγχουν την εκεί κατάσταση. Μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας με ενέργειες του Μακαριστού Αρχιεπίσκοπου Αθηνών Σεραφείμ η θέση του Αρχιερέα των Ενόπλων Δυνάμεων καταργήθηκε αφού τροποποιήθηκε το άρθρο 1 του Ν.Δ. 90/1973 κατ' εφαρμογή του άρθρο 1 του Νόμου 199/1975: «Περί καταργήσεως της θέσεως του Αρχιερέως των Ενόπλων Δυνάμεων ». Σύμφωνα με αυτό: *«Η υφιστάμενη εις τα Ενόπλους Δυνάμεις θέσεις Αρχιερέως επί βαθμό Υποστρατήγου καταργείται, ο κατέχον δε ήδη ταύτην Μητροπολίτης αποδίδεται εις την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος»*. Στο άρθρο 2 του ίδιου Νόμου αναφέρετε : *«Διευθυντής του Θρησκευτικού Σώματος των Ενόπλων Δυνάμεων ορίζεται ο κατά βαθμό ανώτερος στρατιωτικός Ιερεύς»*

Τέλος μπορούμε να πούμε ότι ολοκληρώνεται ιστορικά η πορεία και το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Σώματος των Στρατιωτικών Ιέρων με τον νόμο 3883/2010 όπου ορίζονται όλα όσα διέπουν τη θεσμική τους λειτουργία (τοποθετήσεις κρίσεις προαγωγές αποστρατείες κλπ.) θέματα που θα τα δούμε αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο με τίτλο «Η διάρθρωση και το νομικό πλαίσιο της θρησκευτικής υπηρεσίας των ενόπλων δυνάμεων»

Σήμερα υπηρετούν 30 στρατιωτικοί Ιερείς για το σύνολο των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων (Στρατό, Αεροπορία, Ναυτικό), που υπολογίζεται σε μια δύναμη 200.000 ατόμων μόνιμου και έφεδρου προσωπικού. Διαπιστώσαμε

λοιπόν ότι στις μέρες μας, ότι η ανάγκη για ουσιαστική πνευματική διακονία στις Ένοπλες Δυνάμεις είναι κατά πολύ μεγαλύτερη και πιεστικότερη από ότι στο παρελθόν και ότι η Θρησκευτική Υπηρεσία αποδεκατισμένη από προσωπικό συγκριτικά με το παρελθόν συνεχίζει με την ίδια ευλάβεια αλλά και τον ίδιο δυναμισμό το θεάρεστο έργο της.

Πριν κλείσω το παρόν κεφάλαιο θεωρώ ότι πρέπει να κάνω μία αναφορά στο πώς αντιμετωπίζει σήμερα η Νομοθετική Εξουσία και πώς οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι του Ελληνικού Λαού βλέπουν τους Στρατιωτικούς Ιερείς για να έχουμε μια σφαιρική άποψη του τι επικρατεί. Θα κάνω μνεία σε ένα κοινοβουλευτικό συμβάν που έλαβε χώρα το 2011. Ο βουλευτής τότε Γρηγόρης Ψαριανός υπέβαλε μία κοινοβουλευτική ερώτηση στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας όπου ευθέως τον καλούσε να καταργήσει το Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων. Παραθέτουμε το κείμενο αυτούσιο και ο κάθε ένας ας βγάλει τα συμπεράσματα του¹³.

Ο ερωτών βουλευτής Γρηγόρης Ψαριανός

ΕΡΩΤΗΣΗ: Προς τον κ. Υπουργό Εθνικής Άμυνας

Θέμα: «Στρατιωτικοί Ιερείς»

Ένα Σώμα των Ενόπλων Δυνάμεων είναι και το Θρησκευτικό Σώμα που αποτελείται από Στρατιωτικούς Ιερείς και των τριών Κλάδων των Ε.Δ. Είναι θεσμοθετημένο με δύο χουντικά νομοθετικά διατάγματα (Ν.Δ. 90/1973 και 178/1969), υπάγεται στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Αμύνης και έχει ως αποστολή του «την χριστιανική και ηθική διαπαιδαγώγηση του Στρατεύματος». Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της Ιεράς Συνόδου, «η χριστιανική και ηθική διαπαιδαγώγηση των Ε.Δ. πραγματοποιείται με:

α).....

β).....

γ).....

δ).....

ε).....

Αναρωτιέται κανείς για το νόημα της χριστιανικής και ηθικής διαπαιδαγώγησης στον Ε.Σ. Για ποιο λόγο θα πρέπει ο Έλληνας πολίτης να διαπαιδαγωγηθεί για μια ακόμη φορά χριστιανικά, τη στιγμή που επί 12 χρόνια, σε Δημοτικό και Γυμνάσιο-Λύκειο, η χριστιανική κατήχηση είναι αδιάλειπτη; Εξάλλου, στα 18 του κάποιος είναι ενήλικας και μπορεί να αποφασίζει αυτοβούλως όχι μόνο για την ψήφο του αλλά και για τις όποιες πεποιθήσεις του. Επομένως, γιατί θα πρέπει να του επιβάλλονται όλες αυτές οι μέθοδοι χριστιανικής κατήχησης; Από την άλλη, πώς εξασφαλίζεται το δικαίωμα όσων δεν είναι χριστιανοί ορθόδοξοι να μη συμμετέχουν σε αυτήν τη «χριστιανική διαπαιδαγώγηση» χωρίς να αποκαλύπτονται οι θρησκευτικές τους πεποιθήσεις;

¹³.Γρηγόρης Ψαριανός - Grigoris Psarianos <https://www.psarianos.eu> 13/9/2011

Αν η χριστιανική και ηθική διαπαιδαγώγηση του στρατεύματος από την Εκκλησία είχε κάποιο νόημα για τους συνταγματάρχες της δικτατορίας, οπότε και θεσμοθετήθηκαν οι Στρατιωτικοί Ιερείς, στη σύγχρονη κοινωνία έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της ελευθερίας σκέψης και βούλησης και, συνακόλουθα, της δημοκρατίας.

***Με βάση τα προαναφερόμενα, ερωτάται ο αρμόδιος κ. Υπουργός:
Προτίθεστε να καταργήσετε τη Διεύθυνση των Στρατιωτικών Ιερέων από τις Ένοπλες Δυνάμεις, η ύπαρξη της οποίας προσιδιάζει σε θεοκρατικό καθεστώς και όχι σε ένα σύγχρονο δημοκρατικό κράτος;***

Κάποιοί συμφωνούν και κάποιοι διαφωνούν με τις απόψεις του ερωτώντος βουλευτή. Εν προκειμένου όλες οι απόψεις σεβαστές

1,3) Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Σε όλους τους αγώνες του Ελληνικού Έθνους όλοι αυτοί οι αγωνιστές και πραγματικοί ήρωες δίπλα από το Εθνικό Λάβαρο ύψωναν ταυτόχρονα και το θρησκευτικό λάβαρο. Οι αγώνες του Έθνους και η ορθοδοξία είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους και γι' αυτό πάντα δίπλα από τους πολεμιστές υπάρχουν Ιερείς προκειμένου να τονώνουν αυτό το θρησκευτικό συναίσθημα των αγωνιστών. Έτσι λοιπόν η παρουσία και η συμβολή των Ιερέων, είτε αυτοί ονομάζονται Στρατιωτικοί Ιερείς είτε όχι, στους αγώνες του Ελληνικού Έθνους είναι τεράστια.

Από την Επανάσταση για την απελευθέρωση του γένους το 1821 μέχρι τον ατυχή πόλεμο του 1897, τους βαλκανικούς πολέμους, τους δύο παγκοσμίους πολέμους και φυσικά την Εθνική Αντίσταση οι Στρατιωτικοί Ιερείς ήταν εκεί, αρωγοί στους αγώνες του Έθνους. Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με την παρουσία των Στρατιωτικών Ιερέων στην επανάσταση του 1821 αλλά και στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την Εθνική Αντίσταση.

1,3α) Η παρουσία των Στρατιωτικών Ιερέων στους απελευθερωτικούς αγώνα του 1821

Η παρουσία των Ιερέων στον αγώνα του 1821 ήτανε ιδιαίτερως καθοριστική. Το γεγονός αυτό εδράζεται σε αρκετές ιστορικές και γραπτές μαρτυρίες¹⁴. Ο ορός Στρατιωτικοί Ιερείς βέβαια εκείνοι την περίοδο δεν υφίστατο, ήταν ιερείς που συνέβαλαν και αυτή από το μετερίζι τους στον αγώνα για την απελευθέρωση του έθνους.

14..Αναστασίου Ι, Εκκλησιαστική Ιστορία, том. Β', Θεσσαλονίκη 2006, σ. 135..

Χαρακτηριστικό παράδειγμα που γνωρίζουμε όλοι μας είναι ο πάτερ Γρηγόριος Δικαίος γνωστός ως Παπαφλέσσας που ηγήθηκε της ιστορικής μάχης στο Μανιακή ενάντιων των πολλαπλάσιων δυνάμεων του Αιγυπτίου Ιμπραήμ Πασά.

Βέβαια στη Α΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου (1822) ψηφίστηκε για πρώτη φορά η ύπαρξης θέσεως ιερέα στις χιλιαρχίες του στρατού. Ο Ιερέας σύμφωνα με την εθνοσυνέλευση φέρει τον τίτλο του Αξιωματικού του Ελληνικού Στρατού και θα εντάσσεται στα επιτελικά στελέχη της στρατιωτικής μονάδας μαζί με τον ιατρό, το γραμματέα και το φροντιστή. Ο μισθός αυτού του ιερέως που φέρει τον βαθμό του Αξιωματικού ορίζεται στα 120 γρόσια¹⁵

Πέραν όμως από τους Στρατιωτικούς Ιερείς, που ήτανε διορισμένοι από το υποτιπώδες επαναστατικό κράτος, υπήρχαν πολλοί ιερείς εθελοντές που είχανε προσχωρήσει δίπλα στους Οπλαρχηγούς των Ελλήνων, όπως στον Γεώργιο Καραϊσκάκη, στον Μάρκο Μπότσαρη προσφέροντας ανιδιοτελώς τις πολύτιμες υπηρεσίες τους.

Δίπλα στον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη βρίσκουμε τους ιερείς Παπά Ζαφειρόπουλο και Οικονόμο Βελλισαριο. Επίσης στον Ελληνικό Στόλο συναντούμε στρατιωτικούς ιερείς, οι οποίοι ήτανε παρόντες σε όλες τις ναυτικές επιχειρήσεις και συνέβαλαν καταλυτικά για την επιτυχή έκβαση. Ο Παπά Σωφρόνιος Σκλιάς υπηρέτησε στον στόλο του Αλέξανδρου Κριεζή και ο Αρχιμανδρίτης Θεόδωρος υπηρέτησε στην μοίρα του Ανδρέα Μιαούλη. Όλοι αυτοί οι Ιερείς τόνωναν το ηθικό των επαναστατημένων Ελλήνων και η συνεισφορά τους θεωρήθηκε τεράστια.

Οι περισσότεροι από αυτούς τους Στρατιωτικούς Ιερείς δεν έφεραν όπλα, ούτε τα χρησιμοποιούσαν εναντίων του εχθρού, κάτι που απαγορεύεται ρητά και από τους Κανόνες της Εκκλησίας¹⁶ δηλαδή ο φόνος, αφού άλλη έπρεπε να είναι η αποστολή του λειτουργήματός τους χωρίς βέβαια να αποκλείονται και οι εξαιρέσεις όπου Ιερείς ριχνόταν στη μάχη κανονικά. Η βασική αποστολή των Ιερέων ήταν βέβαια πνευματικής φύσεως και ιερουργούσαν, κοινωνούσαν, και εξομολογούσαν τους αδελφούς τους που πολεμούσαν τον εχθρό. Κάθε ημέρα έψαλαν την Παράκληση, προσεύχονταν, κήρυτταν τον λόγο του Θεού και εμπύχωναν τους αδελφούς τους. Αγωνίζονταν υπέρ Πίστεως και Πατρίδας, ψάλλοντας και έχοντας στα χέρια τους εικόνες του Χριστού, της Παναγίας ή τον Τίμιο Σταυρό, όντας οι ίδιοι στην πρώτη γραμμή της μάχης, αποτελούσαν παράδειγμα προς μίμηση για όλους τους υπόλοιπους.

15. Μιχαηλίδης Κυριάκος. «Το νομοκανονικό καθεστώς της Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων» σελ.38

16. .Οπ. π., σελ.

1,3β) Η συμβολή των Στρατιωτικών Ιερέων τους στους Αγώνες του 1940 και στην Εθνική Αντίσταση

Η προσφορά των Στρατιωτικών Ιερέων και η καθοριστικής σημασίας συμβολή τους στον Αγώνα του 1940 μπορεί να θεωρηθεί ως ανεκτίμητη. Πολλοί ιερείς υπηρέτησαν την πατρίδα κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου άλλοτε ως μόνιμοι, άλλοτε ως έφεδροι ή ακόμη και ως εθελοντές, δίνοντας στο τέλος και την ίδια τους την ζωή υπέρ της Πατρίδας¹⁷.

Αποστολή τους ήταν να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μάχης, δίπλα στους στρατιώτες, εμπυχώνοντας τους και ενισχύοντας το ηθικό τους με τον λόγο του Ευαγγελίου.

Επίσης την περίοδο 1941-1944 που η Ελλάδα βρισκόταν υπό ξένη κατοχή αναρίθμητες είναι οι περιπτώσεις των Στρατιωτικών Ιερέων που αντιμετώπισαν εκείνα τα δύσκολα χρόνια τον κίνδυνο του θανάτου, της φυλάκισης ή των βασανιστηρίων εξαιτίας του πνεύματος της αντίστασης που τους διακατείχε απέναντι στον κατακτητή. Πολλές οι περιπτώσεις στρατιωτικών ιερέων, κληρικών και Αρχιερέων που με αυταπάρνηση στάθηκαν δίπλα στον αγωνιζόμενο λαό, ρισκάροντας πολλές φορές και την ίδια τους την ζωή.

Παραδείγματα Στρατιωτικών Ιερέων που έλαβαν δράση στον μέτωπο κατά των Ιταλών και Γερμανών αλλά και στην Εθνική Αντίσταση υπήρξαν αρκετά με γνωστότερα κάποια από τα παρακάτω:

Ο Αρχιμανδρίτης, Λοχαγός Ιωακείμ Λιούλιας, ο οποίος ως Στρατιωτικός Ιερέας υπηρέτησε στην Βόρεια Ήπειρο, κατά τη διάρκεια του Μέτωπο παραμένοντας δίπλα στους στρατιώτες του διακινδυνεύοντας ακόμα και την ίδια του τη ζωή¹⁸. Επίσης όταν η Ελλάδα ήταν υπό την κατοχή των Γερμανών, εργαζότανε αδιάκοπα επικοινωνώντας με τους αρχηγούς της Εθνικής Αντίστασης υπέρ της Πατρίδας φτάνοντας όμως κάποια στιγμή να τον προδώσουν στην Γκεστάπο, να τον συλλαμβάνουν, να τον βασανίζουν και τελικά να τον εκτελούν μαζί με άλλους πενήντα συναγωνιστές στην Θεσσαλονίκη¹⁹.

Ο Πάτερ Γερμανός Δημάκης, γνωστός ως ο «Παπάς του Άρη» ήτανε στενός συνεργάτης του Άρη Βελουχιώτη, συμμετείχε στην Εθνική Αντίσταση 1941-1944, τον οποίο τον προσφωνούσαν οι φίλοι του με το προσωνύμιο του που ήταν παπά-Ανυπόμονος διότι ανυπομονούσε να ριχτεί μέσα στην μάχη. Ήταν Στρατιωτικός Ιερέας στο Στρατηγείο της Αντίστασης.

17, Μιχαηλίδης Κυριάκος. «Το νομοκανονικό καθεστώς της Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων» σελ.41

18. Διονυσίου Γ., Μάρτυρες της Κατοχής, εκδ. ΤΗΝΟΣ, Αθήνα 1986, σ. 7.

19. Σκενδερή Δ. Η Συμβολή του κλήρου στην εθνική αντίσταση, Θεσσαλονίκη 1995, σ. 54

Ο Πρωτοπρεσβύτερος Δημήτριος Χολέβας, γνωστός ως «Παπαχολέβας». Το 1938 χειροτονήθηκε στην Λαμία, οργανώθηκε στο ΕΑΜ και πολέμησε κατά των Γερμανών. Έγινε αργότερα Στρατιωτικός Ιερέας στην 13η Μεραρχία του ΕΛΑΣ

Σημαντικός όμως Ιερέας στα τεκταινόμενα της εποχής πρέπει να θεωρηθεί ο Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας Τζωρτζατος, μετέπειτα Μητροπολίτης Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος ο οποίος αγωνίστηκε στον ελληνοϊταλικό πόλεμο και δεν αποχωριζόταν ποτέ το ράσο του. Επιστρατεύθηκε με Βασιλικό Διάταγμα τον Ιούνιο του 1940 και κατατάχθηκε στο Στράτευμα.

Το πρόσωπο του Αρχιμανδρίτη Βαρνάβα συγκέντρωνε γενικό σεβασμό σε σημείο να γίνει ιερέας ολόκληρης της 11ης Μεραρχίας²⁰. Στην συνθηκολόγηση, ο Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας αρνήθηκε να φύγει και έμεινε στο μέτωπο έως ότου έφυγε και ο τελευταίος στρατιώτης. Εκτός από τα πνευματικά του καθήκοντα τις πιο κρίσιμες στιγμές όλοι οι αξιωματικοί και οι στρατιώτες έπρεπε να ακούσουν τι θα τους συμβούλευε ο Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας ως στρατιωτικός ιερέας μάζευε τους άνδρες από τον ανώτερο έως τον τελευταίο στρατιώτη, να τους δώσει κουράγιο και να τους τονώσει το ηθικό. Ο Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας ο οποίος έφερε πάντα μαζί του ένα σακίδιο με το πετραχήλι και τη Θεία Κοινωνία (σε περιπτώσεις τραυματιών ή για κάποιον ετοιμοθάνατο) παντού και πάντα κυκλοφορούσε με το ράσο του και το καλογερικό σκούφο, γεγονός που συγκινούσε ιδιαιτέρως τους στρατιώτες.

Ένας άλλος ηρωικός Ιερέας ήταν ο Αρχιμανδρίτης Δαμασκηνός Χατζόπουλος, μετέπειτα Μητροπολίτης Τριφυλίας και Ολυμπίας και στην συνέχεια Δημητριάδος, ως στρατιωτικός ιερέας του 30ου Συντάγματος Πεζικού έλαβε μέρος στον ελληνοϊταλικό πόλεμο²¹. Κατατάχθηκε με το βαθμό του υπολοχαγού και για την δράση του στο μέτωπο, του απονεμήθηκε ο πολεμικός σταυρός. Αργότερα ο Αρχιμανδρίτης Δαμασκηνός γυρίζει στην Κόρινθο όπου διετέλεσε Πρωτοσύγκελος της Ιερής Μητροπόλεως Κορινθίας. Εκεί όμως συνεχίζει τον αντιστασιακό του αγώνα μέχρι που του συλλαμβάνουν οι Ιταλοί και τον φυλακίζουν στην Αθηνά. Από την Αθηνά τον πηγαίνουν στις φυλακές Λάρισας και μετά στην Ιταλία. Με την συνθηκολόγηση των Ιταλικών δυνάμεων θα βρεθεί στην Γερμανία στο φοβερό Νταχάου, όπου θα απελευθερωθεί από τα συμμαχικά στρατεύματα τον Απρίλιο του 1945.

Διαπιστώνουμε επίσης ότι έλαβαν μέρος στον πόλεμο του Σαράντα και στο Αλβανικό μέτωπο ως έφεδροι Στρατιωτικοί ιερείς αρκετοί ακόμη μεταγενέστεροι Ιεράρχες. Με τους βαθμούς του λοχαγού και του υπολοχαγού υπηρέτησαν την Πατρίδα οι μετέπειτα Μητροπολίτες: α)Κεφαλληνίας Ιερόθεος Βουής, β) Πατρών Κωνσταντίνος Πλατής, γ)Θηβών και Λεβαδείας Δωρόθεος Βασιλάς.

Ακόμα οι μετέπειτα διατελέσαντες Μητροπολίτες: α)Θεσσαλονίκης Λεωνίδα Παρασκευόπουλος, β) Νικοπόλεως και Πρεβέζης Στυλιανός Κορνάρος (για τον οποίο έχει γίνει ειδική μνεία) γ)Λαρίσης και Τυρνάβου Ιάκωβος Σχίζας,

20. Χατζηφώτη Ι., Η Εκκλησία στον Αγώνα του '40, εκδ. ΑΤΑΛΑΝΤΙΣ Αθήνα 1982, σ. 86

21. Μιχαηλίδης Κυριάκος. «Το νομοκανονικό καθεστώς της Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων» σελ.43

.δ)Αλεξανδρουπόλεως Κωνστάντιος Χρόνης και ε) Παραμυθίας, Φιλιατών, Γηρομερίου και Πάργας Τίτος Ματθαιάκης είχαν καταχωθεί ως έφεδροι Στρατιωτικοί ιερείς διαφόρων βαθμών και υπηρετούσαν την πατρίδα ασκώντας ταυτόχρονα και τα ιερατικά και στρατιωτικά τους καθήκοντα κατά την διάρκεια του Β παγκόσμιου πόλεμου.

Αξιοσημείωτη επίσης είναι και η παρουσία των στρατιωτικών ιερέων που ήταν τοποθετημένοι κατά την διάρκεια του πολέμου σε Στρατιωτικά Νοσοκομεία.

Ενδεικτική είναι η περίπτωση του Αρχιμανδρίτη Τιμόθεου Ματθαιάκη, μετέπειτα Μητροπολίτη Μαρωνείας και Κομοτηνής, που υπηρέτησε στο Ε' Στρατιωτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης. Αυτό είχε εγκατασταθεί πρώτα στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή και έπειτα στο Αμερικάνικο Κολλέγιο, στην περιοχή του Πανοράματος της Θεσσαλονίκης. Η παρουσία του Αρχιμανδρίτη Τιμόθεου μεταξύ των τραυματιών, των ασθενών, αλλά και του επιστημονικού προσωπικού, θεωρήθηκε σημαντικότερη αποτέλεσε παρηγοριά και βάλαμο στις πληγές των ασθενών όπως αναφέρεται. Όταν το Μάρτιο του 1941 το Ε' Στρατιωτικό Νοσοκομείο μετακινήθηκε στην Καλαμάτα ανέλαβε και εκεί καθήκοντα καθώς και στα Α' και Β' Στρατιωτικά Νοσοκομεία, που λειτουργούσαν τότε στην Καλαμάτα. Υπηρέτησε σε αυτά τα νοσοκομεία μέχρι την εισβολή των Γερμανών. Αναφέρει χαρακτηριστικά σε μαρτυρία του ο ίδιος Αρχιμανδρίτη Τιμόθεος Ματθαιάκης για την δράση των Στρατιωτικών Ιερέων το '40: **« Ούδείς στρατιωτικός ιερεύς άπεμακρύνθη τῆς μονάδας του ἢ ἐδειλίασε πρό τῶν μεγάλων κινδύνων.... οἱ στρατιωτικοί ιερείς δέν ἐγκατέλειψαν τάς μονάδας αὐτῶν, οὔτε ἐτράπησαν εἰς φυγήν, εἰς ἀναζήτησιν ἀσύλου, παραμείναντες μετά τῶν ἀνδρῶν τῶν μονάδων αὐτῶν και μοιρασθέντες ὁμοίως μετ' αὐτῶν τάς ἐκ τῆς ὀπισθοχωρήσεως σκληράς και μακράς κακουχίας»**²². ὄντας και ο ίδιος Στρατιωτικός Ιερέας στον Πόλεμο, σημείωνε τη σπουδαιότητα της παρουσίας όλων Στρατιωτικών Ιερέων και διέκρινε την ανδρεία και τη γενναιότητα τους κατά την ώρα της μάχης αλλά και εκτός αυτής

Ηρωική και η παρουσία ενός άλλου Στρατιωτικού Ιερέας του Λάμπρου Σταθόπουλου. Ο Ιερέας αυτός από την αρχή του πολέμου βρέθηκε μέτωπο στο και όταν το μέτωπο κατέρρευσε διέτρεξε μεγάλο κίνδυνο καθώς τελούσε το καθήκον του μέσα στο νοσοκομειακό πλοίο «Αττική», το οποίο βυθίστηκε στις 12 Απριλίου του 1941 ύστερα από σφοδρό βομβαρδισμό των εχθρικών Γερμανικών δυνάμεων. Τελικά ο Στρατιωτικός Ιερέας Λάμπρος Σταθόπουλος ως εκ θαύματος σώθηκε από το βομβαρδισμό και την θάλασσα και συνέχισε την δραστηριότητα του κανονικά κατά τα χρόνια της Κατοχής²³.

Την περίοδο 1941-1944 η Ελλάδα βρισκόταν υπό ξένη κατοχή Αναρίθμητες οι περιπτώσεις των ανθρώπων που αντιμετώπισαν εκείνα τα δύσκολα χρόνια του κινδύνου του θανάτου, της φυλάκισης ή των

22. Ματθαιάκη Τ., «Η συμβολή του Ορθοδόξου Ελληνικού κλήρου στον αμυντικό πόλεμο 1940-41», Εκκλησία, Νοεμβρίου 1957, σ. 425

23. Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, ΙΙ (1967), σ. 402

βασανιστηρίων εξαιτίας του πνεύματος της αντίστασης που τους διακατείχε απέναντι στον κατακτητή

Πολλές οι περιπτώσεις στρατιωτικών ιερέων, κληρικών και Αρχιερέων που με αυταπάρηση στάθηκαν δίπλα στον αγωνιζόμενο στρατιώτες, ρισκάροντας την ίδια τους την ζωή. Τέτοια περίπτωση είναι και ο στρατιωτικός Ιερέας Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Παπανικολόπουλος, μετέπειτα Μητροπολίτης Εδέσσης και Πέλλης, που έγραψε με την γενναία στάση του μία από τις πιο λαμπρές σελίδες στην ιστορία του Ελληνικού Ναυτικού. Ο Ιερέας αυτός παλαίμαχος των βαλκανικών πολέμων και της Μικρασιατικής Εκστρατείας πολέμησε στον ελληνοϊταλικό πόλεμο και μάλιστα ζήτησε να αλλάξει όπλο και από το στρατό ξηράς, μετατέθηκε στο ναυτικό και συγκεκριμένα στο θωρηκτό θωρηκτό «Αβέρωφ» όπου με τη στάση του έγινε και αυτός ένας από τους ήρωες του θωρηκτού θωρηκτού.

Συγκεκριμένα ήταν Μεγάλη Πέμπτη του 1941 όταν το θωρηκτό του Πολεμικού Ναυτικού «Γ. ΑΒΕΡΩΦ», το οποίο είχε λάβει μέρος με τεράστιες επιτυχίες στους Βαλκανικούς Πολέμους, βρισκόταν αραγμένο στα νερά της Ελευσίνας, περιτριγυρισμένο από συρματοπλέγματα ώστε να προστατευθεί από τις εχθρικές τορπίλες των άλλων υποβρυχίων που έπλεαν έξω από τον Σαρωνικό. Η διαταγή του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού ήταν απολύτως σαφής: **Απαγορεύεται ο απόπλους του πλοίου**²⁴

Όμως το θωρηκτό «Αβέρωφ» κινδύνευε είτε από εχθρική κατάληψη είτε από τυχόν αυτοβύθιση ένεκα κάποιας ενέργειας του εχθρού. Τότε ήταν που ο Στρατιωτικός Ιερέας του «Αβέρωφ», Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Παπανικολόπουλος πήρε την πρωτοβουλία και λίγο πριν τελέσει την Ακολουθία των Αγίων Παθών στο εκκλησάκι του πλοίου, κάλεσε εσπευσμένα το πλήρωμα και τους είπε:

*«Παιδιά μου, θέλουν να βουλιάξουν το θωρηκτό μας πλοίο αν δεν κάνουμε κάτι θα μας καταριούνται από τον ουρανό ο Μιαούλης με τον Κανάρη».*²⁵

Ο Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Παπανικολόπουλος τους προέτρεψε πως πρέπει να πάρουν το «Αβέρωφ» και να φύγουν για να σωθεί η τιμή του πλοίου. Ο ιερέας συνέχισε λέγοντα : *«Αν περάσουμε τον κίνδυνο, τότε θα σώσουμε την τιμή του «Αβέρωφ» και του Ναυτικού μας, αν όμως βουλιάξουμε τότε εμείς θα πάμε όλοι δοξασμένοι στον ουρανό και η τιμή του Ναυτικού μας θα μείνει για πάντα στην Ελληνική Ιστορία».*

Όλοι συμφωνήσαν με την προτροπή του ιερέα ναύτες και αξιωματικοί και αποφάσισαν να φύγουν. *«Θα φύγουμε, Παπά, και ό,τι πει ο Θεός ας γίνει».* Καθώς οι ναύτες ετοιμάζαν το καράβι, ο π. Διονύσιος άρχισε την Ακολουθία των Αγίων Παθών της Μεγάλης Πέμπτης.

Με τα φώτα σβηστά μόλις νύχτωσε, το θωρηκτό «Αβέρωφ» κατευθύνθηκε με δυνατή ταχύτητα προς την Κρήτη και καθώς διέσχιζε τα νερά του Αιγαίου, ο π. Διονύσιος είχε βγάλει τον Επιτάφιο και έψελναν όλοι μαζί τα εγκώμια μέσα σε ατμόσφαιρα ουράνιας μυσταγωγίας²¹. Το πρωί έφθασαν στην Σούδα και από

²⁴..Θωρηκτό Αβέρωφ Πάσχα 1941-Μια αληθινή ιστορία ανδρείας από τη Σαλαμίνα στην Αλεξάνδρεια, <http://www.olympia.gr>.

²⁵.Μιχαηλίδης Κυριάκος. «Το νομοκανονικό καθεστώς της Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων» σελ.49

εκεί το θωρηκτό με το πιστό του πλήρωμα και εμπυχωτή τον στρατιωτικό ιερέα Διονύσιο Παπανικολόπουλο έφθασε στην Αλεξάνδρεια καταφέροντας με αυτόν τον τρόπο να είναι το μοναδικό πολεμικό πλοίο της εποχής που δεν έχει υποστεί ποτέ την Ελληνική σημαία από τον ιστό του. Καθώς επίσης ήταν και το μοναδικό πολεμικό πλοίο που στο κατάστρωμα του φιλοξενεί Ιερό Ναό προς τιμήν του προστάτη των ναυτικών Αγίου Νικολάου²⁶.

26. Θωρηκτό Αβέρωφ Πάσχα 1941-Μια αληθινή ιστορία ανδρείας από τη Σαλαμίνα στην Αλεξάνδρεια, <http://www.olympia.gr>

1,4) Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Η Ελληνική Αστυνομία είναι ένας θεσμός του κράτους που έχει ως αποστολή τη διαχείριση της εθνικής και δημόσιας ασφάλειας, την τήρηση της δημόσιας τάξης και γενικώς την άσκηση της αστυνόμευσης στη Χώρα. Έχει ως τομέα ευθύνης χωροταξικά ολόκληρη την χερσαία επικράτεια της Ελλάδος με εξαίρεση τα μέρη που καλύπτει το Λιμενικό Σώμα. Η Ελληνική Αστυνομία με τη σημερινή της μορφή δημιουργήθηκε το 1984, με το Νόμο (Ν.1481/1-10-1984, ΦΕΚ Α΄ - 152) που έφερε στο Κοινοβούλιο ο τότε υπουργός Δημόσιας Τάξης Ιωάννη Σκουλαρίκη ο οποίος επέλεξε και το όνομά της. Η Ελληνική Αστυνομία συστάθηκε με την κατάργηση και συγχώνευση δύο σωμάτων ασφαλείας, της Ελληνικής Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων.

Η Ελληνική Χωροφυλακή ήταν το μεγαλύτερο και σημαντικότερο σώμα ασφαλείας στην Ελλάδα. Για 150 και πλέον χρόνια ήταν ένας από τους σπουδαιότερους φορείς του ελληνικού κράτους και ήταν υπεύθυνη για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Συστήθηκε με βασιλικό διάταγμα την 1η Ιουνίου 1833, ως Βασιλικό Σώμα Χωροφυλακής μετονομάσθηκε αργότερα σε Ελληνική Βασιλική Χωροφυλακή και στη συνέχεια σε Ελληνική Χωροφυλακή. Λειτουργήσε όπως προαναφέρθηκε μέχρι το 1984.

Τον Ιούλιο του 1920 σε εφαρμογή του Νόμου 1370/1918 οπού είχε προταθεί από την κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου συστήνεται η Αστυνομία Πόλεων. Ήταν ένα άλλο σώμα που εκτελούσε αστυνομικά καθήκοντα σε ορισμένες από τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας. Οι πόλεις αυτές ήταν η Κέρκυρα το 1921, η Πάτρα το 1922, ο Πειραιάς το 1923 και τέλος η Αθήνα το 1929. Όπως και η Χωροφυλακή έτσι και η Αστυνομία Πόλεων λειτούργησαν μέχρι το 1984 όπου συγχωνεύτηκαν και καταργήθηκαν.

Καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της η Αστυνομία Πόλεων δεν είχε θρησκευτική Υπηρεσία ούτε Ιερέα ούτε τίποτε άλλο το σχετικό. Επίσης ούτε στην Ελληνική Χωροφυλακή υπήρχε θρησκευτική υπηρεσία και θρησκευτικές ανάγκες των αντρών της Χωροφυλακής (θείες λειτουργίες, τελετές, αγιασμοί, ορκωμοσίες) γινόνταν κατά κύριο λόγο από στρατιωτικούς ιερείς των Ενόπλων Δυνάμεων

Η Υπηρεσία Θρησκευτικού της Ελληνικής Χωροφυλακής άρχισε ουσιαστικά τη λειτουργία της το 1944, όταν με τον νόμο 1421 συστάθηκε μια οργανική θέση ιερέως. Από τότε έχει πάντα έναν μόνο Ιερέα στη Θρησκευτική της Υπηρεσία ο οποίος μάλιστα προΐσταται αυτής. Από τη υπηρεσία αυτή έχουν περάσει έως σήμερα γνωστοί και επιφανείς Ιεράρχες οι οποίοι έχουν διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στα τεκταινόμενα της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Πρώτος που διατέλεσε ιερέας της Χωροφυλακής²⁷ ήταν ο Μακαριστός Αρχιμανδρίτης Γερμανός ΨΑΛΙΛΑΚΗΣ (1940-1950) μετέπειτα επίσκοπος Συνάδων ΗΠΑ. Στην δύσκολη, από κάθε άποψη, περίοδο της δεκαετίας του '40 ο ιερέας του Σώματός της Ελληνικής Χωροφυλακής κατάφερε να κερδίσει την αγάπη και την εκτίμηση των αξιωματικών και οπλιτών, καθώς και "τόνωνε συνεχώς το θρησκευτικό και ηθικό φρόνιμα των αντρών κηρύττοντας ακαταπαύστως την χριστιανική πίστη και πάντα στο πλαίσιο των Ελληνικών παραδόσεων και εθνικών ιδεωδών".

Ο επόμενος ήταν ο Μακαριστός Αρχιμανδρίτης Φρουμέντιος ΝΑΣΙΟΣ (1951-1967) μετέπειτα Μητροπολίτης Ειρηνοπόλεως στην Κένυα του Πατριαρχείου Αλεξάνδρειας. Ο Φρουμέντιος ΝΑΣΙΟΣ ξεκίνησε αρχικά ως προσωρινός αφού μέχρι το 1954 ήταν Στρατιωτικός Ιερέας και αργότερα μετατάχθηκε στην τότε Ελληνική Βασιλική Χωροφυλακή με το βαθμό του Μοίραρχου. Αποστρατεύτηκε το 1967 με το βαθμό του Αντισυνταγματάρχη.

Το 1968 ανέλαβε ο γνωστός σε όλους μας Αρχιμανδρίτης Αμβρόσιος ΛΕΝΗΣ (1968-1976) σήμερα Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αιγιαλείας. Προσέφερε πολύτιμες υπηρεσίες στον αγιαστικό και στον ποιμαντικό τομέα και παραιτήθηκε με το βαθμό του αντισυνταγματάρχη μετά την εκλογή του ως Μητροπολίτης.

Ένας άλλος σημερινός Μητροπολίτης είναι ο Αρχιμανδρίτης Ευσέβιος ΠΙΣΤΟΛΗΣ(1977-1995) σήμερα Μητροπολίτης Σάμου και Ικαρία. Υπηρέτησε στο σώμα της Ελληνικής Χωροφυλακής και μετέπειτα Ελληνικής Αστυνομίας από το Δεκέμβριο του 1976 ως τον Μάρτιο του 1978 κατά απόσπαση από την οργανική εφημεριακή του θέση της Αρχιεπισκοπής Αθηνών και από της 27/3/1978 διορίστηκε στην οργανική θέση του Ιερέως του Σώματος της Ελληνικής Χωροφυλακής με το βαθμό του Μοίραρχου. Παραιτήθηκε το 1995 προκειμένου να χειροτονηθεί Μητροπολίτης όπως προαναφέραμε.

Από το 1996 έως σήμερα, προϊστάμενος της Θρησκευτικής Υπηρεσίας είναι ο Αρχιμανδρίτης Νεκτάριος ΚΙΟΥΛΟΣ υπερδραστήριος Ιεράρχης για τις δράσεις του οποίου και τη πορεία της καριέρα του θα αναφερθούμε διεξοδικά στο κεφάλαιο: «Το θεσμικό πλαίσιο της θρησκευτικής υπηρεσίας, της Ελληνικής Αστυνομίας».

Ας επανέλθουμε όμως στα ιστορικά στοιχεία του παρόντος κεφαλαίου που αφορούν τους υπηρετούντες στα Σώματα ασφαλείας και ειδικά στην Ελληνική Χωροφυλακή.

27. Αρχιμανδρίτης Ευσέβιος Πιστολής :Εκκλησιά και Αστυνομία πρακτικά 1^ο Συνέδριου ΑΘΗΝΑ 1993

Το έργο του Αστυνομικού ήταν ανέκαθεν δύσκολο και επικίνδυνο γι' αυτό και έχει ανάγκη από πνευματική και ηθική συμπαράσταση²⁸. Άλλωστε ο άνθρωπος που αγωνίζεται να επιβάλλει το νόμο και την τάξη στην κοινωνία, πρέπει ο ίδιος να γνωρίζει και να τηρεί όλους τους νόμους, άρα πρέπει κατά συνέπεια να τηρεί και να ακολουθεί και το νόμο του Θεού όπως αυτόν τον διδάσκουν οι πατέρες της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Κατά την παράδοση στο χώρο της Ορθοδοξίας όλες οι οργανωμένες ομάδες επαγγελματιών και συντεχνιών έχουν το προστάτη Άγιο τους. Το ίδιο συνέβη και με τους άνδρες και γυναίκες των σωμάτων ασφαλείας. Με μονή μεγάλη διαφορά όπως προαναφέρθηκε ότι στα σώματα ασφαλείας δεν έχουμε απλώς έναν προστάτη Άγιο αλλά μια συγκροτημένη θρησκευτική υπηρεσία η οποία φροντίζει για τη πνευματική υποστήριξη και τη διακονία των εργαζομένων.

Ποιοι είναι όμως οι προστάτες Άγιοι των σωμάτων ασφαλείας. Η τέως Ελληνική Χωροφυλακή είχε ως προστάτη της την Αγία Ειρήνη, η δε Αστυνομία Πόλεων είχε τον Άγιο Μηνά. Μετά την ενοποίηση των Αστυνομικών Σωμάτων και μετά από αρκετά έντονες μεταξύ τους διαφωνίες οι εκπρόσωποι των δυο Σωμάτων συμφωνήσαν. Η Θρησκευτική Υπηρεσία της ενοποιημένης Ελληνικής Αστυνομίας εισηγήθηκε αρμοδίως με αποτέλεσμα να Εκδοθεί το υπ' αριθμόν 398 / 1987 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 17 8^Α-5/10/87) και να αναγνωρισθεί ο Άγιος Μεγαλομάτης Αρτέμιος ως ο Μέγας προστάτης του Σώματος. Επίσης η 20ή Οκτωβρίου ημέρα κατά την οποία τιμάται η μνήμη του Αγίου Αρτεμίου ως ημέρα επίσημης εορτής της Ελληνικής Αστυνομίας και αποτελεί επίσης αργία για τους Αστυνομικούς.

Ο προστάτης άγιος εορτάζεται πανηγυρικά και με λαμπρότητα στον Ιερό ναό των Παμμέγιστων Ταξιαρχών (χώρος πρώην Σχολών της Ελληνικής Αστυνομίας στην Οδό Μεσογείων 96 στην Αθήνα), ενώ στις πόλεις – έδρες των Αστυνομικών Διευθύνσεων σε όλη την επικράτεια τελείται επίσημη δοξολογία. Στον εορτασμό της Αθηνάς παρίσταται ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών (ή εκπρόσωπος του), η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου, η Ηγεσία του Σώματος καθώς επίσης και πολλοί επίσημοι, αξιωματικοί και άνδρες του σώματος και πλήθος χριστιανών.

Ιστορικά στοιχεία για την κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών των αντρών των Σωμάτων ασφαλείας δεν υπάρχουν πολλά. Ειδικά δε για την περίοδο πριν το 1944 και την έκδοση του Ν. 1421 /1944 αυτό που διαπιστώνουμε είναι ότι οποιαδήποτε θρησκευτική διαδικασία καλύπτεται από ιερείς των Ενόπλων Δυνάμεων

Ιστορικό στοιχείο όμως που αναφέρεται στις σχέσεις εκκλησίας και σωμάτων ασφαλείας αποτελεί ο τρόπος μεταβίβασης της έκτασης που κατέχουν οι μέχρι πρόσφατα Σχολές της Ελληνικής Αστυνομίας στην οδό Μεσογείων και νυν Υπηρεσίες του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ. και στις οποίες

28. www.astynomia.gr/index.php Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας.

εδράζεται μέχρι και σήμερα η υπηρεσία θρησκευτικού. Η έκταση αυτή εμβαδού περίπου 60.000 τετραγωνικών μέτρων ανήκε στην Ιερά μονή Πετράκη.

Με το υπ' αριθμόν 35881/25-3-1895 συμβόλαιο μεταβιβάστηκε στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών προκειμένου να ανεγερθεί Ιερατική σχολή. Εξαιτίας του πρωτοστατούντος για την ανέγερση της ιερατικής σχολής Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών Γερμανού Καλλιγά η σχολή ονομάστηκε Γερμάνια ιερατική Σχολή. Η σχολή ανεγέρθηκε άμεσα, χτίστηκε μάλιστα (όπως υπάρχει ακόμα) σε σχήμα Π έχοντας πάρει μία μοναστηριακή μορφή από τότε. Πριν όμως ξεκινήσει τη λειτουργία της ως ιερατική σχολή το 1897 ένεκα του χαμένου πολέμου ο χώρος της ιερατικής σχολής γέμισε από Έλληνες πρόσφυγες από τη Θεσσαλία. Κατά την διάρκεια των βαλκανικών πολέμων και συγκεκριμένα το 1912 η Γερμάνια Ιερατική σχολή παραχωρείται στο υπουργείο Στρατιωτικού για τον στρατωνισμό ενόπλων δυνάμεων. Τέλος τον Ιούνιο του 1918 η κτηριακές εγκαταστάσεις της Γερμανίας ιερατικής Σχολής και ο περιβάλλον χώρος αυτής 130 στρεμμάτων παραχωρούνται στην Βασιλική Χωροφυλακή για να λειτουργήσει ως Σχολή Χωροφυλακής. Σε αυτήν εδώ τη σχολή θα εγκατασταθεί το 1940 ο πρώτος ιερέας των σωμάτων ασφαλείας Αρχιμανδρίτης Γερμανός ΨΑΛΙΛΑΚΗΣ. Επίσης σε αυτόν εδώ το χώρο θα λειτουργήσει για πρώτη φορά δύναμη του Ν.1421/1944 η Υπηρεσία θρησκευτικού της Χωροφυλακής.

Αλλά ιστορικά στοιχεία που έχουμε αφορούν την ανέγερση του ιερού ναού των Παμμέγιστων Ταξιαρχών στο χώρο δίπλα ακριβώς από τις Πρώην Σχολές της Χωροφυλακής στη Λ. Μεσογείων

Τα ιστορικά στοιχεία που έχουμε ξεκινούν από το 1934 όταν ο τότε διοικητής της Σχολής Χωροφυλακής (συνταγματάρχης Σωτήριος Σπηλιόπουλος) ανέθεσε στον Μοίραρχο του Λόχου (Μοίραρχος Κωνσταντίνος ΠΗΛΟΣ) να εξετάσει στο αρμόδιο υπουργείο εκκλησιαστικών και παιδείας τον τρόπο επέκτασης και διερεύνησης ενός παλαιού μικρού ναού που υφίστατο της «Παναγίας της Χελιδονούς» (ή Χελωνους). Αυτός που αντέδρασε άμεσα αρνητικά ήταν ο καθηγητής Αναστάσιος ΟΡΛΑΝΤΟΣ Διευθυντής τότε του αρχαιολογικού τμήματος του υπουργείου Παιδείας²⁹ και δεν επέτρεψε την κατεδάφιση ενός Ναού 600 και πλέον ετών το οποίο παρουσίαζε ένα πολύ μεγάλο αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Ταυτόχρονα υπέδειξε θέση που θα μπορούσε να ανεγερθεί ένας νέος ναός. Η έκταση όμως ανήκε στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών και χρήματα για την ανέγερση του ναού δεν υπήρχαν. Πως αντιμετωπίστηκε αυτή κατάσταση; Ο υπερδραστήριος αξιωματικός Μοίραρχος Κωνσταντίνος ΠΗΛΟΣ κατάφερε τους εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Δημόσιας Ασφάλειας και την Αρχιεπισκοπή Αθηνών να υπογράψουν το υπ' αριθμόν 5157 από 14/3/1936 Συμβόλαιο όπου η κυριότητα του από τον ΟΡΛΑΝΤΟ υποδεικνυόμενου για την ανέγερση του Ιερού Ναού χώρου μεταβιβαζόταν στην Ελληνική Χωροφυλακή.

29. Αρχιμανδρίτης Ευσέβιος Πιστολής Ο ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΜΑΣ: ΑΘΗΝΑ 1990 σελ.6

Από την πλευρά των αξιωματικών της χωροφυλακής ξεκίνησε τότε μία υπερπροσπάθεια όπου με λαχειοφόρους κληρώσεις (έγινα συνολικά 5,01 πρώτες 3 στην αρχή και άλλες 2 αργότερα) και με προσωπική εργασία ξεκίνησαν οι διεργασίες ανέγερσης του Ιερού ναού. Συγκεκριμένα 30 οπλίτες της χωροφυλακής εργαζόταν εθελοντικά κάθε μέρα προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της ανέγερσης του Ναού.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός που συνέβη στην εταιρεία τσιμέντων Ελευσίνας Όπου όταν ο διευθυντής της εταιρείας αντιλήφθηκε τι γίνεται δήλωσε με έκπληξη «ώστε χτίζουν και οι αξιωματικοί της χωροφυλακής Ναούς»³⁰ ως αποτέλεσμα ήταν όχι μόνο να τους δώσει την ζητούμενη έκπτωση στις τιμές αλλά να κάνει ταυτόχρονα και μία γενναία δωρεάν χορηγία τσιμέντων που βοήθησε σημαντικά την αποπεράτωση του Ναού.

Όλοι βέβαια εκείνη την εποχή θα περίμεναν ότι ένας Ιερός Ναός στο χώρο της Σχολής της χωροφυλακής θα ήταν αφιερωμένος στην προστάτιδά Αγία της την Αγία Ειρήνη . Αντί αυτού ο πρωτοστατούντος για την ανέγερση του Ναού μοίραρχος Κωνσταντίνος ΠΗΛΟΣ πρότεινε να αφιερωθεί στον Άγιο Γεώργιο. Τελικά όμως επικράτησε η άποψη του συνταγματάρχη Φωτίου ΖΗΡΟΥ ο οποίος υποστήριξε χαρακτηριστικά *«ο Άγιος που θα αφιερωθεί ο Ναός θα πρέπει να έχει σχέση και με το έργο της Χωροφυλακής»* και έτσι σύμφωνα με τη θρησκεία *ως φυλακές των ψυχών και των σωμάτων ημών* αποφασίστηκε και ο Ιερός Ναός αφιερώθηκε στους Αρχαγγέλους Ταξιάρχες Μιχαήλ και Γαβριήλ.

Αυτός ο Ιερός Ναός λειτουργεί από το 1938 στο χώρο των πρώην Σχολών της Χωροφυλακής και αργότερα της Ελληνικής Αστυνομίας. Τα γραφεία του Ναού είναι στην ουσία έδρα της Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Σωμάτων Ασφαλείας αφού από την ίδρυση της το 1944 έως και σήμερα, εκεί βρίσκετε ο κάθε Ιερέας της Υπηρεσίας Θρησκευτικού της Ελληνικής Αστυνομίας.

2) Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

2.1) Η ΔΙΑΡΘΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Οι Ιερείς που απαρτίζουν το Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων είναι Αξιωματικοί που υπηρετούν στο Κοινό Σώμα. Οι υπηρετούντες Αξιωματικοί σ' αυτό το Σώμα δεν ανήκουν ούτε Στρατό Ξηράς, ούτε στην Πολεμική Αεροπορία ούτε φυσικά στο Πολεμικό Ναυτικό. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 3883/2010 (ΦΕΚ 167Α) όπου αναφέρεται στις Διακρίσεις μεταξύ Αξιωματικών, αναφέρει στην παράγραφο 4 ότι Αξιωματικοί του Κοινού Σώματος είναι οι: Στρατιωτικοί Ιερείς, οι Στρατιωτικοί δικαστικοί γραμματείς... κλπ.

Το Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων λοιπόν είναι ένα Σώμα κοινό για όλα τα όπλα των Ενόπλων Δυνάμεων. Η διάρθρωση του Σώματος αυτού έχει ως εξής: Στο ΓΕΕΘΑ όπου βρίσκεται η κεφαλή της Ιεραρχικής Πυραμίδας των Ιερέων βρίσκεται η Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερέων (ΔΣΙ).

Μέσα στο χώρο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας στην έδρα του κάθε Γενικού Επιτελείου όλων των όπλων (ΓΕΣ, ΓΕΑ, ΓΕΝ) λειτουργούν γραφεία θρησκευτικού για το Ναυτικό και την Αεροπορία ενώ για τον Στρατό Ξηράς και το ΓΕΣ υπάρχει η Διεύθυνση Θρησκευτικού του ΓΕΣ που υπάγεται στον Β΄ Κλάδο του ΓΕΣ, αρμόδιο για θέματα Στρατιωτικού και Πολιτικού προσωπικού και συγκεκριμένα στη Διεύθυνση Β6 αρμόδια για θέματα θρησκευτικού.

Στη Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερέων του ΓΕΣ υπηρετεί ένας Στρατιωτικός Ιερέας ο Συνταγματάρχης Αρχιμανδρίτης Μελέτιος ΚΟΥΡΑΚΛΗΣ πλαισιωμένος από 2 ή 3 μόνιμους Αξιωματικούς ή Υπαξιωματικούς και από κάποιους εφέδρους. Κάτι αντίστοιχο επικρατεί και στα γραφεία θρησκευτικού του ΓΕΑ και του ΓΕΝ, όπου και εκεί σε κάθε γραφείο θα βρούμε από έναν Στρατιωτικό Ιερέα πλαισιωμένος και αυτός με μία μικρή ομάδα μόνιμων και εφέδρων να τον επικουρούν. Συγκεκριμένα, στο Γραφείο Θρησκευτικού του ΓΕΑ προϊστάται ο Πρωτοπρεσβύτερος Αντισυνταγματάρχης Γεώργιος ΓΚΟΥΣΤΟΣ ενώ στο αντίστοιχο γραφείο του ΓΕΝ προϊστάμενος είναι ο Συνταγματάρχης Αρχιμανδρίτης Ιουστίνος ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΣ.

Τι επικρατεί όμως στην προϊσταμένη Υπηρεσία του ΓΕΕΘΑ; Στη Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερέων του ΓΕΕΘΑ; Αυτή υπάγεται στο Β΄ Κλάδο ΓΕΕΘΑ που είναι αρμόδιος για θέματα προσωπικού, οργάνωσης και υποδομής των υπηρεσιών του. Έτσι όπως και στο ΓΕΣ η Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερέων υπάγεται στη Β6 Διεύθυνση αρμόδια για Θέματα Θρησκευτικού.

Στη Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερέων του ΓΕΕΘΑ υφίσταντο και λειτουργούν δύο (2) Τμήματα: α) Το τμήμα Μεταβολών και Εξέλιξης λοιπών δογμάτων και θρησκείων και β) Το τμήμα Ποιμαντικής διακονίας και Χριστιανικής διαπαιδαγώγησης. Σε αυτήν εδώ την Διεύθυνση του ΓΕΕΘΑ βρίσκουμε δύο (2) ιερείς, τον Διευθυντή της Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερέων του ΓΕΕΘΑ και στην ουσία προϊστάμενο όλων των Στρατιωτικών Ιερέων πρωτοπρεσβύτερο Συνταγματάρχη Νικόλαο ΓΟΥΡΔΟΥΠΗ και τον υπεύθυνο των προαναφερόμενων τμημάτων Αντισυνταγματάρχη Αρχιμανδρίτη Παύλο ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΙΔΗ. Και εδώ οι δύο Στρατιωτικοί Ιερείς πλαισιωμένοι με μια λίγο μεγαλύτερη από τις υπηρεσίες του ΓΕΣ, ΓΕΑ και ΓΕΝ ομάδα αποτελούμενη από μόνιμους Αξιωματικούς και Υπαξιωματικούς που διευθετούν το οριζόμενο από τον προϊστάμενο τους έργο.

Ποια είναι τώρα τα θεσμικά καθήκοντα του Διευθυντή της ΔΣΙ και ποια είναι η αποστολή της Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερέων του ΓΕΕΘΑ; Σύμφωνα με τον κανονισμό Οργανώσεως και Λειτουργίας του ΓΕΕΘΑ ο Διευθυντής Θρησκευτικού ΓΕΕΘΑ έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

α. Χειρίζεται θέματα οργάνωσης και λειτουργίας του Σώματος των Στρατιωτικών Ιερέων στους τρεις Κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων καθώς και θέματα εκπαιδεύσεως, εξελίξεως τοποθετήσεων, μεταθέσεων και αποσπάσεων του προσωπικού του Σώματος.

β. Ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Στρατιωτικών Ιερέων είναι σύμβουλος του Α/ΓΕΕΘΑ επί θρησκευτικών θεμάτων, εισηγείται για τις προσλήψεις των Στρατιωτικών Ιερέων και για την πλήρωση των κενών θέσεων τους. Είναι αρμόδιος εισηγητής στο Συμβούλιο Επιλογής των Στρατιωτικών Ιερέων.

γ. Τηρεί τα ατομικά έγγραφα των Αξιωματικών Στρατιωτικών Ιερέων του Σώματος και υποβάλλει τις προβλεπόμενες προτάσεις προαγωγής κ.λπ..

δ. Εκδίδει διαταγές που αφορούν στην οργάνωση της Θείας Λατρείας και στη θρησκευτική διδασκαλία στις Ένοπλες Δυνάμεις

ε. Εισηγείται για την εκτύπωση και είναι υπεύθυνος για το περιεχόμενο των ηθικοθρησκευτικών εντύπων, εισηγείται και αγοράζει βιβλία και εποπτικά μέσα για το Σώμα Στρατιωτικών Ιερέων.

στ. εισηγείται για την ανέγερση και αγιογράφηση των Στρατιωτικών Ναών.

Επιπλέον των παραπάνω ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Στρατιωτικών Ιερέων του ΓΕΕΘΑ έχει και τις παρακάτω αρμοδιότητες σύμφωνα με το Άρθρο 1 του Νόμου 199/1975: «Περί καταργήσεως της θέσεως του Αρχιερέως των Ενόπλων Δυνάμεων» σύμφωνα με αυτό: *«Η υφιστάμενη εις τα Ενόπλους Δυνάμεις θέσις Αρχιερέως επί βαθμό Υποστρατήγου καταργείται, ο κατέχον δε ήδη ταύτην Μητροπολίτης αποδίδεται εις την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ως διευθυντής της Διεύθυνσης Στρατιωτικών Ιερέων των Ενόπλων Δυνάμεων ορίζεται ο κατά βαθμό ανώτερος στρατιωτικός Ιερεύς, μεταξύ δε ομοιόβαθμων ο στην επετηρίδα δηλαδή ο αρχαιότερος»*. Αυτός ασκεί τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσίας καθήκοντα και κατέχει διοικητικής φύσεως αρμοδιότητες. Δηλαδή ως διευθυντής της Διεύθυνσης Στρατιωτικών Ιερέων σύμφωνα με το Άρθρο 1 παράγραφος 1 του Β.Δ. 214/1969 πράττει ως εξής:

α. Κατευθύνει και συντονίζει την λειτουργία των Θρησκευτικών Υπηρεσιών των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων.

β. Ελέγχει την ορθή εκπλήρωση του πνευματικού έργου απάντων των στρατιωτικών ιερέων των Ενόπλων Δυνάμεων συμφώνως προς τους υφισταμένους κανόνας της Εκκλησίας.

γ. Κατευθύνει και συντονίζει την ιεραποστολική δραστηριότητα ως προς τους τρόπους και τις μεθόδους ενεργείας αυτών.

δ. Επιμελείται της οργανώσεως της θρησκευτικής διαφωτίσεως και του εφοδιασμού των μονάδων με καταλλήλου διαφωτιστικού υλικού θρησκευτικού περιεχομένου.

ε. Μεριμνά Για την έκδοση εντύπων και περιοδικών θρησκευτικού περιεχομένου καθώς και ειδικών δημοσιεύσεων εις τον στρατιωτικών τύπων

στ. Εισηγείται για τον διορισμό και την κατάταξη των μονίμων, εφέδρων και επικούρων στρατιωτικών ιερέων.

ζ. Ενεργεί για την έγκριση του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων για επισκέψεις σε οποιαδήποτε από τις θρησκευτικές Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων, όποτε αυτό θεωρεί αναγκαίο και σκόπιμο.

η. Επισκέπτεται κατόπιν εγκρίσεως του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, τις μονάδες των Ενόπλων Δυνάμεων για την πραγματοποίηση διαλέξεων θρησκευτικού περιεχομένου καθώς και των Θείων Ακολουθιών και Τελετών, οποτεδήποτε αυτός το κρίνει σκόπιμο και αναγκαίο.

Ποιο είναι όμως το νομοθετικό καθεστώς που καλύπτει και διέπει τις λειτουργίες των Σωμάτων Στρατιωτικών Ιερέων στις Ένοπλες Δυνάμεις. Έτσι εκτός από τον Ν. 3883/2010 που αναφέρθηκε προηγούμενα, διαπιστώνουμε ότι σύμφωνα με το Νομοθετικό Διάταγμα 90/1973 το Θρησκευτικό Σώμα περιλαμβάνει τους Στρατιωτικούς Ιερείς και των τριών Κλάδων των Ε.Δ., υπάγεται στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Αμύνης και έχει ως

αποστολή του την χριστιανική και ηθική διαπαιδαγώγηση του Στρατεύματος. Επίσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 4 παράγραφος 8, του Νομοθετικού Διατάγματος 178/1969, το Θρησκευτικό, έγινε Κοινό Σώμα με τη δυνατότητα οι Στρατιωτικοί Ιερείς να εναλλάσσονται κατά τις τοποθετήσεις – μεταθέσεις, μεταξύ των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων

Πριν όμως προχωρήσουμε στον τρόπο διορισμού των Στρατιωτικών Ιερέων καλό είναι να κάνουμε μία αναφορά στις κρίσεις και στις προαγωγές αυτών. Οι Στρατιωτικοί Ιερείς ως Αξιωματικοί του Κοινού Σώματος (ΚΣ) κρίνονται και προάγονται βάσει του Ν. 3883/2010 στα πλαίσια των τακτικών ή τυχόν εκτάκτων κρίσεων των Ενόπλων Δυνάμεων. Επίσης οι Στρατιωτικοί Ιερείς δύνανται ιεραρχικά να φτάσουν μέχρι τον βαθμό Συνταγματάρχη (αναμένεται η ψήφιση εντός του 2017 όπου θα τροποποιεί τον Ν. 3883/2010 και θα επιτρέπει στον Διευθυντή του Σώματος των Στρατιωτικών Ιερέων να φέρει και τον βαθμό του Ταξιάρχου και να είναι δηλαδή ανώτατος αξιωματικός).

Πώς γίνονται τώρα οι προσλήψεις και οι κατατάξεις των Στρατιωτικών Ιερέων. Θα λάβουμε υπ' όψη μας και θα αναφερθούμε στην τελευταία προκήρυξη πρόσκλησης συμμετοχής σε διαγωνισμό κατάταξης κληρικών για πλήρωση κενών οργανικών θέσεων Στρατιωτικών Ιερέων. Η προκήρυξη με ημερομηνία ανάρτησης στο διαδίκτυο την 18 Σεπτεμβρίου 2017 αναφέρει αποσπασματικά τα ακόλουθα:

Προκηρύσσουμε διαγωνισμό για την κατάταξη κληρικών της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, προς πλήρωση δεκατριών (13) κενών θέσεων Στρατιωτικών Ιερέων Α΄ και Β΄ Τάξης (Λοχαγών ή Υπολοχαγών).

-Οι κενές οργανικές θέσεις των Στρατιωτικών Ιερέων θα πληρωθούν με ιερείς, που μισθοδοτούνται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σύμφωνα με την υπ' αριθμόν 33/2006 Απόφαση Επιτροπής ΠΥΣ, ύστερα από επιλογή, μεταξύ των υποψηφίων αγάμων ή εγγάμων, που φέρουν το πρώτο ή δεύτερο ιερατικό βαθμό (Διακόνου - Πρεσβυτέρου) και έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή νόμιμα...»

α. Να έχουν την Ελληνική Ιθαγένεια...

β. Να είναι πτυχιούχοι της Θεολογικής Σχολής...

γ. Να έχουν ορθή και υγιή πίστη, ήθος σεμνό, βίο λιτό και γενικά διαγωγή...

δ. Να μην έχουν καταδικασθεί για πράξη που χαρακτηρίζεται από το νόμο ως κακούργημα...

ε. Να μην έχουν τιμωρηθεί για βαρέα, κατά την κρίση της Επιτροπής....

στ. Να είναι σωματικώς ικανοί....

ζ. Να έχουν ηλικία μικρότερη των 45 ετών

Στο τέλος της παρούσης στο κεφαλαίο παραρτήματα θα βρίσκεται ολόκληρη η προκήρυξη πρόσκλησης συμμετοχής σε διαγωνισμό Ιερέων.

Παράρτημα (1) Προκήρυξη για Διαγωνισμό Κατάταξης Ιερέων σελ. 68³¹

Πριν όμως αναφερθούμε στο πόσοι και ποιοι αποτελούν σήμερα το Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων; Με εξαίρεση τους πέντε (5) ιερείς που στην αρχή του κεφαλαίου αυτού αναφέραμε ότι υπηρετούν, δύο (2) στο ΓΕΕΘΑ και από ένας (1) σε ΓΕΣ, ΓΕΑ και ΓΕΝ υπάρχουν άλλοι είκοσι πέντε (25) Στρατιωτικοί Ιερείς διάσπαρτοι σε μονάδες του Στρατού Ξηράς του Πολεμικού Ναυτικού και της Αεροπορίας από την Επικράτεια. Τριάντα (30) λοιπόν οι Στρατιωτικοί Ιερείς στο σύνολό τους και δεκατρείς (13) που ετοιμάζονται τώρα να καταταγούν φτάνουμε σε ένα σύνολο 43 Στρατιωτικών Ιερέων. Παραθέτουμε πίνακα των σημερινών 30 υπηρετούντων με τον Στρατιωτικό και Ιερατικό βαθμό τους καθώς και την υπηρεσία στην οποία υπηρετούν.

Παράρτημα (2) Πίνακας Υπηρετούντων Στρατιωτικών Ιερέων σελ. 74³²

Οι 13 δεκατρείς νέοι Στρατιωτικοί Ιερείς που θα προσληφθούν θα τοποθετηθούν κατόπιν αποφάσεως του Διευθυντή της Θρησκευτικής Υπηρεσίας του ΓΕΕΘΑ Συνταγματάρχη Νικόλαου Γουργούρης, σε κενές οργανικές θέσεις όπως θα κριθούν από τον ίδιο.

Αυτά συμβαίνουν λίγο ή πολύ με το νομικό πλαίσιο λειτουργίας της Υπηρεσίας Θρησκευτικά των Ενόπλων Δυνάμεων. Είδαμε πώς γίνονται οι προσλήψεις, οι κρίσεις, οι προαγωγές, αποστρατείες, αλλά και πώς γίνεται η τοποθέτηση και οι μετακινήσεις των Στρατιωτικών Ιερέων. Επίσης διαπιστώσαμε ότι πρόκειται για δύο ή τρεις Νόμους και διατάγματα οι οποίοι είναι αυτοί που καθορίζουν ολόκληρο το νομικό και θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Σώματος των Ιερέων των Ενόπλων Δυνάμεων.

31. <http://www.geetha.mil.gr> Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

32. Δίπτυχα της Εκκλησίας της Ελλάδος, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 2016, σ. 90

2,2) Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Πριν ξεκινήσουμε να αναφερόμαστε αποστολή του σώματος των στρατιωτικών ιερέων καλό είναι να κάνουμε έστω μια απλή αναφορά στη αποστολή των ιερέων γενικότερα. Φυσικά μιλάμε για Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησιά και τον Ελλαδικό χώρο.

Ο Ιερέας είναι ένα πρόσωπο που δέχτηκε το κάλεσμα του Θεού να αφιερωθεί στον Χριστό και να διδάσκει έτσι συνεχώς το κήρυγμα του Κυρίου ανάμεσα στους ανθρώπους. Ο Ιερέας πρέπει να ταυτίζεται με τον καλό ποιμένα Χριστό να είναι αγγελιοφόρος και κήρυκας του λόγου του Θεού. Ο ιερέας πρέπει να είναι ικανός να μεταφέρει κατά το καλύτερο τρόπο τον λόγο του θεού στους ανθρώπους για να τους δυναμώσει τη πίστη τους. Να είναι επίσης λειτουργός των ιερών μυστηρίων που συνοδεύουν την ανθρώπινη ζωή από την αρχή μέχρι το τέλος. Ο Ιερέας πρέπει είναι υπηρέτης της αγάπης και αλήθειας και ταυτόχρονα όργανο συμφιλίωσης μεταξύ των ανθρώπων και φυσικά να είναι δημιουργός της θρησκευτικής πνευματικότητας του ατόμου. Ο Ιερέας αποστολή έχει να είναι ο πνευματικός ηγέτης όλων των πιστών, άνθρωπος μέσω του οποίου θα προσεγγίσουν περισσότερο οι πιστοί το θεό.

Αυτά τα πολύ λίγα όσο αφορά τους Ιερείς γενικά. Ας έρθουμε όμως τώρα στους στρατιωτικούς Ιερείς και σε ολόκληρο το Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων.

Στη σημερινή εποχή, η αποστολή των Στρατιωτικών Ιερέων στις Ένοπλες Δυνάμεις είναι σημαντική και οφείλει να ακολουθεί τα ορθόδοξα πρότυπα της Εκκλησίας. Η αποστολή της Ορθόδοξου ιεροσύνης στο στράτευμα οφείλει να είναι συνέχεια της αποστολικής παραδόσεως. «Η αποστολική παράδοση δεν είναι, όπως νομίζεται, ένα συγκροτημένο σύστημα διδασκαλίας της χριστιανικής πίστεως, αλλά είναι μια μαρτυρία της πίστεως, η οποία συγκεφαλαιώνεται με τη συμμετοχή των πιστών στρατευμένων στη Θεία Λειτουργία της Εκκλησίας»³³

Κέντρο της ορθόδοξης πίστεως είναι η Θεία Λειτουργία. Για να μη στερηθούν τα εκστρατευτικά σώματα τη Θεία Λειτουργία, όταν απομακρύνονται από τους Ιερούς Ναούς των ενοριών τους, τους δόθηκε ως έκτακτη λύση η συνοδεία ιερέως μαζί με φορητή Αγία Τράπεζα. Αυτό ισχύει ως μία έκτακτη κατάσταση για τους στρατιωτικούς χώρους τους απομακρυσμένους από τις ενορίες και φυσικά σε περιόδους πολέμου. Δεν μπορεί όμως αυτή η έκτακτη κατάσταση να θεωρηθεί ως μόνιμη

33. ΙΣΕΕ, Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου, Η Ποιμαντική Διακονία..., σ. 40.

Για αυτόν τον λόγο έχουν ορισθεί Στρατιωτική Ιερείς με εδαφικούς τομείς ευθηνής που καλύπτουν ολόκληρή την επικράτεια και έτσι όπου υπάρχει Ιερός Ναός και Αγία Τράπεζα να μπορεί να τελείτε Θεία Λειτουργία.

Η στρατιωτική ιεροσύνη προϋποθέτει τη συναίνεση του τοπικού επισκόπου, διαφορετικά «είναι κατακριτέα ως ξένη προς την ορθόδοξη παράδοση»³⁴

Το Θρησκευτικό Σώμα έχει σαν αποστολή την χριστιανική και ηθική διαπαιδαγώγηση των Ενόπλων Δυνάμεων. Έτσι λοιπόν αν θέλουμε να οριοθετήσουμε τα καθήκοντα και την αποστολή των Στρατιωτικών Ιερέων σε οποιαδήποτε μονάδα και να υπηρετούν θα λέγαμε τα ακόλουθα:

Να τελούν τις Θείες Λειτουργίες που είναι το κέντρο της Χριστιανικής λατρείας αλλά και ταυτόχρονα το μυστήριο της Εξομολόγησης στο στρατευμένο πλήθος.

Να κάνουν Κηρύγματα – Διαλέξεις – Συνεντεύξεις – Συζητήσεις.

Να κάνουν Φιλανθρωπίες και να προβαίνουν στη διανομή Χριστιανικών εντύπων.

Να παίρνουν πρωτοβουλία για προβολή ταινιών Θρησκευτικού, εθνικού και κοινωνικού περιεχομένου.

Να τελούν ιερά μυστήρια και λοιπές αγιαστικές πράξεις, ορκωμοσίες και τελετές.

Να ασκούν ποιμαντική διακονία και επισκέψεις σε Νοσοκομεία και Φυλακές των Ενόπλων Δυνάμεων.

Ο στρατιωτικός Ιερέας πρέπει να καλλιεργεί και να στηρίζει το ηθικό των Στρατευμένων και γενικά μεριμνά για την επίλυση των ψυχικών και πνευματικών προβλημάτων του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων να θεραπεύει τις θρησκευτικές ανάγκες και μεταφυσικές αναζητήσεις του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων. Πρέπει να διαφωτίζει το Στράτευμα γύρω από τις αιώνιες αλήθειες του Ευαγγελίου και τις πνευματικές και εθνικές αξίες και έννοιες. Επίσης αντιμετωπίζει επίκαιρα κοινωνικά και θρησκευτικά θέματα όπως το AIDS το θέμα των αμβλώσεων των εξαρτησιογόνων ουσιών κτλ.

Σε πολλές περιπτώσεις που έχουμε συμμετοχή εφέδρων ή μονίμων σε ψυχαγωγικές εκδηλώσεις οι οποίες διοργανώνονται από τα διάφορα Γραφεία των Ενόπλων Δυνάμεων, εκεί ζητείται και εν πολλοίς λαμβάνεται υπόψιν και η γνώμη του Ιερέως. Επίσης το ίδιο γίνεται σε περιπτώσεις οργάνωσης ψυχαγωγικών, θρησκευτικών και εθνικών εκδηλώσεων με πνευματικό περιεχόμενο. «Η διαπαιδαγώγηση του στρατεύματος δεν γίνεται μόνο δια των ομιλιών και των αγιαστικών πράξεων, αλλά δι' όλων των εποπτικών συγχρόνων μέσων ψυχαγωγίας τα οποία πολλές φορές αποκτούν περιεχόμενο τελείως αντίθετο από εκείνο που θέλουν να προσφέρουν» Αυτήν την άποψη έχει εκφράσει στρατιωτικός Ιερέας και την έχει εντάξει ως μέρος της αποστολής του.

34. ΙΣΕΕ, Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου, Η Ποιμαντική Διακονία..., σ. 46.

Μέρος της αποστολής επίσης των Στρατιωτικών Ιερέων στις Ένοπλες Δυνάμεις είναι και η δράση τους σε άλλους τομείς όπως είναι η ανέγερσή ο εξοπλισμός η αγιογράφηση και συντήρηση των Στρατιωτικών Ιερών Ναών και προσκυνηταρίων. Ακόμα αναλαμβάνουν τη συντήρηση στρατιωτικών κοιμητηρίων και στρατιωτικών μεμονωμένων τάφων στα πολιτικά Κοιμητήρια.

Τέλος ένα άλλο κομμάτι της αποστολής τους είναι να συμμετέχουν σε ειρηνευτικές αποστολές της χώρας μας στο εξωτερικό, κατά τις εορτές του Πάσχα και των Χριστουγέννων, καθώς και σε ανθρωπιστικές αποστολές τόσο στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό σε χώρες όπως η Σομαλία, η πρώην Γιουγκοσλαβία κτλ.

3) ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

3.1) ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Το 1991, επτά χρόνια δηλαδή μετά την ενοποίηση (Ν.1481/1984 Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως) της Ελληνικής Χωροφυλακής με την Αστυνομία Πόλεων και την δημιουργία της Ελληνικής Αστυνομίας, εκδίδεται το Προεδρικό Διάταγμα 141. Το περίφημο στις τάξεις των Αστυνομικών Π.Δ. 141/91, το οποίο ορίζει σύμφωνα με τον τίτλο του: «Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και θέματα οργάνωσης Υπηρεσιών».

Το ανάφερα παραπάνω ως περίφημο διότι ακόμα και σήμερα εν έτη 2017, παρά τις τροποποιήσεις που έχει υποστεί αποτελεί τη βάση των ενεργειών και των δυνατοτήτων κάθε Αστυνομικού και κάθε Αστυνομικής Υπηρεσίας. Ορίζεται με σαφήνεια σε αυτό το Π.Δ. το τι θα κάνει κάθε Αστυνομικός, ποια είναι τα καθήκοντά του, και ποιες οι υποχρεώσεις του, ποιος είναι ο σκοπός της κάθε Αστυνομικής Υπηρεσίας και πως αυτή θα πρέπει να είναι διαρθρωμένη και να λειτουργεί. Φυσικά από αυτό το νευραλγικό Προεδρικό Διάταγμα δεν θα μπορούσε να είναι εκτός η θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας της οποίας οι λειτουργίες, οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα αναγράφονται εμπειριστατωμένα στο άρθρο 53 αυτού.

Συγκεκριμένα το άρθρο 53 του Π.Δ. 141/91 αναγράφει στην πρώτη έκδοσή του με ημερομηνία 30/4/1991 τα εξής

1 Η προβλεπόμενη από το άρθρο 82 παράγραφος 4 του Π.Δ 385/1985 (Α΄- 205) Υπηρεσία Θρησκευτικού λειτουργεί σε επίπεδο Τμήματος και έχει ως αποστολή την εξύψωση του θρησκευτικού συναισθήματος του προσωπικού Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως.

2. Ο Ιερέας προϊστάμενος της Υπηρεσίας αυτής έχει τα εξής καθήκοντα:

α. Τελεί, κατά τις Κυριακές και εορτές, τη θεία λειτουργία και κηρύσσει το θείο λόγο στον Ιερό Ναό των Παμμεγίστων Ταξιαρχών των Αστυνομικών Σχολών και στους Ιερούς Ναούς, που έχουν ανεγερθεί με μέριμνα της Ελληνικής Αστυνομίας και αποτελούν χώρους Θρησκευτικής λατρείας του προσωπικού της.

β. Δύναται να συγκροτεί χορωδία από εθελοντές αστυνομικούς και πολιτικούς υπαλλήλους του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Ως Ιεροψάλτες χρησιμοποιούνται άνδρες εκ του ανωτέρω προσωπικού που έχουν ειδικές γνώσεις και σε περίπτωση αδυναμίας πληρώσεως του δεξιού Ιεροψάλτου δύναται ο διοικητής Σχολής Αστυφυλάκων μετά γνώμη του Ιερέως να προβαίνει στην πρόσληψη ιδιώτου ως Ιεροψάλτου του Ναού. Η πρόσληψη πραγματοποιείται επί συμβάσει και αμείβεται εκ των εσόδων του Ναού κατά τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

γ. Τελεί τα μυστήρια σύμφωνα με τους κανόνες της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας.

δ. Διοργανώνει Θρησκευτικές εκδηλώσεις και πραγματοποιεί διαλέξεις αντιστοίχου περιεχομένου στο προσωπικό της Αστυνομίας και εισηγείται ιεραρχικά τη λήψη μέτρων που βοηθούν την ανάπτυξη του Θρησκευτικού του συναισθήματος.

ε. Διδάσκει στις Σχολές Ελληνικής Αστυνομίας θέματα της αρμοδιότητάς του διοριζόμενος σύμφωνα με το άρθρο 41, παρ. 9 και 10 του Ν. 1481/1984 και προτείνει στη Διεύθυνση Εκπαιδεύσεως τα αντικείμενα διαλέξεων, τα οποία περιλαμβάνουν τα αναλυτικά προγράμματα εκπαιδεύσεως και μετεκπαιδεύσεως του προσωπικού.

στ. Εισηγείται και προκαλεί τις διαταγές του Υπουργείου, για την εκτέλεση των αναγκαίων εργασιών ευπρεπισμού και συντήρησης του Ιερού Ναού της Σχολής ή και άλλων Ναών του Ελληνικής Αστυνομίας.

ζ. Διοργανώνει Θρησκευτικές εκδηλώσεις και επισκέπτεται τις έδρες των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων και Αστυνομικών Διευθύνσεων, μετά από έγκριση του Αρχηγού, για την πραγματοποίηση διαλέξεων.

η. Μεριμνά για την έκδοση εντύπων με Θρησκευτικό περιεχόμενο και συνεργάζεται προς τούτο με το Τμήμα Εκδόσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων και το Τυπογραφείο της Αστυνομίας.

θ. Ασχολείται με συγγραφικό έργο και αρθρογραφεί σε θέματα της αποστολής του. ι. Εκτελεί κάθε έργο που ανατίθεται σ' αυτόν από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και έχει σχέση με την αποστολή της Υπηρεσίας του.

ια. Δύναται να αναπτύσσει κοινωνική δραστηριότητα εξυπηρετούσα την προβολή του Σώματος ή και αποσκοπούσα στην ενίσχυση και ανακούφιση του προσωπικού αυτού που νοσηλεύεται στα διάφορα νοσηλευτικά κ.λπ. Ιδρύματα.

ιβ. Δύναται, καλούμενος από την Εκκλησία να μετέχει σε γενικότερης φύσεως τομείς Εκκλησιαστικής Διακονίας.

3. Κατά τη διεξαγωγή της θείας Λατρείας έχει αρμοδιότητα και ευθύνη επί όλων των θεμάτων που αφορούν στην ευπρέπεια και στην ευταξία του Ι. Ναού και επιβοηθείται από αστυνομικό προσωπικό του Υπουργείου ή ιδιώτες που έχουν τα απαραίτητα προσόντα και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά. Η επιλογή των αστυνομικών για την εκτέλεση των ανωτέρω καθηκόντων γίνεται ύστερα από πρόταση του Ιερέως.

4. Την κινητή και ακίνητη περιουσία καθώς και τα έξοδα των ιερών ναών του εδ. α' της παρ. 2 διαχειρίζονται Τριμελείς Επιτροπές από Αστυνομικό προσωπικό που συγκροτούνται κάθε χρόνο με διαταγές των Αστυνομικών Διευθύνσεων ή εξομοιούμενων στις υπηρεσίες των οποίων υπάρχουν ναοί. Ειδικότερα στις επιτροπές των ιερών ναών που βρίσκονται στο Λεκανοπέδιο Αττικής μετέχει και ο Ιερέας προϊστάμενος της Υπηρεσίας Θρησκευτικού. Στις Επιτροπές μετέχει ο Ιερεύς του Ι. Ναού όπου υπάρχει.

5. Για την απρόσκοπτη εκπλήρωση της αποστολής της Υπηρεσίας Θρησκευτικού παρέχεται πάσα συνδρομή παρά του Υπουργείου και διατίθενται από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του, μετά από πρόταση του Ιερέως, το απαραίτητο προσωπικό και τα μεταφορικά και άλλα μέσα.

6. Τα έσοδα των Ιερών ναών κατατίθενται επ' ονόματί τους σε ειδικούς τραπεζικούς λογαριασμούς και διατίθενται αποκλειστικά και μόνο για τη συντήρηση, την ανακαίνιση, τη βελτίωσή τους, τον εξοπλισμό και τη λειτουργία των Ιερών Ναών. Κατόπιν εισηγήσεως του ιερέως και αποφάσεως της Επιτροπής μπορεί να διατίθεται ποσόν και για φιλανθρωπικούς και Ιεραποστολικούς σκοπούς. Οι διάφορες δαπάνες που γίνονται σε βάρος των εσόδων των Ιερών Ναών πραγματοποιούνται από τις ανωτέρω Επιτροπές με τη σύνταξη πρακτικού στο οποίο επισυνάπτεται το σχετικό παραστατικό (τιμολόγιο ή απόδειξη) εφόσον το ύψος της δαπάνης είναι μέχρι 150.000 δρχ. κατά τη κρίση της Επιτροπής. Όταν το ύψος υπερβαίνει το ως άνω ποσό θα ενεργούνται σύμφωνα με τα ισχύοντα και τις διατάξεις του Δημοσίου Λογιστικού.

Το επόμενο έτος το 1992 κατόπιν ενεργειών του υπερδραστήριου τότε προϊστάμενου της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας και μετέπειτα (έως και σήμερα) Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Σάμου και Ικαρίας Ευσέβιου, εκδίδεται το Προεδρικό Διάταγμα 240 του 1992 όπου κοινοποιούνται με το υπ' αριθμόν: 7001/2/535 από 5-8-1992 Διαταγή τα εξής: Γνωστοποιούνται κατωτέρω ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται Π.Δ.240/1992 (Α'-127):

α. Η Υπηρεσία Θρησκευτικού, που προβλέπεται από διατάξεις άρθρου 53 Π.Δ.141/1991 μετονομάζεται σε Υποδιεύθυνση Θρησκευτικού και υπάγεται διοικητικά, εφεξής, στην Αστυνομική Ακαδημία. Στην Υποδιεύθυνση Θρησκευτικού συγκροτείται και λειτουργεί Γραμματεία. Έτσι η παράγραφος 1 του άρθρου 53 του Π.Δ.141/91 μεταβάλλεται ως εξής:

Η Υποδιεύθυνση Θρησκευτικού εδρεύει στην Αθήνα και έχει ως αποστολή την εξύψωση του Θρησκευτικού συναισθήματος των δοκίμων των

Αστυνομικών Σχολών, του προσωπικού που εκπαιδεύεται και μετεκπαιδεύεται σ' αυτές, καθώς και του προσωπικού των Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Στην Υποδιεύθυνση Θρησκευτικού συγκροτείται και λειτουργεί Γραφείο Γραμματείας, στο οποίο τοποθετείται το προσωπικό, ύστερα από γνώμη του Διευθυντή της, για τη γραμματειακή εξυπηρέτηση της υπηρεσίας αυτής και τη διευκόλυνση της επικοινωνίας του Διευθυντή της με τους πολίτες.

3,1α) Η λειτουργία της Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας

Βλέπουμε λοιπόν ότι σιγά-σιγά δημιουργείται μια συγκροτημένη υπηρεσία, η οποία αποτελείται από τον ιερέα ο οποίος προΐσταται, υποστηριζόμενος όμως πλέον τώρα με μία οριζόμενη κατά την κρίση του γραμματειακή υποστήριξη, οι οποία αναλαμβάνει και καθήκοντα επικοινωνίας με τους πολίτες και λοιπούς υπηρεσιακούς παράγοντες.

Σήμερα στην Υπηρεσία Θρησκευτικού, εκτός από τον ιερέα βρίσκουμε άλλα πέντε (5) άτομα διαφόρων βαθμών, από Αστυφύλακες έως και Ανθυπαστυνόμους, οι οποίοι έχουν επιφορτιστεί με όλο το διαδικαστικό βάρος της λειτουργίας της Θρησκευτικής Υπηρεσίας

Βλέποντάς όλο αυτό το νομικό πλαίσιο λειτουργίας διαπιστώνουμε ότι η Υπηρεσία Θρησκευτικού υφίσταται και λειτουργεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 53 του Π.Δ. 141/1991. Διαπιστώνουμε ότι για πρώτη φορά συστήνεται επίσημα υπηρεσία Θρησκευτικού στα Σώματα Ασφάλειας και όχι απλώς έχει ορισθεί κάποια θέση Ιερέως. Με το νόμο 1421 του 1944 είχε απλώς καθιερωθεί μια θέση Ιερέως στην τότε Χωροφυλακή και ο Ιερέας υπηρετούσε και υπαγόταν στις Σχολές εκπαίδευσης της Χωροφυλακής και μάλιστα ποιο συγκεκριμένα στη Σ.Ο.Χ. (Σχολή Οπλιτών Χωροφυλακής) σε καμία περίπτωση δεν υφίστατο ούτε τυπικά αλλά ούτε και ουσιαστικά Θρησκευτική Υπηρεσία πριν την ενοποίηση των δύο σωμάτων και τη δημιουργία της Ελληνικής Αστυνομίας. Ούτε βέβαια και η Αστυνομία Πόλεων διέθετε υπηρεσία Θρησκευτικού. Το Π.Δ. 141/1991 είναι αυτό που ουσιαστικά θεσμοθετεί την λειτουργία της Θρησκευτική Υπηρεσία στα Σώματα Ασφάλειας και αναλύει εμπειριστατωμένα κάθε δράση και πτυχή αυτής της υπηρεσίας.

Στην ουσία το άρθρο 53 του Π.Δ. 141/1991 είναι ολόκληρο το νομικό πλαίσιο της Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας. Δεν υπάρχει τίποτα άλλο (ούτε σε επίπεδο Νόμου ούτε σε κανονιστικό διάταγμα) και πέραν από ελάχιστες τροποποιήσεις του το άρθρο 53 του Π.Δ. 141/1991

ισχύει κανονικά από το 1991 μέχρι σήμερα και περικλείει ολόκληρο σχεδόν το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της υπηρεσίας αυτής.

Βέβαια επειδή όπως στη ζωή, έτσι και στη Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας μπορεί να συμβούν ανά πάσα ώρα αναπάντεχα γεγονότα κάτι τέτοιο συνέβη τον Ιανουάριο του 2015. Μια αναπάντεχη αλλαγή συνέβη στην θρησκευτική υπηρεσία των Ιανουάριο του 2015. Συγκεκριμένα με την εφαρμογή του ΠΔ 178/2014 η Υπηρεσία Θρησκευτικού της Ελληνικής Αστυνομίας χωρίς να αλλάξει τίποτα στη δομή και στη λειτουργία της εντάχθηκε πλέον Διοικητικά στην Διεύθυνση Επικοινωνίας του Κλάδου Διοικητικής Υποστήριξης και Ανθρώπινου Δυναμικού του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Συγκεκριμένα σύμφωνα με την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών που έγινε με βάση το προαναφερόμενο Προεδρικό Διάταγμα η θρησκευτική υπηρεσία αποκόπηκε εντελώς από την Αστυνομική Ακαδημία και από την εκπαίδευση των Αστυνομικών και εντάχθηκε κατ' ουσία στην πρώην Υπηρεσία Δημοσίων Σχέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας πράγμα το οποίο δεν αποδέχτηκαν και με τον καλύτερο τρόπο οι αρμόδιοι στους κόλπους της Ελληνικής Αστυνομίας. Αλλά και από το υπόλοιπο προσωπικό της Αστυνομίας η κατάταξη και η υπαγωγή της θρησκευτικής Υπηρεσίας στην κάτ. ουσία στην πρώην Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων δεν αντιμετωπίστηκε θετικά και θεωρήθηκε ως υποβάθμιση της Θρησκευτικής υπηρεσίας. Πιο συγκεκριμένα στο άρθρο ένα (1) παράγραφος τρία (3) του ΠΔ 178 /2014 ορίζει ότι :

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας αποτελεί ενιαία αυτοτελή Υπηρεσία η οποία διαρθρώνεται από τους εξής κλάδους:

- α. Κλάδο Τάξης,
- β. Κλάδο Ασφάλειας,
- γ. Κλάδο Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων,
- δ. Κλάδο Διοικητικής Υποστήριξης και Ανθρώπινου Δυναμικού και
- ε. Κλάδο Οικονομοτεχνικής Υποστήριξης και Πληροφορικής

Έτσι στο άρθρο 17 του ίδιου ΠΔ όπου ορίζεται η διάρθρωση των τμημάτων της Διεύθυνσης Επικοινωνιών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας στη παράγραφο 7 αναγράφει τα ακόλουθα:

Στη Διεύθυνση Επικοινωνίας υπάγονται διοικητικά οι κατωτέρω Υπηρεσίες οι οποίες λειτουργούν σε επίπεδο Υποδιεύθυνσης και εποπτεύονται και ελέγχονται από τον Προϊστάμενο Επιτελείου:

α. η Υπηρεσία Θρησκευτικού, η οποία λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 του Π.Δ. 141/1991, όπως ....

β. η Υπηρεσία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, η οποία λειτουργεί....

γ. η Υπηρεσία Μουσικής, η οποία λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις..

3,1β) Έργο και αποστολή της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας

Ποιο είναι το έργο όμως και ποια η αποστολή της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας; Τις τελευταίες τουλάχιστον δεκαετίες διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

Η Θρησκευτική Υπηρεσία εργάζεται για την πνευματική θωράκιση των Ελλήνων Αστυνομικών³⁵ και τα μέλη των οικογενειών τους και προσφέρει ταυτόχρονα ευκαιρίες για τη ψυχική τόνωση, ηθική ενίσχυση και κοινωνική προβολή του έργου των αστυνομικών. Ειδικότερα η Θρησκευτική Υπηρεσία δραστηριοποιείται στους εξής τομείς: Λατρευτικό, Ποιμαντικό, Πνευματικό Ιεραποστολικό, Κοινωνικό και Πολιτιστικό.

Κάθε Κυριακή και μεγάλη εορτή τελείτε η Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών και το καλοκαίρι στις Παιδικές Εξοχές της Αστυνομίας. Γίνονται ακόμα λατρευτικές εκδηλώσεις και Θείες Λειτουργίες που οργανώνονται εξελίσσονται στον Ιερό Ναό της Αγίας Ειρήνης στις Σχολές της Αμυγδαλέζας και του Λαγονησίου καθώς και στις πρώην Σχολές της Ν. Φιλαδέλφειας και του Αμαρουσίου. Οργανώνονται από τη Θρησκευτική Υπηρεσία οι πανηγύρεις του Αγίου Αρτεμίου, των Παμμεγίστων Ταξιαρχών, της Αγίας Ειρήνης για τους αποστράτους, και του Αγίου Λουκά για τους γιατρούς του Σώματος. Τελούνται όλες οι Ακολουθίες των Χριστουγέννων και του Πάσχα με ειδικό πρόγραμμα που εκδίδει η Θρησκευτική Υπηρεσία. Τελείτε σε όλες τις Αστυνομικές Σχολές ανά την Ελλάδα το μυστήριο του Ιερού Ευχελαίου.

Σε κάθε λατρευτική εκδήλωση γίνεται Θείο Κήρυγμα, οργανώνονται ομιλίες και διαλέξεις καθώς και μαθήματα. Τα θέματα που τίγονται σχετίζονται με τις αιρέσεις, τη σχέση Αστυνομίας και Εκκλησίας, κοινωνικά και πνευματικά θέματα, καθώς και νεανικοί προβληματισμοί. Προσκαλούνται επίσης διάφοροι ομιλητές, κληρικοί και λαϊκοί, που αναπτύσσουν επίκαιρα θέματα.

Το Μυστήριο της Εξομολογήσεως τελείται όλο το χρόνο ιδιαίτερα στο χώρο των πρώην Σχολών της οδού Μεσογείων και συγκεκριμένα στον Ιερού Ναού Παμμεγίστων Ταξιαρχών αλλά και στο ναό που υπάρχει στις Παιδικές Εξοχές.

Τελούνται από τον ιερέα του Σώματος όλες οι ορκωμοσίες και ονομασίες, όπως και οι αγιασμοί στις Αστυνομικές Σχολές της Αττικής

35.<http://www.astynomia.gr/> Η Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας και το έργο της

Το πνευματικό έργο της Θρησκευτικής Υπηρεσίας διαπιστώνεται με τις ενέργειες του, όπως είναι να εμπλουτίζονται οι βιβλιοθήκες των Αστυνομικών Σχολών με βιβλία θρησκευτικού και πολιτιστικού περιεχομένου ή την ίδρυση της Δανειστικής Βιβλιοθήκης της Θρησκευτικής Υπηρεσίας, για τους Δοκίμους και τους υπολοίπους Αστυνομικούς, με βιβλία θρησκευτικού, ιστορικού, κοινωνικού και πνευματικού περιεχομένου. Διατίθενται επίσης δωρεάν βιβλία, έντυπα και εικόνες κατά τις περιόδους στις διάφορες Αστυνομικές Διευθύνσεις της Θρησκευτικής Υπηρεσίας. Η έκδοση βιβλίων και εντύπων στους Δοκίμους αλλά κύριος η διάθεση της Καινής Διαθήκης σε όλους τους Αστυνομικούς αποτελεί ένα τεράστιο επίτευγμα της Θρησκευτικής Υπηρεσίας. Διατίθενται ακόμα φυλλάδια κατά της βλασφημίας, σχετικά με το γάμο, τα ναρκωτικά, τις αιρέσεις και παραθρησκευτικές οργανώσεις, ενημερωτικά για την προστασία της ζωής, για τις αμβλώσεις και άλλα. Εκδίδεται το περιοδικό «ΟΡΘΟΔΟΞΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ» το οποίο μεταφέρει τα ορθόδοξα πνευματικά μηνύματα στους αστυνομικούς και τους ενημερώνει για τις δραστηριότητες της Θρησκευτικής Υπηρεσίας. Εκδίδεται επίσης και διανέμεται κάθε χρόνο η ακολουθία των Χαιρετισμών σε κείμενο και μετάφραση για τους Δοκίμους Αξιωματικούς και Αστυφύλακες. Στις εκδόσεις περιλαμβάνονται και διάφορα φυλλάδια με πνευματικό και κοινωνικό περιεχόμενο.

Ιδιαίτερη προσπάθεια έγινε για την εκτύπωση αποστολή και ανάρτηση της εικόνας του Προστάτη της Ελληνικής Αστυνομίας Αγίου Αρτεμίου σε όλα τα γραφεία των Αστυνομικών Υπηρεσιών από το γραφείο του Αρχηγού μέχρι τον τελευταίο μεθοριακό Αστυνομικό Σταθμό ανά την Επικράτεια

Στο Πνευματικό κέντρο του Ιερού Ναού Παμμεγίστων Ταξιαρχών, λειτουργεί Σχολείο Βυζαντινής Μουσικής και Κατηχητικά για τα παιδιά των Αστυνομικών καθώς επίσης έχουν οργανωθεί και οργανώνονται συνεχώς ψυχαγωγικές, πνευματικές και μορφωτικές εκδηλώσεις με εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας, καθώς έχει διοργανωθεί και κατά το παρελθόν επιτυχημένη αιμοδοσία

Έργο γίνεται και με ποιμαντικές επισκέψεις της Θρησκευτικής Υπηρεσίας στις Αστυνομικές υπηρεσίες της Αττικής, στις Αστυνομικές Σχολές και τις Αστυνομικές Διευθύνσεις όλης της χώρας. Κάθε χρόνο γίνονται επισκέψεις σε όλες τις Αστυνομικές Σχολές, με σκοπό την επικοινωνία με τους Δοκίμους. Στις Σχολές Μετεκπαίδευσης και Εθνικής Ασφάλειας όπου μετέχουν έμπειροι πλέον Αξιωματικοί δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα σε αυτές της επισκέψεις. Μέχρι σήμερα ο Ιερέας και άνθρωποι της Θρησκευτικής Υπηρεσίας έχουν επισκεφθεί όλες τις κεντρικές Υπηρεσίες και τις περισσότερες Αστυνομικές Διευθύνσεις σχεδόν σε ολόκληρη την επικράτεια.

Άλλες δράσεις του Ιερέας της Θρησκευτικής Υπηρεσίας είναι να τελεί όλες τις επίσημες τελετές και να καλύπτει τις θρησκευτικές ανάγκες του Πυροσβεστικού Σώματος, των Ενώσεων αστυνομικών υπαλλήλων, των Ομίλων Φίλων Αστυνομίας, των Ενώσεων Αποστράτων και της Διεθνούς Ενώσεως Αστυνομικών (IPA), να έχει παρουσία του στις φυλακές, (ανήλικων

και ενηλίκων) στα κρατητήρια, αφού έχει έρθει σε επαφή με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και να δίνει συμπαράσταση σε παραστρατισμένες γυναίκες σε ανήλικα παιδιά και όπου αλλού κριθεί αυτό σκόπιμο.

Η ποιμαντική διακονία στις Παιδικές Εξοχές της Αστυνομίας ζητήθηκε από τους αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες και η θεσμική παρουσία σε αυτό τον τομέα της Θρησκευτικής Υπηρεσίας είναι εμφανή και έντονη κάθε καλοκαίρι. Περιλαμβάνει λατρευτικές εκδηλώσεις, ομιλίες στους κατασκηνωτές και τα στελέχη της υπηρεσίας, διανομή βιβλίων και εντύπων, εμπλουτισμό της δανειστικής βιβλιοθήκης των παιδικών εξοχών, ημέρες για εξομολόγηση σε κάθε περίοδο κατασκηνωτών αλλά και προβολές διαφόρων ντοκιμαντέρ θρησκευτικού περιεχομένου. Με ευθύνη του ιερέως λειτουργούν και κατηχητικά σχολεία καθώς και όμιλοι πνευματικού προβληματισμού. Οι δύο ναοί των Παιδικών Εξοχών έχουν καταστεί πλέον πλήρως λειτουργικοί με τα απαραίτητα ιερά σκεύη, ενώ με ιδιαίτερη λαμπρότητα τελούνται οι πανηγύρεις τους

Έπειτα από αίτημα που εκφράστηκε από τα Κεντρικά Ιατρεία της Αστυνομίας αποστέλλεται στη Θρησκευτική Υπηρεσία κατάσταση των νοσηλευόμενων Αστυνομικών τους οποίους ο ιερέας δίνετε να επισκέπτεται και ενθαρρύνει ηθικά και πνευματικά και τους διανέμει έντυπα πνευματικού περιεχομένου. Στις μεγάλες εορτές οι επισκέψεις γίνονται περισσότερο οργανωμένες. Επίσης γίνονται επισκέψεις στις οικογένειες Αστυνομικών με ειδικά ή χρόνια προβλήματα υγείας. Επιδίωξη του Ιερέα και των ανθρώπων της Θρησκευτικής Υπηρεσίας είναι να παρευρισκόμαστε σε κάθε ευχάριστο ή δυσάρεστο γεγονός των Αστυνομικών, τιμώντας έτσι με αυτόν τον τρόπο την προσφορά τους στην Υπηρεσία και το κοινωνικό σύνολο

Η Θρησκευτική Υπηρεσία επικοινωνεί με τις αντίστοιχες υπηρεσίες των Αστυνομιών των Ευρωπαϊκών χωρών, συνεργάζεται με διάφορους εκκλησιαστικούς και κοινωνικούς φορείς που ασχολούνται με ποιμαντικά θέματα που άπτονται του αντικειμένου της. Ο ιερέας συμμετέχει στις παν ορθόδοξες Συνδιασκέψεις για τις παραθρησκευτικές ομάδες και σε συνέδρια ποιμαντικού, μορφωτικού και κοινωνικού χαρακτήρα. Με διάφορες πρωτοβουλίες και εκδηλώσεις παρουσιάζεται το κοινωνικό πρόσωπο της Αστυνομίας, όπως για παράδειγμα το θέμα της Ορθόδοξης Ιεραποστολής που υιοθετήθηκε πρόσφατα από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Αστυνομικών Υπαλλήλων.

Με παράλληλο αίτημα της Θρησκευτικής Υπηρεσίας προς την ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας αλλά και την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, ζητήθηκε και τελικά εγκρίθηκε και ορίστηκαν Ιερείς συνεργάτες της Θρησκευτικής Υπηρεσίας, στις Αστυνομικές Σχολές (ανεξάρτητος εάν αυτές λειτουργούν- φιλοξενούν ή όχι Δοκίμους) σε Καρδίτσας, Γρεβενά, Νάουσα, Ξάνθη, Κομοτηνή, Διδυμοτείχου, Ρέθυμνο και Σητεία, από τους τοπικούς Μητροπολίτες, προς τους οποίους δίδονται ειδικές οδηγίες και αξιολογούνται οι απολογισμοί τους. Ακόμα προτάθηκε η καθιέρωση της εορτής των Τριών

Ιεραρχών ως εορτή για τις Αστυνομικές Σχολές. Επίσης στα πλαίσια της συνεργασίας της Θρησκευτικής Υπηρεσίας με την Εκκλησία της Ελλάδος οριστική για κάθε Αστυνομική Διεύθυνση εκτός Αττικής ένα υπάρχει ένας ιερέας σύνδεσμος οριζόμενος από τον τοπικό Μητροπολίτη έτσι ώστε να ανταπεξέρχεται άμεσα σε τυχόν θέματα Αστυνομικού προσωπικού που μπορεί να προκύψουν.

Έχουμε όμως και πρωτοποριακές δράσεις όπως είναι η καθιέρωση της ημέρας μνήμης των Αστυνομικών που έχασαν τη ζωή τους κατά την άσκηση του καθήκοντος. Καθιερώθηκε επίσης η ημέρα προσευχής για την ειρήνη στον κόσμο και ημέρα τιμής στην μητέρα Αστυνομικό. Καθιερώθηκε ημέρα προσευχής και τιμής για τις πολύτεκνες οικογένειες των Αστυνομικών. Ένα άλλο πολύ σημαντικό στοιχείο είναι το γεγονός πως διαδόθηκε στους κόλπους της Αστυνομίας η ιδέα της Ορθόδοξης Εξωτερικής Ιεραποστολής, με αποτέλεσμα οι Αστυνομικοί να πρωτοστατούν στην ανέγερση ορφανοτροφείου στην Αφρική. Ακόμα οργανώνονται Ιερά προσκυνηματα για τους Αστυνομικούς και τα μέλη των οικογενειών τους, στο Άγιο Όρος, τους Αγίους Τόπους, και σε Μοναστήρια της Ελλάδος της, Κύπρου, στην Κωνσταντινούπολη και άλλους ιερούς Προσκυνηματικούς χώρους της Ορθοδοξίας. Επίσης οργανώνονται ημερίδες συνεργατών, Θεολόγων Αστυνομικών και Ιεροψαλτών, με σκοπό την καλύτερη οργάνωση της συνεργασίας Αστυνομίας με την Εκκλησία και της ποιμαντικής των Αστυνομικών.

Διαπιστώνουμε ακόμα την συνεχή και αδιάκοπη προσπάθεια για ίδρυση, (ανεγέρθηκαν νέοι Ναοί στην Διεύθυνση Τεχνικών Εφαρμογών Νοτίου Ελλάδος, στην Κομοτηνή και στη Χίο με πρωτοβουλία της Θρησκευτικής Υπηρεσία) συντήρηση και ανακαίνιση των ιερών ναών και παρεκκλησιών (ολοκληρώθηκε η αγιογράφηση στους Ναούς των Σχολών της Αμυγδαλέζας και του Ρεθύμνου, καθώς του Ι. Ν. Παναγίας Χελιδωνούς στις πρώην σχολές τις οδού Μεσογείων). που υπάγονται στην Ελληνική Αστυνομία. Τέλος έχει προταθεί η ανέγερση Ιερών Ναών σε όλες τις Αστυνομικές Σχολές.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η Θρησκευτική Υπηρεσία παρακολουθεί και συμμετέχει στα προβλήματα των Αστυνομικών με την καθημερινή επικοινωνία μαζί τους και υποστηρίζει τα θέματα που τους αφορούν. Πριν από μερικά μάλιστα χρόνια απέστειλε υπόμνημα προς την ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας με διαπιστώσεις αλλά και προτάσεις που αναφέρονται σε πνευματικά, κοινωνικά και ηθικά προβλήματα τα οποία επιδρούν άμεσα στην υπηρεσιακή και προσωπική τους ζωή των Αστυνομικών. Για την δραστηριότητά της αυτή η Θρησκευτική Υπηρεσία δέχθηκε την ευαρέσκεια της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος

3,1γ) Το νομικό πλαίσιο των Ιερέων της Υπηρεσίας Θρησκευτικού της Ελληνικής Αστυνομίας

Τι επικρατεί όμως με τους ιερείς της Υπηρεσίας Θρησκευτικού . Ποιο είναι το νομικό καθεστώς που τους διέπει, πως γίνονται οι προσλήψεις τους, οι αποστρατείες τους, πως μπορεί να γίνει κάποιος Ιερείς στην Θρησκευτική Υπηρεσία και ποια ακριβώς είναι τα καθήκοντα και ποιες υποχρεώσεις τους. Ξεκινάμε λέγοντας ότι στην Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας υπηρετεί ένας ιερέας. Οι διατάξεις που ορίζουν ότι είναι ένας θα αναπτυχθούν παρακάτω άρα θα μιλάμε πάντα για τον Ιερέα και όχι για τους Ιερείς της Θρησκευτικής Υπηρεσίας.

Όσον αφορά τις σχέσεις του Ιερέα αυτού με την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος έχει αποσαφηνιστεί πλήρως ότι ο ιερέας της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας (όπως και η αντίστοιχη στρατιωτικοί Ιερείς των Ενόπλων Δυνάμεων) μπορεί να είναι Αρχιμανδρίτης (άγαμος) η πρωτοπρεσβύτερος (έγγαμος) ο οποίος ταυτόχρονα δε δύναται σε καμία περίπτωση να κατέχει ενορία σε καμία Μητρόπολη. Δύναται όμως ως Ιερέας να τελέσει ή να συμμετάσχει σε οποιοδήποτε θρησκευτικό μυστήριο κατόπιν σχετικής άδειας του κατά τόπους Μητροπολίτη.

Σχετικά τώρα με τον αριθμό των Ιερέων και το γεγονός ότι η οριζόμενη θέση είναι μια (1). Αυτό ξεκαθαρίζετε ρητά από τον Ν. 2800/2000 (Αποστολή, διάρθρωση, αρμοδιότητες Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως) όπου στο άρθρο 19 (Οργανικές Θέσεις αστυνομικού προσωπικού) ορίζει στο εδάφιο δ' τα εξής:

Θέσεις προσωπικού ειδικών καθηκόντων κατά κατηγορία:

Ιερείς: θέση μια (1). Η θέση αυτή καλύπτεται από αξιωματικό με βαθμό Υπαστυνόμου Α' μέχρι και Ταξιάρχου Αστυνομίας

Υγειονομικοί: «Ιατροί» φέρου το βαθμό του υποστράτηγου θέσεις...κτλ.

Αυτά περιγράφονται στο πιο πρόσφατο νόμο που ορίζει τις οργανικές θέσεις του Αστυνομικού προσωπικού. Αλλά και ιστορικά αν ανατρέξουμε ο πρώτος σχετικός νόμος ο Ν.1421/1944 αυτό ακριβώς ορίζει: τη μια (1) θέση δηλαδή του ιερέως στη τότε Χωροφυλακή για τη διακονία και τις θρησκευτικές ανάγκες των τότε υπηρετούντων σ' αυτήν.

Άρα πάντα λοιπόν η θέση του ιερέα είναι μία και ο Ιερέας του σώματος της Ελληνικής Αστυνομίας ένας

Όσον αφορά τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του Ιερέα της Θρησκευτικής Υπηρεσίας μπορούμε να πούμε ότι τα έχουμε περιγράψει αναλυτικά στο μέρος “Έργο και αποστολή της Θρησκευτικής Υπηρεσίας”.

Στόχος του Ιερέα είναι η πληρέστερη δυνατή επίτευξη της αποστολή του όπως περιεγράφηκε χωρίς βέβαια να ξεχνάμε ότι ταυτόχρονα είναι και βεβαρημένος με όλες τις υποχρεώσεις που συνάδει η Ιερατική του κατάσταση ως Αρχιμανδρίτης ή Πρωτοπρεσβύτερος.

3,1δ) Κρίσεις προαγωγές αποστρατείες, προσλήψεις των ιερέων της θρησκευτικής υπηρεσίας

Ο ιερέας της Θρησκευτικής Υπηρεσίας είναι ένας Αξιωματικός ειδικών καθηκόντων με την ειδικότητα του Ιερέα και υπάγεται σε όλες τις διατάξεις και τους κανονισμούς που διέπουν τους Αξιωματικούς ειδικών καθηκόντων (προαγωγές– κρίσης – μισθολογικές εξελίξεις κτλ.) δεδομένου ταυτόχρονα της ιδιαιτερότητας που προβλέπεται από την ιεροσύνη τους. Έτσι λοιπόν η αποστρατεία ή η πρόσληψη του Ιερέα της Υπηρεσίας Θρησκευτικού γίνεται με την σύνηθες διαδικασία που προβλέπεται για τους Αξιωματικούς ειδικών καθηκόντων. Για να γίνω πιο σαφής ως αφορά την αποστράτευση ή την πρόσληψη Ιερέα θα αναφέρω παρακάτω τεκταινόμενα γεγονότα που έλαβαν χώρα τα έτη από το 2014 έως το 2016 έτσι ώστε να γίνει ευκολά αντιληπτό. Πριν όμως προχωρήσω στην ανάλυση των περιστατικών αυτών θεωρείται σκόπιμο να αναφερθεί το γεγονός ότι ο εκάστοτε Ιερέας της θρησκευτικής Υπηρεσίας δύναται ανά πάσα ώρα να δηλώσει παραίτηση και να βγάλει ακόμα και το ράσο εντελώς (δεν έχει γίνει ποτέ) ή να συνεχίσει την ιεροσύνη σε ενορία ή σε δεσποτικό θρόνο όπως ανάλογες περιπτώσεις είχαμε κατά το παρελθόν και έχουν περιγράψει αναλυτικά στο κεφάλαιο “η Θρησκευτική Υπηρεσία στα Σώματα Ασφαλείας από την Χωροφυλακή μέχρι τις μέρες”

Πάμε τώρα στα γεγονότα των ετών 2014 έως 2016. Τον Απρίλιο του 2014 συνέβη το εξής: Ο προϊστάμενος της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας Αρχιμανδρίτης ιερέας Αξιωματικός φέρων το βαθμό του

Ταξίαρχου κρίθηκε από το αρμόδιο συμβούλιο στα πλαίσια των τακτικών κρίσεων του έτους 2014 ως «Ευδοκίμως τερματίσας» τη σταδιοδρομία του. Ως ανώτατο Αξιωματικό (και ως είναι ειδικών καθηκόντων-Ιερέας) το συμβούλιο κρίσεων έχει κάθε δικαίωμα να τον προάγει στον επόμενο βαθμό και να τον αποστρατεύει. Για τους δικούς του λόγους το συμβούλιο έτσι έπραξε. Ο εν αποστρατεία λοιπόν πλέον τότε υποστράτηγος της Ελληνικής Αστυνομίας Αρχιμανδρίτης, είχε υπηρετήσει στην Ελληνική Αστυνομία ως προϊστάμενος της Θρησκευτικής Υπηρεσίας από το 1996 έως το 2014 και είχε τότε διαδεχθεί τότε τον νυν μητροπολίτη Σάμου και Ικαρίας κ. Ευσέβιο σε μια ομαλότατη αλλαγή προϊστάμενου. Από τις επόμενες ημέρες της αποστρατείας του Αρχιμανδρίτη προϊστάμενου της Θρησκευτικής Υπηρεσίας θα περίμενε κάποιος ότι θα οριζόταν ο αντικαταστάτης του, ή εν πάση περίπτωση θα ξεκινούσαν άμεσα κάποιες ήδη δρομολογημένες ή από το παρελθόν προγραμματισμένες διαδικασίες αντικατάστασης του επικεφαλής της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας. **Φυσικά δεν υπήρχε τίποτα από όλα αυτά.**

Από την επόμενη ημέρα της αποστρατείας του Αρχιμανδρίτη Νεκτάρου ΚΙΟΥΛΟΥ η Θρησκευτική Υπηρεσία έμεινε ακέφαλη. Η προϊστάμενη πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη ξεκίνησε τη διαδικασία αντικατάστασης του επικεφαλής της Θρησκευτικής Υπηρεσίας στο πλαίσιο μιας νέας πρόληψης ενός Αξιωματικού ειδικών καθηκόντων με την ειδικότητα του Ιερέα πολύ αργότερα. Πιο συγκεκριμένα τον Ιούνιο του 2015 (15 μήνες δηλαδή περίπου μετά την αποστρατεία του προαναφερόμενου Αρχιμανδρίτη) συντάσσετε ένα σχέδιο προεδρικού διατάγματος οποίο υπογράφουν ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών Ιωάννης Πανούσης και ο υπουργός Πολιτισμού και Παιδείας Αριστέιδης Μπαλτάς στο οποίο ζητείτε η πρόσληψη ενός ιερέα ως Αξιωματικού ειδικών καθηκόντων στην Ελληνική Αστυνομία.

Το επίμαχο σχέδιο προεδρικού διατάγματος κατατίθεται τότε στο Συμβούλιο της Επικρατείας και συγκεκριμένα στο Ε΄ Τμήμα του ΣτΕ προκειμένου να δεχτεί την απαιτούμενη νομοπαρασκευαστική επεξεργασία. Το προεδρικό διάταγμα το οποίο θα εκδιδόταν θα αφορούσε την πρόσληψη από την Ελληνική Αστυνομία ενός μόνο ιερέα, ώστε να εξυπηρετεί τις θρησκευτικές ανάγκες των αστυνομικών και της Ελληνικής Αστυνομίας ολόκληρης.

Σε αυτό το σημείο και όσο αφορά την απόφαση του Συμβούλιο της Επικρατείας καλό είναι να θυμίσουμε ένα περιστατικό που είχε λάβει χώρα το 2011: Για κάποιους λόγους (δεν θα τους εκθέσουμε στη παρούσα εργασία) ο τότε υπουργό Προστασίας του Πολίτη κύριος Χρήστος Παπουτσής, είχε δραστηριοποιηθεί και είχε συντάξει ένα σχέδιο προεδρικού διατάγματος που για την πρόσληψη 100 στελεχών (Αξιωματικών Ειδικών Καθηκόντων) στην Ελληνική Αστυνομία. Μέσα σε αυτές τις θέσεις είχε συμπεριλάβει και μια θέση Ιερέα, προφανώς για να υπάρχει άμεσος αντικαταστάτης σε περίπτωση αποστρατείας του ήδη υπάρχοντος ιερέα. Μάταια όμως για εκείνη την εποχή, είμαστε στα πρώτα χρόνια του μνημονίου και οι καιροί δεν επιτρέπουν τέτοιες πρωτοβουλίες. Το αρμόδιο τμήμα του Συμβούλιο της Επικρατείας

επικαλούμενο τις επιταγές του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, που συμφώνησε η χώρα μας με την Τρόικα, έκρινε ότι οι προσλήψεις δεν μπορεί να εγκριθούν και παρέπεμψε το σχετικό προεδρικό διάταγμα στην Ολομέλεια του ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Έτσι δεν έγινε καμία πρόσληψη ιερέως και δεν άλλαξε τίποτα τότε στη Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας.

Ας επανέλθουμε όμως στον Ιούνιο του 2015. Το σχέδιο του προεδρικού διατάγμα για πρόσληψη ενός ιερέα Αξιωματικού ειδικών καθηκόντων στην Ελληνική Αστυνομία περιέγραφε όλες τις λεπτομέρειες, τα απαραίτητα προσόντα των υποψήφιων, αλλά και τις προϋποθέσεις για τη θέση του ιερέα που θα εξυπηρετήσει τις θρησκευτικές ανάγκες των ένστολων. Αναγραφόταν για παράδειγμα ότι θα συγκροτηθεί μια επιτροπή που θα κρίνει τους υποψηφίους οι οποίοι (αν πρόκειται για ιδιώτες) θα πρέπει να είναι μικρότεροι των 40 ετών, να έχουν πτυχίο Θεολογικής Σχολής, να κατέχουν χειροτοντήριο της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, να γνωρίζουν μια ξένη γλώσσα, να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νομιμά από αυτές, να μην έχουν καταδικαστεί για κακουργήματα και άλλα αδικήματα, να μην έχουν στερηθεί τα πολιτικά δικαιώματά τους, κ.λπ.

Επίσης καθοριζόταν και άλλες λεπτομέρειες του τύπου ότι ο ιερέας της Ελληνικής Αστυνομίας μπορεί να προέρχεται από μετάταξη αστυνομικού ή αξιωματικού γενικών ή ειδικών καθηκόντων αν όμως δεν εκδηλωθεί ενδιαφέρον από τους υπηρετούντες στο σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας για μετάταξη, τότε ο ιερέας της Ελληνικής Αστυνομίας, μπορεί να είναι και ιδιώτης Έλληνας ιερέας στον οποίο θα απονεμηθεί ο βαθμός του υπαστυνόμου Α' και θα μπορεί να εξελιχθεί μέχρι το βαθμό του ταξίαρχου. Το βαθμό του δε του ταξίαρχου θα μπορεί να τον διατηρεί και μετά την αποστρατεία του, ενώ πρέπει υποχρεωτικά να υπηρετήσει στην Ελληνική Αστυνομία για 8 τουλάχιστον χρόνια.

Φτάνοντας τώρα στο δια ταύτα και το τι απέγινε τελικά, πως καλύφθηκε το κενό του αποστρατευθέντος Ιερέα, η απάντηση είναι η εξής: Το Συμβούλιο της Επικρατείας επεξεργάστηκε νομοπαρασκευαστικά το σχέδιο προεδρικού διατάγματος. Ο διαγωνισμός για την πρόσληψη ενός ιερέως στη Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας δεν έγινε ποτέ, ή τουλάχιστον δεν έχει γίνει μέχρι και σήμερα. Αυτό που αποφασίστηκε και έγινε ήταν ο Αρχιμανδρίτης που είχε αποστρατευθεί να επανέλθει στη υπηρεσία του και στην ενεργό δράση το καλοκαίρι του 2016 ως Ιερέας της Υπηρεσίας Θρησκευτικού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Ποιο συγκεκριμένα: Με την από 24 Μαΐου 2016 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης κυρίου Χριστοφόρου Βερναρδάκη ορίζονται τα ακόλουθα: «Την κατανομή του ε.α. Υποστράτηγου Ειδικών Καθηκόντων-Ιερέα ΚΙΟΥΛΟΣ Σταύρος-Νεκτάριος..... στο σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας ως εφέδρου. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της κυβερνήσεως»

Πράγματι την 10 Ιουνίου 2016 εκδόθηκε το υπ' αριθμόν 1667 Φ.Ε.Κ.-Β' όπου δημοσίευε την προαναφερόμενη απόφαση του υπουργού η οποία με την υπ' αριθμόν 1691/16/115..... από 13-06-2016 Δ/γη κοινοποιήθηκε στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας. Έτσι μετά από δυο και πλέον χρόνια η Θρησκευτική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας έπαψε να είναι ακέφαλη και συνεχίζει κανονικά τη δράση της.

Μπορεί όλα τα περιστατικά που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους να είχαν στο επίκεντρο τους τον Υποστράτηγο Αρχιμανδρίτη Νεκτάριου ΚΙΟΥΛΟ, έναν καθ' όλα άξιο, υπερδραστήριο και με τεράστιο έργο ιερέα άλλα αυτό δεν αφορά μόνο τον συγκεκριμένο ιεράρχη, θα μπορούσε στη θέση του να είναι και να ταλαιπωρηθεί ομοίως οποιοσδήποτε ήταν επικεφαλής στην υπηρεσία θρησκευτικού Ελληνικής Αστυνομίας.

Θεωρώ ότι με όλες τις προηγούμενες περιγραφές των γεγονότων αναλύθηκαν πλήρως όλα όσα δίνετε να συμβούν και αφορούν τις κρίσεις, τις προαγωγές, τις αποστρατείες και τις προσλήψεις ιερέων της θρησκευτικής υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας.

3,2) ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΛ.ΑΣ.

Το Νοέμβριο του 2002 συνέβη κάτι που άλλαξε εντελώς τα δεδομένα, όσον αφορά τον κλήρο στις τάξεις της Ελληνικής Αστυνομίας.

Ο τότε Αστυνόμος Α΄ (236801) ΚΟΚΚΩΝΗΣ Ιωάννης του Εμμανουήλ υποβάλει μία αναφορά ιεραρχικά προς τον Αρχηγό του Σώματος (τότε Αρχηγός ήταν ο Αντιστράτηγος Φώτιος ΝΑΣΙΑΚΟΣ) προκειμένου να του επιτραπεί να χειροτονηθεί ως ιερέας άμισθος, χωρίς οργανική θέση υπαλλήλου και με ταυτόχρονη διατήρηση των Αστυνομικών του υποχρεώσεων και καθηκόντων. Δηλαδή ζήτησε όπως χαρακτηριστικά γραφεί ο ίδιος στη αναφορά του «μόνο εις τον ιδιωτικό μου βίο θα ασχολούμαι με τα έργα του κληρικού και όχι βεβαίως εις βάρος των υπηρεσιακών μου καθηκόντων»

Παράρτημα: (3) Αναφορά Αστυνομικού για Χειροτονία σελ. 77

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, ο ίδιος ο Αρχηγός, αλλά και το επιτελείο του μη μπορώντας να δώσουν ορθή και σαφή απάντηση στο αίτημα του προαναφερόμενου Αστυνόμου Α΄ έστειλαν το θέμα με το υπ' αριθμόν πρωτοκόλλου 6013/20/9-α επισυναπτόμενο έγγραφό τους στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους προκειμένου να γνωμοδοτήσει σχετικά

Παράρτημα:(4) Αποστολή Εξέτασης Αιτήματος προς το Ν.Σ.τΚ. σελ.79

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους στις 10 Οκτωβρίου 2003 εξέδωσε την υπ' αριθμόν 390 γνωμοδότηση του όπου με ψήφους 20 υπέρ και 11 κατά, στην ουσία προέβαινε στην ικανοποίηση του αιτήματος του Αστυνόμου Α΄(236801) ΚΟΚΚΩΝΗ Ιωάννη του Εμμανουήλ.

Παράρτημα: (5)Υπ. αριθμόν 390 Γνωμοδότηση του Ν.Σ.τΚ. σελ. 81

Ποιο ήταν όμως όλο το σκεπτικό της γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους περιληπτικά.

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έλαβε υπόψη αρχικά τα άρθρα 3 και 17 του Συντάγματος, όπου αναφέρονται στις σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους, καθώς και σε θέματα θρησκευτικής ελευθερίας, και αναγράφουν συνοπτικά τα ακόλουθα:

Άρθρο 3 (Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας)

Επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας, που γνωρίζει κεφαλή της τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό, υπάρχει αναπόσπαστα ενωμένη δογματικά με τη Μεγάλη Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης και με κάθε άλλη ομόδοξη Εκκλησία του Χριστού τηρεί απαρασάλευτα, όπως εκείνες, τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και τις ιερές παραδόσεις. Είναι αυτοκέφαλη, διοικείται από την Ιερά Σύνοδο.....

Άρθρο 13: (Θρησκευτική Ελευθερία)

- 1. Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός.*
- 2. Κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων. Η άσκηση της λατρείας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Ο προσηλυτισμός απαγορεύεται.*
- 3. Οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην ίδια εποπτεία της Πολιτείας και στις ίδιες υποχρεώσεις απέναντί της, όπως και οι λειτουργοί της επικρατούσας θρησκείας.*
- 4. Κανένας δεν μπορεί, εξαιτίας των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, να απαλλαγεί από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων προς το Κράτος ή να αρνηθεί να συμμορφωθεί προς τους νόμους.*
- 5. Κανένας όρκος δεν επιβάλλεται χωρίς νόμο, που ορίζει και τον τύπο του.*

Έλαβε υπόψη τα άρθρα ΙΑ΄ και ΙΓ΄ του Ν./1852/ΦΕΚ 25/10 Ιουλίου 1852) «Περί Επισκόπων και Επισκόπων των τελούντας Κλήρον» όπου αναφέρουν το μεν άρθρο ΙΑ΄ ότι:

«Εις τον Επίσκοπον ανήκει η δοκιμασία και χειροτονία εντός της Επισκοπής αυτού ιερωμένων πάσης τάξεως και βαθμού....», , το δε ΙΓ΄ ότι: «Άπαντες οι Κληρικοί εκάστης Επισκοπής, οιασδήποτε τάξεως και βαθμού αν ώσιν, υπάγονται κατά τας κανονικάς διατάξεις υπό τον ίδιον αυτών Επίσκοπον και αυτόν οφείλουσιν ίνα γνωρίζωσιν ως αμέσως προϊστάμενον εκκλησιαστικώς, και υπακούωσιν εις αυτόν και εκτελώσι τας εκκλησιαστικάς παραγγελίας και διαταγάς του».

Αυτά όσον αφορά τους κληρικούς.

Όσον αφορά τους Αστυνομικούς έλαβε υπόψη τα άρθρα 8 και 9 του Ν. 2800/2000 (ΦΕΚ Α΄ 41) «περί Αναδιάρθρωσης Υπηρεσιών Υπουργείου

Δημόσιας Τάξης, σύστασης Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας....», όπου περιγράφονται οι αρμοδιότητες και οι σκοποί που εξυπηρετεί η Ελληνική Αστυνομία, αλλά και το άρθρο 34 του ιδρυτικού νόμου της Ελληνικής Αστυνομίας του Ν. 1481/84 όπου ορίζει ότι:

«Το αστυνομικό προσωπικό φέρει στολή που ο τύπος καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης». Επίσης γίνεται αναφορά στα άρθρα 5 και 7 του Π.Δ. 538/89 «περί υποχρεώσεων και δικαιωμάτων του Αστυνομικού Προσωπικού όπου αναφέρονται ότι:

«Απαγορεύεται στους αστυνομικούς η άσκηση άλλου επαγγέλματος και η κατ' επάγγελμα άσκηση εμπορίας ή τέχνης.....».

Κατ' εξαίρεση, μετά από άδεια του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας ο Αστυνομικός μπορεί να ασκεί ιδιωτικό έργο ή εργασία με αμοιβή, εφόσον αυτά συμβιβάζονται με τα καθήκοντα της θέσης του, δεν παραβιάζουν την ομαλή εκτέλεση της υπηρεσίας του και δεν δίδουν αφορμή για δυσμενή σχόλια σε βάρος του ίδιου ή της Ελληνικής Αστυνομίας.

Σημαντικότερη όμως θεωρώ την αναφορά του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο άρθρο 7 του ίδιου Π.Δ. (του Π.Δ. 538/89) που ορίζει ότι: *«Οι αστυνομικοί φέρουν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους την προβλεπόμενη από τις ισχύουσες διατάξεις στολή και με τον καθοριζόμενο από αυτές τρόπο...»*

Αν θέλουμε λοιπόν να συνοψίσουμε όλα τα παραπάνω βλέπουμε ότι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους λαμβάνει υπόψιν του και αναφέρει στο σκεπτικό του ότι κατ' εφαρμογή των προαναφερόμενων διατάξεων προβλέπονται τα εξής:

«το κάθε άτομο είναι ελεύθερο όχι μόνο να επιλέγει την θρησκεία της προτιμήσεώς του, αλλά και να διαδραματίζει ρόλο για την επιτυχία των σκοπών της αντιστοίχου Εκκλησίας ή Θρησκευτικής Κοινότητας, ιδίως δε δια της υπ' αυτού αναλήψεως του έργου του οικείου θρησκευτικού λειτουργού».

Άρα κατά συνέπεια δεν τίθεται περιορισμός ούτε δια νόμου, ούτε μέσω διοικητικής πράξεως και φυσικά θεωρείται Συνταγματικά επιτρεπτή η ιεροσύνη για οποιαδήποτε θρησκεία. Έτσι υπό την έννοια αυτή δύναται και ο Αστυνομικός να είναι λειτουργός οποιασδήποτε γνωστής κατά το Σύνταγμα θρησκείας και δεν μπορεί να αποτελέσει κώλυμα ο διορισμός του ή διατήρησης εκ μέρους του μιας δημόσιας θέσης του. Γίνεται μάλιστα μνεία για αυτό στην υπ' αριθμ:40215 του 1989 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεχίζοντας το σκεπτικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους διαπιστώνει ότι ούτε από τις διέπουσες το Υπουργείο Δημόσιας Τάξεως και το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας διατάξεις, δεν προκύπτει απαγόρευση ασκήσεως εκ μέρους των υπάλληλων της Ελληνικής Αστυνομίας του λειτουργήματος του θρησκευτικού λειτουργού.

Πριν όμως φτάσει στη γνωμοδότηση του, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους εκτός των υπολοίπων κάνει ειδική αναφορά στο Π.Δ.21 της 22 Ιανουαρίου 1931 «Περί της κανονικής περιβολής του Ελληνικού

Ορθόδοξου Κλήρου» όπου καθορίζει σαφώς ποια είναι η περιβολή του κληρικού και την υποχρεωτικότητά της, χωρίς όμως να περιέχει κυρώσεις σε περίπτωση αντικανονικότητας της περιβολής του κληρικού εκτός εκκλησιαστικής υπηρεσίας και το αναφέρουμε διότι έχει ιδιαίτερη σημασία όπως θα αναφερθεί παρακάτω.

Έτσι φτάνοντας το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους στη γνωμοδότηση του ανέφερε με 20 ψήφους ότι: «υπάρχει ασυμβίβαστο μεταξύ της ιδιότητας του αστυνομικού και αυτής του κληρικού σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες και το οποίο κρίνεται μόνο από τον οικείο Μητροπολίτη πριν την χειροτονία».

Κατά την άποψη της μειοψηφίας με 11 ψήφους θεωρείται ότι υπάρχει ασυμβίβαστο μεταξύ της ιδιότητας του αστυνομικού και αυτής του κληρικού και ότι το ασυμβίβαστο αυτό δε κρίνεται μόνο από τον οικείο Μητροπολίτη, αλλά και από τον πλευρά της Αστυνομίας που, σε περίπτωση χειροτονίας αστυνομικού, θα πρέπει να λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα και δια των αρμοδίων οργάνων (Υπηρεσιακά-Πειθαρχικά Συμβούλια) κατ' αυτού.

Στο κλείσιμο της η υπ' αριθμόν 390/2003 απόφασης του Νομικού Συμβουλίου αναφέρεται ως εξής: «Μεταξύ δε των υποχρεώσεων του (δηλαδή του Αστυνόμου Α' ΚΟΚΚΩΝΗΣ Ιωάννης) αυτών κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων να φέρει την προβλεπόμενη από τον Νόμο στολή του αστυνομικού» και στο σημείο αυτό ξεκινάει ένα Αίολο καθεστώς όσον αφορά την ένδυση και την περιβολή των Αστυνομικών και ταυτόχρονα Ιερέων. Τι θα φοράει κατά τη διάρκεια της Αστυνομικής του Υπηρεσίας ο Αστυνομικός και ταυτόχρονα Ιερέας; το ράσο όπως προβλέπουν οι ιερατικοί κανόνες κατ' εφαρμογή του Π.Δ. 21 της 22/1/1931, ή τη στολή που προβλέπεται από το άρθρο 7 του Π.Δ. 538/1989; Θα είναι ξυρισμένος κανονικά προκειμένου να φορέσει τη στολή του ή θα είναι γενειοφόρος προκειμένου να φορέσει το ράσο του; Το ράσο το οποίο φοριέται καθ' όλη τη μέρα και φυσικά κατά την εκτέλεση των ιερατικών του καθηκόντων θα το φοράει κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των Αστυνομικών του καθηκόντων ή θα το έχει βγάλει; Προκύπτει (και αυτό γίνεται απολυτά σαφές από όλον τον κόσμο) ότι πρακτικά ένας άνθρωπος είναι αδύνατον να είναι κληρικός και ρασοφόρος στην εκκλησιά, ταυτόχρονα και ένστολος στην Ελληνική Αστυνομία και να ακολουθεί πιστά τους κανόνες και των δυο.

Σοβαρό πρόβλημα σ' αυτή την περίπτωση έγκειται και στην περίπτωση άσκησης νόμιμης βίας και στη νόμιμη χρήση του υπηρεσιακού του όπλου. Τι θα κάνει ο Αστυνομικός Ιερέας αν θα χρειαστεί να ασκήσει νόμιμη βία προκειμένου να προστατεύσει συμπολίτες του ή να εκτελέσει νόμιμες εντολές; Πώς θα κάνει χρήση του όπλου του σε περίπτωση νόμιμης άμυνας για τον εαυτό του ή υπέρ τρίτων; Όλα αυτά τα στοιχεία του αστυνομικού που αντιτίθενται στην ιδιότητα του Ιερέα και σε όλα όσα πρεσβεύει η Ορθόδοξη Χριστιανική Θρησκεία, πώς μπορούν να συνυπάρξουν όλα μαζί στο ίδιο άτομο;

Θα επανέλθουμε όμως σε αυτούς τους προβληματισμούς και κυρίως στο θέμα στολής των Αστυνομικών και Ιερέων ταυτόχρονα αφού δούμε την

παραπέρα εξέλιξη μετά την γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Το Νοέμβριο του 2003 η Διεύθυνση Οργάνωσης Νομοθεσίας (Δ.Ο.Ν.) του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας αφού είχε πάρει στα χέρια της την υπ' αριθμόν 390 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους συνέταξε ένα εισηγητικό σημείωμα προς τον τότε Υπουργό Δημόσιας Τάξεως (ήταν ο κ. Γεώργιος ΦΛΩΡΙΔΗΣ) όπου γινόταν αποδεκτή η γνωμοδότηση το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και εισηγούταν στον κ. Υπουργό να κάνει το ίδιο πράγμα. Να γίνει δηλαδή σε επίπεδο Υπουργείου αποδεκτή η γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Παράρτημα: (6) Εισηγητικό Σημείωμα προς κ. Υπουργό σελ. 91

Πράγματι ο Υπουργός Δημόσιας Τάξεως συνυπέγραψε και αποδέχτηκε την εισήγηση της Διεύθυνσης Οργάνωσης Νομοθεσίας και έτσι το όλο θέμα έκλεισε δίνοντας την δυνατότητα στον τότε Αστυνόμο Α' ΚΟΚΚΩΝΗ Ιωάννη του Εμμανουήλ να χειροτονηθεί ιερέας και να συνεχίσει να παραμένει στο σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας. Εν συνεχεία μάλιστα του ανατεθεί και κάποια ενορία από την ιερά μητρόπολη Πειραιά.

Ο προαναφερόμενος Αξιωματικός συνέχισε έτσι την Υπηρεσιακή του καριέρα ως Αστυνομικός και Ιερέας ταυτόχρονα έως το 2015 όπου αποστρατεύτηκε με το βαθμό του Αντιστράτηγου ως ευδοκίμως τερματίσας την Υπηρεσία του καριέρα.

Καθ' όλη την διάρκεια αυτών των ετών ο Ιερέας και ταυτόχρονα Αστυνομικός ελάμβανε της αποδοχές του ως Αστυνομικός ενώ δεν επιβάρυνε καθόλου το Ελληνικό Δημόσιο ως Ιερέας. Μετά την αποστρατεία του η σύνταξη που του εκδόθηκε ήταν βάση των ετών Υπηρεσίας του στην Αστυνομία και καμία σχέση δεν έχει με την Ιεροσύνη του.

Τι επικράτησε όμως στις τάξεις της Ελληνικής Αστυνομίας μετά την επίτευξη του στόχου του Αστυνόμου Α' ΚΟΚΚΩΝΗ Ιωάννη. Κατά την διάρκεια των επομένων ετών άλλοι 8 Αστυνομικοί διαφόρων καθηκόντων και βαθμού ζήτησαν και χειροτονήθηκαν να γίνουν ιερείς και να συνεχίσουν όμως να είναι Αστυνομικοί και να Υπηρετούν κανονικά στο Σώμα. Φυσικά και τα αιτήματα των 8 με βάση όλα όσα είχαν προηγηθεί έγιναν αποδεκτά.

Παραθέτουμε τον πίνακα με τους Ιερείς που Υπηρετούν στην Ελληνική Αστυνομία και για ευνόητους λόγους δεν αναφέρουμε τα ονόματά τους μονάχα τον βαθμό, την Αστυνομική Διεύθυνση στην οποία Υπηρετούν αλλά και την Ιερά Μητρόπολη που τους έχει τοποθετημένους σε διάφορες ενορίες τον καθένα.

	Βαθμός	Δ/νση στην οποία ανήκει	Μητρόπολη στην οποία ανήκει
1.	Αστυνόμος Β' (ε.κ.)*	Δ/νση Αστυνομικού Προσωπικού/Α.Ε.Α.	Ιερά Μητρόπολη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής
2.	Ανθυπαστυνόμος	Δ/νση Άμεσης Δράσης Αττικής	Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών
3.	Ανθυπαστυνόμος	Δ/νση Αστυνομίας Κιλκίς	Ιερά Μητρόπολη Γουμένισσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου
4.	Ανθυπαστυνόμος	Δ/νση Αστυνομίας Πρέβεζας	Ιερά Μητρόπολη Νικοπόλεως και Πρεβέζης
5.	Αρχιφύλακας	Δ/νση Αστυνομίας Κυκλάδων	Ιερού Μητρόπολη Σύρου
6.	Αρχιφύλακας	Δ/νση Αστυνομίας Μαγνησίας	Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού
7.	Αρχιφύλακας	Δ/νση Αστυνομίας Καρδίτσας	Ιερά Μητρόπολη Τρίκκης και Σταγών
8.	Αρχιφύλακας	Δ/νση Αστυνομίας Νοτιοανατολικής Αττικής	Ιερά Μητρόπολη Γλυφάδας, Ελληνικού, Βούλας, Βουλιαγμένης, Βάρης (Βαρκίζης)

* Ειδικών Καθηκόντων

Ο πίνακας αυτός συλλέχθηκε και συντάχθηκε κατόπιν έρευνας καθ' όσον τα στοιχεία αυτά των Ιερέων δεν προκύπτουν από πουθενά. Σε όλους τους καταλόγους προσωπικού της ΕΛ.ΑΣ φαίνονται ως κανονικοί Αστυνομικοί υπηρετούντες στο Σώμα και όχι ως Ιερείς. Άρα τα στοιχεία τους ως Ιερείς δεν έχουν καταχωρηθεί πουθενά επισήμως. Στο προηγούμενο κεφάλαιο «Το θεσμικό πλαίσιο της θρησκευτικής υπηρεσίας, της Ελληνικής Αστυνομίας» αναφερθήκαμε στον Ιερέα του σώματος της Ελληνικής Αστυνομίας και είπαμε ότι αυτός δεν κατέχει ενορία ούτε υπάγεται σε κάποια Ιερά Μητρόπολη. Αυτή είναι η μεγάλη διαφορά του Ιερέα της θρησκευτικής Υπηρεσίας από τους υπόλοιπους 8 Ιερείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην Θρησκευτική Υπηρεσία και οι οποίοι έχουν την ενορία τους κανονικά υπαγόμενοι σε κάποια Ιερά Μητρόπολη.

Επίσης δεν υπάρχει καμία σχέση Ιεράρχησης των οχτώ (8) Ιερέων και ταυτόχρονα Αστυνομικών με την Θρησκευτική Υπηρεσία. Ιεραρχικά οι οχτώ (8) αυτοί Ιερείς ανήκουν στις Αστυνομικές Διευθύνσεις που Υπηρετούν και δέχονται εντολές ή εκδίδουν διαταγές προς τους ένστολους ιεραρχικά Ανώτερους η κατώτερους ανάλογα.

Μέχρι σε αυτό το σημείο βλέπουμε λοιπόν την ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας, Φυσική και Πολιτική να μην αναγνωρίζει καθόλου την ύπαρξη Ιερέων που υπηρετούν στις τάξεις της. Επίσης πουθενά δεν φαίνονται ότι οι οχτώ (8) αυτοί Αστυνομικοί είναι ιερείς, δεν υπάρχει κανένας συγκεντρωτικός πίνακας. Όλοι τους βέβαια αυτοί έχουν υποβάλει όμως σχετικές αναφορές και έχουν ζητήσει ανάλογες άδειες για να χειροτονηθούν, αυτό όμως το γεγονός προκύπτει μόνο μέσα από τους ατομικούς φακέλους εκάστου ενός.

Για παράδειγμα παραθέτουμε τη σχετική διαταγή που εκδόθηκε την 13/2/2013 από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας για έναν από τους οχτώ (8) αυτούς Ιερείς σε απάντηση σχετικής αναφοράς του αν του επιτρέπεται να χειροτονηθεί.

Παράρτημα: (7) Απάντηση σε αίτημα για Χειροτονία σελ. 97

Διαπιστώσαμε λοιπόν ότι όλη η διαταγή που έχει εκδοθεί στηρίζεται στην υπ' αριθμόν 390 από 10/10/2003 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και βλέπουμε επίσης ότι ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας λέει σε αυτόν τον αστυνομικό ήξεις-αφίξεις, ναι μεν αλλά. Δηλαδή θα είσαι και Ιερέας αλλά θα κάνεις και αυτά που ορίζει το Αστυνομικό σου καθήκον, θα μπορείς να φοράς το ράσο σου, αλλά δεν είναι υποχρεωτικό κατά τη διάρκεια εκτέλεσης υπηρεσιών σου.

Σε αυτό το σημείο επανέρχομαι στο θέμα στολής και περιβολής, των Ιερέων και ταυτόχρονα Αστυνομικών και συγκεκριμένα στην τελευταία παράγραφο της υπ' αριθμόν 390 από 10/10/2003 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους όπου αναφέρει τα εξής: *«Μεταξύ δεν των υποχρεώσεων του αυτών είναι κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων να φέρει την Προβλεπόμενη από το Νόμο στολή του αστυνομικού».*

Αυτό ακριβώς το σημείο είναι που μπορούν να ξεκινήσουν ένα σωρό προβλήματα. Ποια θα είναι η θέση του Αστυνομικού – Ιερέα εάν αύριο το πρωί βρεθεί ένας προϊστάμενός του και του πει «Ξυρίσου και φορέσε τη στολή σου κανονικά» ποια θα είναι η θέση αυτού του ιερέα μπροστά σε έναν άθεο προϊστάμενο η Διοικητή που θα του επιβάλλει να βγάλει το ράσο του. Τέλος πρέπει να γνωρίζουμε ότι διαμέσου των πανελληνίων εξετάσεων έχουν εισαχθεί και καταταγεί την Ελληνική Αστυνομία (και πολύ σωστά έχει γίνει) και Έλληνες πολίτες από την Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης. Αυτοί οι αστυνομικοί οι οποίοι μπορεί να είναι είτε κατώτεροι είτε ανώτεροι (έχουν εισαχθεί και Αξιωματικοί) στο βαθμό από κάποιον ιερέα που θα βρεθούν μαζί στην ίδια Υπηρεσία πως θα τον αντιμετωπίσουν. Αυτά τα προβλήματα σε πρώτη φάση μπορεί να προκύψουν μέσα στις τάξεις της Αστυνομίας, αλλά δεν είναι μόνο αυτά. Φανταστείτε ποια θα είναι η αντίδραση της εκάστοτε Ιεράς Μητρόπολης και της Ιεράς Συνόδου εάν ένας άθεος η μουσουλμάνος ή οτιδήποτε άλλος προϊστάμενος ή Διοικητής αναγκάσει έναν από τους ιερείς να

ξυριστεί και να αφαιρέσει το ράσο του. Ο αντίκτυπος που θα δημιουργηθεί θα είναι τεράστιος. Αντιδράσεις βέβαια σε μια τέτοια περίπτωση μπορεί να υπάρξουν και εκ μέρους των πιστών – ενοριτών της ενορίας στην οποία βρίσκεται και διακονεί ο Ιερέας.

Όλα αυτά είναι προβλήματα που μπορεί να προκύψουν από την τελευταία παράγραφο της 390 γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους η οποία δεν αποσαφηνίζει στο θέμα ένδυσης των Ιερέων και Αστυνομικών ταυτόχρονα, είναι ήξεις αφίξεις και δημιουργεί όπως προανέφερα ένα Αίολο καθεστώς.

Πριν κλείσουμε την αναφορά μας στα ενδεχόμενα προβλήματα που μπορεί να δημιουργήσει όλο αυτό το καθεστώς των εκτός θρησκευτικής υπηρεσίας Αστυνομικών – Ιερέων θα θέσω άλλο ένα πιθανό πρόβλημα που μπορεί να προκύψει στο μέλλον. Η γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους πέραν από την αναφορά της στο άρθρο 3 του Συντάγματος δεν κάνει πουθενά αλλού λόγο για την “ Χριστιανική Ορθόδοξη Εκκλησία του Χριστού ” και φυσικά γίνεται αναφορά (και σωστά γίνεται) στο άρθρο 13 του Συντάγματος περί «θρησκευτικής ελευθερίας». Έρχομαι τώρα και θέτω το εξής ερώτημα τι θα γίνει εάν ένας Έλληνας Αστυνομικός μουσουλμάνος (προερχόμενος ή όχι από την μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης) ή ένας Αστυνομικός που ασπάστηκε το Βουδισμό ή τον Ιουδαϊσμό ή οποιαδήποτε άλλη γνωστή θρησκεία ζητήσει να γίνει Ιερέας της θρησκείας αυτής, τότε τι γίνεται ποια θα είναι η αντιμετώπισή του από τους Αστυνομικούς οι οποίοι έχουν αυξημένο το θρησκευτικό τους συναίσθημα και ποια θα είναι η αντιμετώπιση της ηγεσίας (φυσική – πολιτική) της Ελληνικής Αστυνομίας σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Και τέλος ποια θα είναι η αντιμετώπιση της Πολιτείας γενικότερα.

Μετά από την ανάλυση με τα προβλήματα που μπορεί να υπάρξουν από τον μέχρι σήμερα τρόπο αντιμετώπισης του όλου θέματος των ιερέων και ταυτόχρονα Αστυνομικών θεωρώ σκόπιμο να σταθούμε σε δύο σημεία που αφορούν την έκδοση Φ.Ε.Κ. από πλευράς ηγεσίας και οργανωμένης πολιτείας όσον αφορά το διαδικαστικό των Ιερέων αυτών και τη θεσμοθέτηση κανόνων που τους αφορούν. Είπαμε ότι κατά την ηγεσία του σώματος οι ιερείς αυτοί δεν είναι πουθενά καταγεγραμμένοι ως ιερείς, σε όλες τις καταστάσεις προσωπικού αναγράφονται ως αστυνομικοί διαφόρων βαθμών και καθηκόντων όχι όμως ως ιερείς. Εξειδίκευση ιερέα έχει ένας στην Ελληνική Αστυνομία και αυτός υπηρετεί στην υπηρεσία θρησκευτικού χωρίς να ανήκει σε κάποια Ιερά Μητρόπολη ή Ενορία. Είναι όμως ακριβώς έτσι το πράγμα; Ποια είναι αυτά τα δυο Φ.Ε.Κ. που προαναφέραμε και τι ακριβώς περιγράφουν;

Στις 10 Απριλίου 2013 εκδίδεται το υπ’ αριθμόν 871 ΦΕΚ τεύχος Δεύτερο το οποίο δημοσιεύει απόφαση του υπαρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας “περί εκδόσεως και καθορισμό δελτίου ταυτότητας αστυνομικού προσωπικού”. Στο κλείσιμο της παραγράφου 5 που αφορά τη φωτογραφία

του δελτίου ταυτότητας αναγράφονται τα εξής: *«Ο Ιερέας του σώματος, προς δε και όσοι εκ του ένστολου προσωπικού έχουν ήδη χειροτονηθεί ή θα*

χειροτονηθούν στο μέλλον στη φωτογραφία να εικονίζονται με Στιχάριο και με τα διακριτικά του βαθμού τους το περιλαίμιο αυτού».

Με τον τρόπο αυτό η φυσική ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας διαμέσου του υπαρχηγού του Σώματος αναφέρεται στους Ιερείς - Αστυνομικούς εκτός θρησκευτικής υπηρεσίας και δηλώνει ότι δεν τους έχει απλώς παραχωρήσει την δυνατότητα να χειροτονηθούν και να συνεχίσουν να εργάζονται ως Αστυνομικοί αλλά τους αναγνωρίζει την ύπαρξη και την διαφορετικότητα τους μέσα στο Σώμα διαμέσου επίσημου πλέον εγγράφου, ενός (ΦΕΚ). Μέχρι την έκδοση αυτού του ΦΕΚ δεν αναγνωρίζονταν πουθενά εκτός από τους ατομικούς τους φακέλους ότι οι Αστυνομικοί αυτοί είναι και Ιερείς, μετά όμως την έκδοση του ΦΕΚ μπορούμε να θεωρήσουμε ότι από την πλευρά της Φυσικής ηγεσίας της Αστυνομίας είχαμε μία *de facto* αναγνώριση της ύπαρξης και της παρουσίας τους στους κύκλους της Ελληνικής Αστυνομίας.

Σε συνέχεια του προαναφερόμενου ΦΕΚ ήρθε άλλο ένα λίγα χρόνια αργότερα, στις 15 Σεπτεμβρίου 2015 και πρόκειται για το υπ' αριθμόν 2001 ΦΕΚ τεύχος Δεύτερο όπου αφορά δημοσίευση απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας "περί τροποποίησης της στολής Αστυνομικού Προσωπικού". Στο άρθρο 56 Α του ΦΕΚ αναφέρονται τα εξής:

«Διακριτικά των κληρικών του σώματος.

Τα διακριτικά βαθμού των κληρικών του σώματος, φέρονται στην αριστερή πλευρά του περιλαίμιου του ζωστικού ιερατικού ενδύματος, κεντητά, σε μικρογραφία επί υφάσματος ανάλογου χρώματος».

Ο λόγος που το άρθρο αυτό αναφέρεται είναι γιατί αναγράφει *στους κληρικούς του Σώματος* και όχι στον κληρικό ή στους Ιερέα της Υπηρεσίας Θρησκευτικού ο οποίος είναι θεσμοθετημένος ότι είναι ένας και μοναδικός σύμφωνα με όλα όσα αναπτύχθηκαν στο σχετικό κεφάλαιο. Πρόκειται λοιπόν για μία δεύτερη θεσμική αναγνώριση από την πλευρά της ηγεσίας ότι εντός του Σώματος της Ελληνικής Αστυνομίας υπάρχουν Ιερείς εκτός της θρησκευτικής Υπηρεσίας αυτής. Ιερείς μάλιστα που διαπιστώνεται ότι είναι ιδιαίτερα αγαπητοί.

Κλείνοντας το κεφάλαιο Ιερείς της ελληνικής αστυνομίας εκτός θρησκευτικής Υπηρεσίας θα ήθελα να δώσω και μία μικρή κοινωνιολογική διάσταση στο όλο θέμα λέγοντας ότι από την έρευνα που έκανα διαπίστωσα ότι σε γενικές γραμμές αυτοί οι Ιερείς είναι πολύ αγαπητοί στους κόλπους της Ελληνικής Αστυνομίας. Αναφέρθηκε παραπάνω ότι οι αστυνομικοί έχουν αυξημένο το θρησκευτικό συναίσθημα και έτσι είναι (για λόγους που δεν θα αναλυθούν επί της παρούσης) φανταστείτε λοιπόν πως η πλειονότητα των Αστυνομικών βλέπει αυτούς τους Ιερείς; Σαν συνάδελφο και Ιερέα ταυτόχρονα, σαν συνεργάτη τους και πνευματικό τους συνάμα, σαν φίλο αλλά και σαν παππά. Με αυτό το μάτι βλέπουν οι περισσότεροι Αστυνομικοί τους Ιερείς μέσα στους κόλπους της Αστυνομίας. Επιπλέον οι Ιερείς Αστυνομικοί

από την πλευρά τους πράττουν το εξής: βρίσκονται σε κάθε είδους θρησκευτικό μυστήριο (Ευχέλαια, αγιασμοί, γάμοι, κηδείες κτλ.) που τους ζητάνε οι υπόλοιποι Αστυνομικοί και αυτό τους κάνει ιδιαίτερα αγαπητούς. Αυτό που διαπίστωσα ήταν ότι οι Αστυνομικοί που στις Υπηρεσίες τους υπηρετεί συνάδελφος Ιερέας Αστυνομικός αισθάνονται ότι έχουν δίπλα τους «τον δικό τους Παππά»

3,3) Η ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Ο όρος Σώματα Ασφαλείας δεν περιλαμβάνει μόνο την Ελληνική Αστυνομία αλλά και δύο επιπλέον Υπηρεσίες εξίσου ικανές και αναγκαίες για την εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου. Οι Υπηρεσίες αυτές είναι το Λιμενικό Σώμα και η Πυροσβεστική Υπηρεσία. Πως γίνεται όμως η κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών, αυτών των ενστόλων; Πως γίνονται οι τελετές ορκωμοσίας, οι αγιασμοί, και οι θείες λειτουργίες στους ναούς που υπάρχουν.

Ως αφορά την Πυροσβεστική Υπηρεσία τα πράγματα είναι απλά, δεν υπάρχει κανένας ιερέας στο Πυροσβεστικό Σώμα και φυσικά δεν υπάρχει καμία υπηρεσία θρησκευτικού σε όλη την επικράτεια. Όλες οι θρησκευτικές ανάγκες καλύπτονται από τον Ιερέα της Αστυνομίας και την Θρησκευτική υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας.

Αυτό δεν έχει γίνει άτυπα. Όλες οι θρησκευτικές ανάγκες της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας έχουν ανατεθεί στην Υπηρεσία Θρησκευτικού της Ελληνικής Αστυνομίας. Έτσι ακόμα και διαδικαστικού χαρακτήρα θέματα κατόπιν εντολών του υπουργείου Δημόσιας Τάξεως διευθετούνται και οργανώνονται από θρησκευτικά τα αρμόδια όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας. Τέτοια θέματα και καταστάσεις μπορεί να είναι οι ορκωμοσίες, οι Αγιασμοί αλλά και οι θείες λειτουργίες στους ιερούς ναούς που υπάρχουν στις σχολές της Πυροσβεστικής Ακαδημίας.

Όλη λοιπόν η διακονία και η θρησκευτική κάλυψη των Πυροσβεστών γίνεται μέσω της Ελληνικής Αστυνομίας και πιο συγκεκριμένα της Θρησκευτικής Υπηρεσίας αυτής.

Στο Λιμενικό Σώμα όμως τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά από την Πυροσβεστική. Εδώ μπορεί να μην υπάρχει Θρησκευτική Υπηρεσία όπως στην Ελληνική Αστυνομία υπάρχει όμως γραφείο θρησκευτικού που έχει την έδρα του μέσα στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας. Το γραφείο αυτό θρησκευτικού υπάγεται στην Διεύθυνση Προσωπικού του Λιμενικού Σώματος.

Με βάση το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας αυτού του Θρησκευτικού γραφείου διαπιστώνουμε τα ακόλουθα: Ο Ιερέας έχει σκοπό να διενεργεί τελετές όπως είναι οι τελετές ορκωμοσίας, αγιασμοί να παρίσταται σε καθέλκυση νέων πλοίων, να ασκεί την διακονία του και γενικά να πράττει οτιδήποτε άλλο μπορεί να θεωρηθεί χρήσιμο προς τους θρησκευτικά πιστούς Λιμενικούς Υπαλλήλους εκτός όμως της εντός του Λιμενικού Σώματος τελέσεις της θείας λειτουργίας (θα εξηγήσω παρακάτω). Ο σημερινός ιερέας του Λιμενικού Σώματος είναι ο δεύτερος ιστορικά ιερέας του σώματος, ο πρώτος ήταν ο πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Καλαμάρης ο οποίος αποστρατεύτηκε και είχε διατελέσει ιερέας του Λιμενικού Σώματος έως το 2014. Τον αντικατέστησε ο σημερινός πρωτοπρεσβύτερος Δημήτριος Βαρσαμίδης. Ο σημερινός ιερέας του Λιμενικού Σώματος προέρχεται μέσα από το Σώμα. Υπηρετούσε στο Λιμενικό με μία γενική ειδικότητα και κάνοντας χρήση της υπ' αριθμόν 390 από 10/10/2000 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους όπως αυτή αναφέρεται στο κεφάλαιο "Ιερείς της Ελληνικής Αστυνομίας εκτός Θρησκευτικής Υπηρεσίας" κατάφερε τελικά να γίνει Ιερέας και μετά από την αποστρατεία του προκατόχου του να αναγνωρισθεί από τον Αρχηγό του Λιμενικού Σώματος ως Ιερέας του Σώματος. Άλλαξε μάλιστα ειδικότητα έγινε Αξιωματικός του Λιμενικού ειδικών καθηκόντων με την ειδικότητα του Ιερέα. Αυτή εδώ είναι η μεγάλη διαφορά με τους Ιερείς εκτός θρησκευτικής υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας οι οποίοι παραμένουν γενικών καθηκόντων ή ειδικών με ειδικότητα που προ κατείχαν πριν την χειροτονία τους. Μία επίσης μεγάλη διαφορά με τους ιερείς της Ελληνικής Αστυνομίας τους εκτός Θρησκευτικής Υπηρεσίας είναι ότι οι ιερείς της ΕΛ.ΑΣ ανήκουν σε συγκεκριμένη Ιερή Μητρόπολη και τους έχει ανατεθεί συγκεκριμένη ενορία, ενώ ο Ιερέας του Λιμενικού δεν υπάγεται σε Ιερή Μητρόπολη και δεν του έχει ανατεθεί καμία ενορία, κοινό σημείο αυτό με τον Ιερέα της Υπηρεσίας Θρησκευτικού της Ελληνικής Αστυνομίας. Φυσικά οι χρηματικές απολαβές του ιερέα του Λιμενικού Σώματος προέρχονται από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και από την ειδικότητα του ως Αξιωματικός του Λιμενικού Σώματος και όχι ως Ιερέας από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Αυτό που διαπιστώνουμε λοιπόν για τον Ιερέα του Λιμενικού Σώματος είναι ότι πρόκειται για μία θεσμική κατάσταση όπου βρίσκεται ανάμεσα στον Ιερέα της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας και τους Ιερείς της Ελληνικής Αστυνομίας που δεν ανήκουν στην Θρησκευτική Υπηρεσία αυτής. Μία κατάσταση που έχει στοιχεία και από τις δύο περιπτώσεις.

Μια μεγάλη διαφορά του Λιμενικού Σώματος με την Ελληνική Αστυνομία αλλά και το Πυροσβεστικό Σώμα είναι ότι στο Λιμενικό Σώμα δεν υπάρχουν Ιεροί Ναοί, γι' αυτό το λόγο προηγουμένως ανέφερα ότι δεν μπορεί να τελεσθεί εντός του Λιμενικού Σώματος θεία λειτουργία από τον ιερέα του Σώματος. Ασφαλώς και δεν του το απαγορεύει κανείς, ασφαλώς και ο ιερέας αυτός συμμετάσχει σε θείες λειτουργίες σε άλλους Ιερός ναός αλλά δυστυχώς για αυτόν και για τους θρησκευτικά πιστούς υπαλλήλους του Λιμενικού

Σώματος δεν υπάρχει Ιερός Ναός το Λιμενικό Σώμα, ούτε καν ένα παρεκκλήσι προς τιμήν του Αγίου Νικολάου.

Φυσικά και στο Λιμενικό Σώμα αλλά και στην Πυροσβεστική Υπηρεσία υπάρχει το ίδιο πρόβλημα με την Ελληνική Αστυνομία τι θα γίνει δηλαδή εάν ένας εκ των υπηρετούντων σε αυτά τα Σώματα αποφασίσει και ζητήσει να γίνει ιερέας μιας άλλης θρησκείας ενός άλλου δόγματος και ταυτόχρονα θελήσει να παραμείνει στο Σώμα Ασφαλείας στο οποίο υπηρετεί

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Κλείνοντας την παρούσα εργασία και πριν προχωρήσω στα συμπεράσματα και τους προβληματισμούς μου, θα ήθελα να εκθέσω ανώνυμα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από τρεις ιερείς της

Παράρτημα: (8) Αποτελέσματα ερωτηματολογίου σελ. 98

Ελληνικής Αστυνομίας οι οποίοι υπηρετούν εκτός της θρησκευτικής υπηρεσίας και να τονίσω ορισμένες από τις απαντήσεις που δόθηκαν.

Αναλύοντας τις απαντήσεις διαπιστώνουμε τα εξής: Όλοι οι ερωτηθέντες ιερείς των Σωμάτων Ασφαλείας είναι έγγαμοι, κάτω των 40 ετών, με αρκετά υψηλό επίπεδο μόρφωσης και προέρχονται όλοι τους από το Σώμα Ασφαλείας στο οποίο υπηρετούν, δηλαδή πρώτα έβαλαν τη στολή και μετέπειτα το ράσο. Αυτό το γεγονός αποδεικνύει ότι οι ερωτηθέντες ήθελαν πάρα πολύ να γίνουν ιερείς αφού επιφορτίστηκαν μ' ένα επιπλέον (κατά γενική ομολογία) καθήκον, αμισθί. Θα λαμβάνουν δηλαδή μισθό αποκλειστικά και μόνο από το σώμα ασφαλείας στο οποίο υπηρετούν και στο οποίο θα συνεχίσουν να εκπληρώνουν κανονικά τις υποχρεώσεις τους δίχως να λαμβάνουν πρόσθετο μισθό ή επίδομα ως ιερείς.

Οι οικογένειες από τις οποίες προέρχονται οι ερωτηθέντες καθώς και αυτές των συζύγων τους είναι κατά κύριο λόγο αστικές. Οι πολιτικές της ΕΕ δεν δείχνουν να ασκούν καμία επιρροή στις θρησκευτικές αντιλήψεις που είχαν από μικρότερη ηλικία διαμορφώσει. Αντίθετα, η σκέψη τους και η όλη συμπεριφορά τους έχει δεχθεί τεράστια επιρροή από τον κλήρο αυτό καθαυτό. Χαρακτηριστικά, όλοι τους πιστεύουν ότι το ράσο του ιερέα προσφέρει κοινωνική καταξίωση στο σώμα στο οποίο υπηρετούν και γι' αυτό έστω και αν θεωρούν πιθανά εφικτό να δουν, μέσω πολιτικών αποφάσεων, αλλόθρησκους ιερείς να κατέχουν μια θέση ανάλογη με τη δική τους στα σώματα ασφαλείας, ωστόσο δηλώνουν ευθαρσώς ότι αυτό δεν είναι καθόλου επιθυμητό.

Το ενδιαφέρον του ερευνητή συγκεντρώνει και η έκφραση της σκέψης των που από τη μία πλευρά δηλώνει ότι η ελληνική πολιτεία δίνει ελάχιστη προσοχή στην οικογενειακή τους κατάσταση, ωστόσο οι ίδιοι θα ήθελαν τα παιδιά τους να ακολουθήσουν το επάγγελμα του ένστολου ιερέα. Ίσως η «κοινωνική καταξίωση» ν' αποτελούσε γι' αυτούς τελικό στόχο. Ίσως όμως και να ήθελαν και οι ίδιοι να γίνουν ιερείς αλλά για κάποιους λόγους φόρεσαν χρονικά πρώτα τη στολή του ενστόλου και μετέπειτα το ράσο του ιερέα.

Εν κατακλείδι, η παρουσία ιερέων τόσο στις Ένοπλες Δυνάμεις όσο και στα Σώματα Ασφαλείας δεν αποτελεί ελληνικό φαινόμενο. Αυτό όμως που προκαλεί ερωτήματα είναι η απουσία κοινωνιολογικών μελετών σχετικά με μια τόσο ιδιαίτερη ομάδα.

Προχωρώντας την αναφορά μου στα συμπεράσματα και τους προβληματισμούς μου κατέληξα στα ακόλουθα: Το Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων οφείλει την ύπαρξή του στον πρώτο Κυβερνήτη της Ελλάδος, τον Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος ασχολήθηκε με ιδιαίτερο ζήλο. Τόσο ο θεσμός της Μοναρχίας, όσο και εξέχουσες προσωπικότητες του κοινοβουλευτικού θεσμού συνέβαλαν θετικά στη μετεξέλιξή του, στα πρότυπα των κρατών της Δύσης.

Ο Στρατιωτικός Ιερέας έχει μια διπλή ιδιότητα που πρέπει όλοι οι υπόλοιποι να τη λάβουμε σοβαρά υπόψη μας, αυτή του Στρατιωτικού αλλά και αυτή Ιερέα. Τι όμως οι ίδιοι αισθάνονται περισσότερο, ποια από τις δύο ιδιότητές τους θεωρούν αρχική; Χωρίς αμφιβολία αυτή του ιερέα.

Ένα από τα πρώτα προβλήματα που αντιλήφθηκα ήταν ότι όλοι οι Στρατιωτικοί Ιερείς όσο και να αγαπούσαν το Στράτευμα, όσο και αν τους άρεσε η επικοινωνία και η επαφή με τους στρατευμένους, τους έλειπε ο Ιερός Ναός τους. Αντιλήφθηκα ότι δεν ήθελαν καθόλου τον τίτλο ο ιερέας της Στρατιωτικής μονάδας αλλά επιθυμούσαν διακαώς να θεωρούνται ως ο ιερέας του Ιερού Ναού, έστω και εάν πρόκειται για τον Ιερό Ναό που ήταν μέσα στη Στρατιωτική μονάδα στην οποία υπηρετούν.

Επίσης διαπίστωσα ότι οι Στρατιωτικοί ιερείς διατηρούν, εκεί όπου υπηρετούν, άριστες σχέσεις με τους τοπικούς Μητροπολίτες και τους λοιπούς ιερείς των ενοριών, οι οποίοι γειτνιάζουν με τις Στρατιωτικές Μονάδες. Μάλιστα, οι τοπικοί Ιερείς τρέφουν μεγάλο σεβασμό για τους Στρατιωτικούς Ιερείς και το έργο που αυτοί επιτελούν. Επιπρόσθετα, παρατήρησα ότι επιθυμία όλων των Στρατιωτικών Ιερέων είναι να μην εκλαμβάνονται ως υπάλληλοι (όρος αυτός τους ενοχλεί πάρα πολύ) σε ένα γραφείο, αλλά ως Ιερείς με ράσα, ποίμνιο και Ιερό Ναό.

Αντίθετα με τους στρατιωτικούς ιερείς, οι ιερείς που υπηρετούν στα Σώματα Ασφαλείας είναι ένστολοι οι οποίοι με δική τους πρωτοβουλία και φυσικά τη συγκατάθεση του ανώτατου κλήρου έχουν γίνει ιερείς. Οι τελευταίοι είναι αναπόσπαστο μέρος των Σωμάτων Ασφαλείας που υπηρετούν καθώς από αυτό λαμβάνουν το μηνιαίο εισόδημά τους, την ιατρική τους περίθαλψη αλλά και τη συνταξιοδοτική τους κάλυψη.

Σε ότι αφορά τους προβληματισμούς μου για το μέλλον των Ιερέων σε Ένοπλες Δυνάμεις και Σώματα Ασφαλείας, αυτοί εστιάζονται κυρίως στο παρών νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις Ένοπλες Δυνάμεις και τα Σώματα Ασφαλείας υπό τις υπάρχουσες-μελλοντικές δημογραφικές συνθήκες και κοινωνικές αλλαγές. Τι θα γίνει, δηλαδή, όταν θα προσπαθήσουν να υπάρξουν και άλλα θρησκευτικά δόγματα, μη Χριστιανικά ή και Χριστιανικά μη Ορθόδοξα μέσα στις Ένοπλες Δυνάμεις αλλά και στα Σώματα Ασφαλείας. Το δημογραφικό πρόβλημα που ταλανίζει τη χώρα μας με την ταυτόχρονη

αύξηση του μουσουλμανικού πληθυσμού της Θράκης αλλά και την παρουσία δεύτερης γενιάς μεταναστών, έχει μεταβάλει τα ποσοστά μεταξύ των θρησκευτικών δογμάτων που ασπάζονται αυτοί που υπηρετούν στις Ένοπλες Δυνάμεις. Τι θα γίνει αν «αύριο το πρωί» κάποιος προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και κριθεί ως καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή περιορισμός της θρησκευτικής ελευθερίας Στρατευμένων που ανήκουν σε αλλά θρησκευτικά δόγματα η σημερινή κατάσταση που επικρατεί στο Στράτευμα και συγκεκριμένα στην υπηρεσία θρησκευτικού των Ενόπλων Δυνάμεων; Αν θεωρηθεί ως εξαναγκασμός από την πλευρά της Πολιτείας η προβολή ενός και μόνον θρησκευτικού δόγματος της, Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας με παντελή απουσία όλων των άλλων θρησκευτικών δογμάτων σε ολόκληρο το φάσμα των ενόπλων δυνάμεων; Τι θα γίνει εάν κάποιος μη χριστιανός ορθόδοξος στρατευμένος προσφύγει στα ανώτατα Ελληνικά Δικαστήρια και ζητήσει να κριθούν αντισυνταγματικοί όλοι οι σχετικοί νόμοι που ορίζουν το Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων ως ασυμβίβαστοι με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 13 του Συντάγματος, το οποίο αναφέρει «ελευθερία .....

Ακόμη, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και την υπ' αριθμόν 390 από 10/10/2003 γνωμοδότηση του ΝΣΤΚ η οποία έχει γίνει δεκτή από τον αρμόδιο Υπουργό Δημοσίας Τάξεως. Τι θα γίνει αν στο Στράτευμα βρεθεί κάποιος μόνιμος Αξιωματικός ή Υπαξιωματικός και δηλώσει ότι θέλει να γίνει λειτουργός της τάδε γνωστής θρησκείας (Μουσουλμανισμός, Βουδισμός, Ιουδαϊσμός κλπ.) κατ' συσχετισμό της προαναφερόμενης απόφασης; Τι θα γίνει εάν κάποιος μόνιμος των Ενόπλων Δυνάμεων ή των Σωμάτων Ασφάλειας πάρει την υπ' αριθμόν 390/10-10-2003 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εν συνεχεία προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας και ζητήσει την εφαρμογή της στο Στράτευμα ή στα Σώματα Ασφάλειας για όλα τα γνωστά δόγματα και για κάθε γνωστή θρησκεία;

Φυσικά ο προβληματισμός αυτός αφορά και τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα. Τι θα γίνει αν στους διάφορους τομείς της Δημοσίας Διοίκησης οι υπάλληλοι των Υπουργείων, ή των Δημοσίων Οργανισμών, ή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ζητήσουν την εφαρμογή μιας ανάλογης απόφασης, δηλαδή να μπορούν να χειροτονηθούν Ιερείς και ταυτόχρονα να συνεχίσουν να εργάζονται κανονικά στις Υπηρεσίες τους;

Απαντήσεις βέβαια σε όλους αυτούς τους προβληματισμούς δεν μπορούμε να δώσουμε εμείς αλλά έγκριτοι νομικοί, οι οποίοι θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τους όλες τις παραμέτρους αλλά πάνω από όλα το συμφέρον της χώρας και των πολιτών της.

Σε ότι αφορά πιο συγκεκριμένα τα Σώματα Ασφαλείας, οι προβληματισμοί είναι ιδιαίτερα ανησυχητικοί. Διότι πώς θα αντιμετωπιστούν από έναν άθεο προϊστάμενό τους οι ιερείς της Ελληνικής Αστυνομίας που βρίσκονται εκτός θρησκευτικής υπηρεσίας; Τι θα κάνουν εάν τους επιβληθεί να ξυριστούν και να φορέσουν στολή; Επίσης, πώς θα αντιμετωπισθούν εάν βρεθούν στην ίδια Υπηρεσία με αλλόθρησκους Αστυνομικούς καθόσον έχουν αρχίσει να

κατατάσσονται στην Αστυνομία και Έλληνες πολίτες μη χριστιανοί ορθόδοξοι (πρόκειται κυρίως για Μουσουλμάνους της Θράκης). Το πρόβλημα θα διογκωθεί εάν τυχόν υπηρετούντες ζητήσουν να γίνουν λειτουργοί σε άλλα δόγματα ή θρησκείες.

Στην Ελληνική Αστυνομία βέβαια, παραμένει αναπάντητο το γεγονός πώς γίνεται να υπηρετούν σε αυτήν 9 χειροτονημένοι ιερείς (οι 8 συν ένας ο Ιερέας της Θρησκευτικής Υπηρεσίας) και στην θρησκευτική της Υπηρεσίας να έχει έναν Ιερέα ο οποίος μάλιστα έχει επανέλθει από την εφεδρεία. Όλη αυτή η κατάσταση που επικρατεί πρέπει να λήξει. Μια απλή λύση θα ήταν να υπαχθούν όλοι οι ιερείς που υπάρχουν σήμερα και όποιοι άλλοι χειροτονηθούν στην Θρησκευτική Υπηρεσία και από εκεί και μετά να διατίθενται και στην Υπηρεσία τους για την κάλυψη τυχόν υπηρεσιακών και ταυτόχρονα θρησκευτικών αναγκών. Βλέπουμε για παράδειγμα ότι στην ΥΦΑΑ (Υπηρεσία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού) υπηρετούν εκατοντάδες αθλητές, στη Θρησκευτική Υπηρεσία δεν μπορούν να υπηρετήσουν 8 επιπλέον ιερείς; Ένα τεράστιο πλήθος θρησκευτικών αναγκών θα μπορούσε να καλυφθεί με αυτόν τον τρόπο, και δεν μιλάμε μόνο για ανάγκες της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά όλων των Σωμάτων Ασφαλείας.

Σε όλα αυτά τα προβλήματα, υπάρχει πάντα λύση, η οποία μπορεί να συνδέσει με αποτελεσματικό τρόπο το συμφέρον του Ελληνικού Έθνους με τις υπηρεσιακές ανάγκες του στρατεύματος και των σωμάτων ασφαλείας δίχως να καταπατά τα ατομικά δικαιώματα και τις επιθυμίες των θρησκευτικών λειτουργών. Ο χρόνος θα δείξει.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα: (1) Προκήρυξη για Διαγωνισμό Κατάταξης Ιερέων

ΑΔΑ: ΨΩ126-ΗΙΕ

INFORMATICS
DEVELOPMENT
AGENCY

Digitally signed by
INFORMATICS
DEVELOPMENT AGENCY
Date: 2017.09.19 11:27:52
EST
Reason:
Location: Athens

ΑΔΑ:
ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

ΠΡΟΣ :

Πίνακας Αποδεκτών

ΚΟΙΝ :

ΕΠΕΙΓΟΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
ΚΛΑΔΟΣ Β' (ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ)
Β1 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ)
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Τηλέφ. (Εσωτ.): 5153
Φ. 415/3/506718
Σ. 5069
Αρ. Εγκυκλίου: 33
Αθήνα, 18 Σεπ 17

ΘΕΜΑ: Προκήρυξη Συμμετοχής στο Διαγωνισμό Κατάταξης Κληρικών για Πλήρωση Κενών Θέσεων Στρατιωτικών Ιερέων Α' και Β' Τάξης

1. Έχοντας υπόψη:

α. Το ΝΔ 90/1973 «Περί του Θρησκευτικού Σώματος των Ενόπλων Δυνάμεων», (ΦΕΚ Α', 168).

β. Το Ν. 1327/1973 «Περί των Υγειονομικών Επιτροπών των Ενόπλων Δυνάμεων» (ΦΕΚ Α', 16), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

γ. Το Ν. 2292/1995 «Οργάνωση και Λειτουργία Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, Διοίκηση και Έλεγχος των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 35), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

δ. Το Ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 45), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

ε. Το Ν. 2913/2001 «Ρύθμιση θεμάτων Μετοχικών Ταμείων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 102), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

στ. Το Ν. 3242/2004 «Ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Κυβέρνησης, τη διοικητική διαδικασία και τους ΟΤΑ» (ΦΕΚ Α', 102).

- 2 -

ζ. Το Ν. 3257/2004 «Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 143), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

η. Το Ν. 3284/2004 «Περί κυρώσεως του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας» (ΦΕΚ Α', 217), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

θ. Το Ν. 3432/2006 «Δομή και Λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ Α', 14), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

ι. Το Ν. 3883/2010 «Ένοπλες Δυνάμεις: Υπηρεσιακή εξέλιξη - Ιεραρχία, στρατολογία. Στρατιωτικές Σχολές κλπ.» (ΦΕΚ Α', 167), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

ια. Την Αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Φ.Α21/20562/01-08-2013 ΚΥΑ Εθνικής Άμυνας - Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Υποχρεωτική αυτεπάγγελη αναζήτηση πιστοποιητικού στρατολογικής κατάστασης που εκδίδεται από υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας» (ΦΕΚ Β', 1881).

ιβ. Το ΠΔ 11/2014 «Κρίση Σωματικής Ικανότητας των Στρατευσίμων, αυτών που κατατάσσονται στις Ένοπλες Δυνάμεις καθώς και του στρατιωτικού προσωπικού γενικά» (ΦΕΚ Α', 17), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

ιγ. Το Ν. 4250/2014 «Διοικητικές Απλουστεύσεις - Καταργήσεις, Συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων και Υπηρεσιών του Δημοσίου Τομέα - Τροποποίηση Διατάξεων του π.δ/τος 318/92» (ΦΕΚ Α', 61).

ιδ. Το ΠΔ 73/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ Α', 115).

ιε. Το Ν. 4407/2016 «Ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 134).

ιστ. Την Απόφαση Επιτροπής Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου 33/2006 ΔΙΠΑΑΔ /Φ.ΕΓΚΡ/34/24789,3536ΣΧΕΤ.25507/04 Απρ 2017.

ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΥΜΕ

διαγωνισμό για την κατάταξη κληρικών της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, προς πλήρωση δεκατριών (13) κενών θέσεων Στρατιωτικών Ιερέων Α' και Β' Τάξης (Λοχαγών ή Υπολοχαγών).

2. Οι κενές οργανικές θέσεις των Στρατιωτικών Ιερέων θα πληρωθούν με ιερείς, που μισθοδοτούνται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 33/2006 Απόφαση Επιτροπής ΠΥΣ, ύστερα από επιλογή, μεταξύ των υποψηφίων αγάμων ή εγγάμων, που φέρουν το πρώτο ή δεύτερο ιερατικό βαθμό (Διακόνου - Πρεσβυτέρου) και έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή νόμιμα απαλλαγεί απ' αυτές.

- 3 -

3. Προσόντα υποψηφίων για κατάταξη:

Εκτός από τα παραπάνω οι υποψήφιοι πρέπει:

α. Να έχουν την Ελληνική Ιθαγένεια. Γίνονται δεκτοί και υποψήφιοι ομογενείς που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια, την οποία όμως αποκτούν χωρίς άλλη διατύπωση, με την κατάταξή τους ως Αξιωματικοί, όπως ορίζει ο Κώδικας της Ελληνικής Ιθαγένειας [Ν. 3284/2004 (ΦΕΚ Α', 217)].

β. Να είναι πτυχιούχοι της Θεολογικής Σχολής Ελληνικού Πανεπιστημίου ή ισοτίμου Ορθοδόξου Σχολής του Εξωτερικού, αναγνωρισμένης από το Κράτος ή φοιτητές τούτων, εφόσον διανύουν τουλάχιστον το τρίτο έτος των σπουδών, ή απόφοιτοι Ανώτατης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας (Α.Ε.Α.) ή Ενιαίου Εκκλησιαστικού Λυκείου (Ε.Ε.Λ.) ή Εκκλησιαστικού Γυμνασίου (Ε.Γ.), ή Ιερατικού σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Ι.Σ.Δ.Ε.), όπως ορίζει ο Ν. 3432/2006 «Δομή και Λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ Α', 14). Απ' αυτούς, όσοι έχουν πτυχίο ιδρύματος Ανώτατης Εκπαίδευσης σύμφωνα με το άρθρο 2 υποπαρ.2β του ΝΔ 90/1973 ή πτυχίο ισοτίμο με εκείνα των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, ονομάζονται ιερείς Α' τάξεως (Λοχαγοί) και οι υπόλοιποι ιερείς Β' τάξεως (Υπολοχαγοί).

γ. Να έχουν ορθή και υγιή πίστη, ήθος σεμνό, βίο λιτό και γενικά διαγωγή ανεπίληπτη.

δ. Να μην έχουν καταδικασθεί για πράξη που χαρακτηρίζεται από το νόμο ως κακούργημα, ανεξάρτητα αν αποκαταστάθηκαν, ή για κάποιο από τα πλημμελήματα κλοπής, υπεξαίρεσης, απάτης, εκβίασης, πλαστογραφίας, δωροδοκίας, απιστίας περί την υπηρεσία, παράβασης καθήκοντος, συκοφαντικής δυσφήμισης, ψευδορκίας, για παράβαση των νόμων περί προσβολών του πολιτεύματος και προδοσίας της χώρας και προστασίας των ελευθεριών των πολιτών, χρήσεως ναρκωτικών και λαθρεμπορίας ή για απόπειρα αυτών και ούτε να εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική δίωξη για κάποιο από τα προαναφερόμενα εγκλήματα.

ε. Να μην έχουν τιμωρηθεί για βαρέα, κατά την κρίση της Επιτροπής Ελέγχου Δικαιολογητικών (άρθρο 4 του ΝΔ 90/1973), εκκλησιαστικά αδικήματα.

στ. Να είναι σωματικώς ικανοί (κατάλληλοι κατόπιν κρίσης της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής των Ενόπλων Δυνάμεων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 2, 3, 4 και 5 του ΠΔ 11/2014 «Κρίση Σωματικής Ικανότητας των στρατευσίμων, αυτών που κατατάσσονται στις Ένοπλες Δυνάμεις, καθώς και του στρατιωτικού προσωπικού γενικά», όπως ισχύει σήμερα).

ζ. Να έχουν ηλικία μικρότερη των 45 ετών (γεννηθέντες από την 1^η Ιανουαρίου 1973 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1999), σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3421/2005 «Στρατολογία των Ελλήνων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 302). Γίνονται δεκτοί και υποψήφιοι, που έχουν προβεί σε διόρθωση του έτους γέννησης με τη διαδικασία του άρθρου 3 παρ. 2 του Ν. 3421/2005.

- 4 -

η. Τα παραπάνω απαιτούμενα προσόντα απαιτείται να συντρέχουν τόσο κατά το χρόνο λήξης προθεσμίας υποβολής της αίτησης, όσο και κατά το χρόνο κατάταξης. Ειδικά το προσόν της εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων ή της νόμιμης απαλλαγής από αυτές, το οποίο αναγράφεται στην παράγραφο 2, πρέπει να συντρέχει μόνο κατά το χρόνο κατάταξης.

4. Υποβολή Δικαιολογητικών

α. Όσοι έχουν τα νόμιμα προσόντα και επιθυμούν να καταταγούν στο Σώμα των Στρατιωτικών Ιερέων των Ενόπλων Δυνάμεων, οφείλουν να συμπληρώσουν ηλεκτρονικά αίτηση – υπεύθυνη δήλωση, όπως το συνημμένο υπόδειγμα, με αποκλειστική τους ευθύνη στην ιστοσελίδα (geetha.mil.gr), όπως καθορίζουν οι οδηγίες στο υπόψη έντυπο. Η αίτηση – υπεύθυνη δήλωση **ΔΕΝ αποστέλλεται ηλεκτρονικά**, αλλά **ΕΚΤΥΠΩΝΕΤΑΙ συμπληρωμένη** από τον υποψήφιο, **υπογράφεται** από τον ίδιο και **υποβάλλεται ταχυδρομικά (ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΑ ΛΟΙΠΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ)** με συστημένη επιστολή στο **ΓΕΕΘΑ/Β' Κ/Επιτροπή Ελέγχου Δικαιολογητικών (για το διαγωνισμό των Στρατιωτικών Ιερέων) στη διεύθυνση: «ΣΤΡΔΟ ΠΑΠΑΓΟΥ, Λεωφόρος Μεσογείων 227-231, Χολαργός Αττικής-ΣΤΓ 1020» μέχρι και την 30^η Οκτωβρίου 2017** (ημερομηνία σφραγίδας ταχυδρομείου), επισυνάπτοντας, τα παρακάτω δικαιολογητικά:

(1) Πιστοποιητικό του αρμοδίου Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας στο οποίο να έχει επικολληθεί φωτογραφία του υποψηφίου, θεωρημένη από την εκδούσα Αρχή και στο οποίο να αναγράφεται η ηλικία του και να φαίνεται ότι έχει την Ελληνική Ιθαγένεια ή να προκύπτει η ιδιότητα του ομογενούς.

(2) Αντίγραφο του τίτλου σπουδών τους ή πιστοποιητικό της Σχολής τους.

(3) Πιστοποιητικό της αρμόδιας Εκκλησιαστικής Αρχής για το κανονικό και τη χρονολογία της χειροτονίας τους και για το ήθος και τη διαγωγή τους (παράγραφος 3γ ανωτέρω), καθώς και εάν έχουν ή όχι καταδικασθεί για εκκλησιαστικά αδικήματα.

(4) Πιστοποιητικό του Εισαγγελέα Εφετών του τόπου κατοικίας τους, στο οποίο να φαίνεται ότι δεν εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική δίωξη.

(5) Πιστοποιητικό του Εισαγγελέα Πρωτοδικών του τόπου κατοικίας τους στο οποίο να φαίνεται ότι δεν εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική δίωξη.

(6) Το Πιστοποιητικό τύπου «Α» από την αρμόδια Στρατολογική Υπηρεσία και το Αντίγραφο Ποινικού Μητρώου θα ζητηθούν **αυτεπάγγελα**, όπως προβλέπεται, από την αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Φ.Α21/20562/01-08-2013 ΚΥΑ Εθνικής Αμυνας-Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΦΕΚ Β', 1881) και το Ν. 3242/2004 (ΦΕΚ Α', 102) αντίστοιχα.

(7) Βεβαίωση αποδοχών από την οποία να προκύπτει ως φορέας μισθοδοσίας τους το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

β. Οι υποψήφιοι πρέπει να μεριμνήσουν, ώστε τα δικαιολογητικά τους να είναι **πλήρη**. Μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής των υποψηφίων, η Επιτροπή Ελέγχου των δικαιολογητικών θα ανακοινώσει την κατάσταση των υποψηφίων που έχουν ελλιπή δικαιολογητικά στην ιστοσελίδα (geetha.mil.gr) **μέχρι και την 13^η Νοεμβρίου 2017**. Οι υποψήφιοι με τα ελλιπή δικαιολογητικά θα πρέπει να τα συμπληρώσουν και με μέριμνα τους αυτά να έχουν αποσταλεί στην Επιτροπή Ελέγχου Δικαιολογητικών **εντός πέντε (5) ημερών από την ημερομηνία της ανακοίνωσης της κατάστασης με τα ελλιπή δικαιολογητικά (θα λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία σφραγίδας ταχυδρομικής υπηρεσίας, δημοσίας ή ιδιωτικής και όχι η ημερομηνία παραλαβής)**.

γ. Επισημαίνεται ότι, η μη προσκόμιση από τους υποψηφίους των ελλειπόντων δικαιολογητικών στην αναγραφόμενη ημερολογιακή προθεσμία, αποτελεί **αίτια αποκλεισμού τους από τις περαιτέρω επιλογικές διαδικασίες**.

δ. Για λόγους ομοιομορφίας και ασφάλειας των δικαιολογητικών, αυτά να είναι τοποθετημένα σε πλαστικό διαφανή φάκελο με έλασμα και σύμφωνα με την καθοριζόμενη σειρά.

ε. Μετά την καταληκτική ημερομηνία, δεν θα γίνονται δεκτές αιτήσεις συμμετοχής.

στ. Η Επιτροπή Ελέγχου έχει δικαίωμα να κάνει **επαλήθευση της γνησιότητας** όλων των δικαιολογητικών ή πιστοποιητικών των επιτυχόντων σύμφωνα με το Ν. 4250/2014 (ΦΕΚ Α', 61). Σε περίπτωση που μετά την κατάταξη τους αποκαλυφθεί, ότι κατετάγησαν με βάση ψευδή ή ανακριβή δικαιολογητικά, θα αποβάλλονται και θα ενημερώνεται ο αρμόδιος Εισαγγελέας.

5. Διαδικασία Κατάταξης

α. Υπόψη ότι όσοι από τους υποψηφίους φέρουν το βαθμό του διακόνου, πριν από την κατάταξή τους ως Στρατιωτικών Ιερέων θα πρέπει να έχουν χειροτονηθεί σε πρεσβυτέρους, σύμφωνα με τους κανόνες της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας.

β. Η κατάταξη για την πλήρωση των κενών οργανικών θέσεων θα πραγματοποιηθεί βάσει καταρτιζόμενων Πινάκων (εχόντων και μη εχόντων τα νόμιμα προσόντα) χωριστά για κάθε βαθμό (Α 'και Β' Τάξης) από την Επιτροπή Ελέγχου Δικαιολογητικών, όπως ορίζεται από το άρθρο 4 του ΝΔ 90/1973 (ΦΕΚ Α', 168).

γ. Η σειρά αρχαιότητας μεταξύ των εχόντων τα νόμιμα προσόντα καθορίζονται στον οικείο Πίνακα με βάση την χειροτονία εκάστου του υποψηφίου και σε περίπτωση ταυτόχρονης χειροτονίας λαμβάνεται υπόψη ο μεγαλύτερος βαθμός αποφοίτησης από την οικεία Σχολή, σε περίπτωση ισοβαθμίας η χρονολογία αποφοίτησης από αυτή.

δ. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Ελέγχου Δικαιολογητικών είναι ανέκκλητες και δε γίνονται δεκτές ενστάσεις, αλλά σε κάθε περίπτωση ισχύουν τα καθοριζόμενα από τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας [Ν. 2690/1999 (ΦΕΚ Α', 45)].

ε. Οι Πίνακες καταλλήλων και ακαταλλήλων (στους πίνακες ακαταλλήλων θα αναγράφεται ο λόγος αποκλεισμού) θα ανακοινωθούν στην ιστοσελίδα www.geetha.mil.gr.

στ. Όσοι θα επιλεγούν για κατάταξη, παραπέμπονται με διαταγή του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ), στην Ανωτάτη Στρατού Υγειονομική Επιτροπή (ΑΣΥΕ), για κρίση της σωματικής τους ικανότητας. **Σε περίπτωση που υποψήφιος κριθεί ακατάλληλος κατά τη διαδικασία της κρίσης της σωματικής του ικανότητας, θα αποβάλλεται και θα καλείται ο αμέσως επόμενος επιλαχών για την κάλυψη της κενής θέσης με την προϋπόθεση της επιτυχούς περαίωσης της ανωτέρω υγειονομικής κρίσης.**

6. Διάφορα

α. Αιτήσεις υποψηφίων που έχουν υποβληθεί στο παρελθόν και μέχρι την ημερομηνία έκδοσης αυτής της εγκυκλίου δεν θα ληφθούν υπόψη.

β. Σχετικές πληροφορίες παρέχονται από την Διεύθυνση Στρατιωτικών Ιερών (Β6) του ΓΕΕΘΑ (τηλέφωνο: 2106572052) και απ' όλα τα Γραφεία Θρησκευτικού των Μειζόνων Σχηματισμών.

γ. Η Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων του ΓΕΕΘΑ παρακαλεί να γνωστοποιήσει έγκαιρα την έκδοση της ΕΔΥΕΘΑ μέσω των ΜΜΕ, όπως στην Εκκλησία της Ελλάδος, στην Εκκλησία της Κρήτης (για την περαιτέρω ανακοίνωσή της στις Ιερές Μητροπόλεις) και τις Μητροπόλεις Δωδεκανήσου και να δημοσιεύσει ολόκληρη την προκήρυξη στην ιστοσελίδα του ΓΕΕΘΑ (www.geetha.mil.gr).

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΜΜΕΝΟΣ

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ**

Ακριβές Αντίγραφο

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ

Σχης (ΣΔΓ) Δημήτριος Βλαχογιάννης
Επλής ΤΔΘ

Παράρτημα: (2) Πίνακας Υπηρετούντων Στρατιωτικών Ιερέων

1. Πρωτοπρεσβύτερος, Γουρδούπης Νικόλαος, Συνταγματάρχης
ΓΕΕΘΑ Αθήνα
2. Πρωτοπρεσβύτερος, Τσιμενίδης Αθανάσιος, Συνταγματάρχης,
ΑΤΑ Λάρισα
3. Αρχιμανδρίτης Κουράκλης Μελέτιος Συνταγματάρχης,
ΓΕΣ Επιτελείο Αθήνα
4. Αρχιμανδρίτης, Μαρμαρινός Ιουστίνος Συνταγματάρχης,
ΓΕΝ Επιτελείο Αθήνα
5. Πρωτοπρεσβύτερος Χατζηβασιλείου Θεόδωρος, Συνταγματάρχης,
2^ο Μηχ Μεραρχία Έδεσσα
6. Αρχιμανδρίτης Εμμανουήλ Βασίλειος Συνταγματάρχης,
ΔΑΥ Ελευσίνα
7. Πρωτοπρεσβύτερος, Τσιρανίδης Ιωάννης, Συνταγματάρχης,
ΧΧΤΘΜ Καβάλα
8. Πρωτοπρεσβύτερος, Τζιαχρής Δημήτρης, Συνταγματάρχης,
ΑΣΔΕΝ Αθήνα
9. Πρωτοπρεσβύτερος Μαρκάκης Νεκτάριος Συνταγματάρχης,
ΣΕΑΠ Ηράκλειο Κρήτης
10. Πρωτοπρεσβύτερος, Πατεράκης Μαρίνος, Αντισυνταγματάρχης,
Γ' Σώμα Στρατού Θεσσαλονίκη
11. Πρωτοπρεσβύτερος, Γκούσκος Γιώργος, ΓΕΑ Επιτελείο Αθήνα

12. Αρχιμανδρίτης, Καρακατσανίδης Παύλος, Αντισυνταγματάρχης,
ΓΕΕΘΑ Επιτελείο Αθήνα
13. Πρωτοπρεσβύτερος, Πλυταριάς Παναγιώτης
Αντισυνταγματάρχης, 116 ΠΜ Άραξος
14. Αρχιμανδρίτης, Ισρατόγλου Αλέξιος, Αντισυνταγματάρχης,
Ναύσταθμος Σαλαμίνας
15. Πρωτοπρεσβύτερος, Μιχαλόπουλος Δημήτρης,
Αντισυνταγματάρχης, 80 ΑΔΤΕ Κω
16. Πρωτοπρεσβύτερος, Μπόλης Γρηγόριος, Αντισυνταγματάρχης,
Δ΄ Σώμα Στρατού Ξάνθη
17. Πρωτοπρεσβύτερος, Παλαβουζης Χρήστος, Ταγματάρχης
12^ο Μεραρχία Πεζικού
18. Πρωτοπρεσβύτερος, Κρητίδης Ηλίας, Ταγματάρχης,
ΣΣΕ Αθήνα
19. Πρωτοπρεσβύτερος, Μαραυγάκης Βασίλειος, Ταγματάρχης,
133 Σμην. Μάχης Καστέλι Ηρακλείου
20. Αρχιμανδρίτης, Σκάρκος Πρόδρομος, Ταγματάρχης,
NB Κανελλόπουλου Σκαραμαγκά
21. Αρχιμανδρίτης, Σαμαράς Θεολόγος, Ταγματάρχης,
Α΄ Στρατιά Λάρισα
22. Πρωτοπρεσβύτερος, Πολυδούλης Εμμανουήλ, Ταγματάρχης,
Α΄ ΤΑΞΑΣ Βόλος
23. Πρωτοπρεσβύτερος, Λιάπης Ευάγγελος, Ταγματάρχης,
401 ΓΣΝΑ Αθήνα

24. Πρωτοπρεσβύτερος, Καραγιάννης Ιωάννης, Ταγματάρχης,
ΔΙΚΕ Τρίπολη
25. Πρωτοπρεσβύτερος, Βλαχοδήμος Αθανάσιος, Ταγματάρχης,
9^ο Τάγμα Πεζικού Κοζάνη
26. Πρωτοπρεσβύτερος, Γεωργόπουλος Αθανάσιος, Ταγματάρχης,
417 ΝΙΜΙΤΣ Αθήνα
27. Πρωτοπρεσβύτερος, Παπαστέργιος Δημήτρης, Λοχαγός,
32η Ταξιαρχία Πεζοναυτών
28. Αρχιμανδρίτης, Κωτσογιάννης Ιάκωβος, Λοχαγός,
120 ΠΕΑ Καλαμάτα
29. Πρωτοπρεσβύτερος, Πιπτάκης Δημήτρης, Λοχαγός,
424 ΓΣΝΘ Θεσσαλονίκη
30. Πρωτοπρεσβύτερος, Σταυρουλάκης Αχιλλέας, Λοχαγός,
ΝΝΚ Χανιά

Παράρτημα (3): Αναφορά Αστυνομικού για Χειροτονία

Α Ν Α Φ Ο Ρ Α

ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ Α' (236801) ΚΟΚΚΩΝΗ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Π Ρ Ο Σ

ΑΡΧΗΓΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝ κ. ΝΑΣΙΑΚΟ ΦΩΤΙΟ
ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ ΜΕΣΩ Δ/ΝΣΗΣ ΑΣΤΥΝ.ΠΕΙΡΑΙΑ

Αξιότιμε Κύριε Αρχηγέ

Λαμβάνω την τιμή να σας αναφέρω τα κάτωθι:

Τυχχάνω Αστυνόμος Α' υπηρετών εις την Δ/ση Αστυνομίας Πειραιά στο Τμήμα Γενικής Αστυνόμευσης, ως Δημόσιος Κατήγορος του Πταισματοδικείου Πειραιά. Εις το Σώμα εισήλθα το 1984, υπηρετήσα ενόρκως μέχρι σήμερα και διήλθα κανονικά όλες τις βαθμίδες της Ιεραρχίας μέχρι του Αστυνόμου Α', τον οποίο κατέχω σήμερα.

Επειδή από μικρή ηλικία εγαλουχήθην με τα νάματα του αλτρουϊσμού και της προσφοράς προς τον πλησίον και εσεβάσθην απολύτως την αρχήν αυτήν και καθ' όλην την εις το Σώμα θητείαν μου, πιστεύων ότι η αρχή αυτή δεσμεύει ηθικά κάθε αστυνομικό, είχε τούτο ως αποτέλεσμα φυσικό να ευρίσκομαι πάντοτε κοντά εις την Ορθόδοξο Ανατολική Εκκλησία και να την υπηρετώ κατά το δυνατόν στην ιδιωτική μου ζωή, αισθανόμενος τούτο ως καθήκον μου. Επειδή πιστεύω όμως ότι η εις την Εκκλησίαν προσφορά μου πρέπει να αναβαθμισθεί εις υψηλότερον και γονιμότερον πεδίο, έχω λάβει την απόφαση να ζητήσω να χειροτονηθώ κληρικός. (Άμισθος και χωρίς οργανική θέση Υπαλλήλου).

Επειδή δε η εις το Αστυνομικόν Σώμα θητεία μου αποτελεί και αυτή προσφορά προς τον πλησίον, επιθυμώ να διατηρήσω τη θέση μου εις το Σώμα, δια να δύναμαι και από την εν λόγω θέση να προσφέρω εις την κοινωνία και εις τον άνθρωπο.

Επομένως επιθυμώ να χειροτονηθώ κληρικός, χωρίς τούτο να επηρεάζει την εις την Αστυνομία υπηρεσία μου, αφού πρωτίστως και κυρίως θα ασκώ ενόρκως και κανονικά τα αστυνομικά μου καθήκοντα και μόνο εις τον ιδιωτικό μου βίο θα ασχολούμαι με τα έργα του κληρικού και όχι βεβαίως εις βάρος των υπηρεσιακών μου καθηκόντων ή εις βάρος του χρόνου που πρέπει να διαθέσω δια την Υπηρεσία. Καθ'ον δε χρόνο θα εξακολουθήσω να υπηρετώ εις το Σώμα και μέχρι της αποστρατείας μου, τη α-

δεΐα του αρμοδίου Μητροπολίτου, δεν θα είμαι υποχρεωμένος να φέρω το Τερατικό σχήμα κατά το χρόνο της υπηρεσίας μου, ουδέ να δεσμευομαι εκ τούτου εις την άσκηση των όποιων υπηρεσιακών μου καθηκόντων.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω αιτούμαι ευσεβάστως όπως ευαρεστούμενος αποδεχθείτε την ως άνω δραστηριότητά μου, ασκουμένη αποκλειστικά και μόνο εις το χώρο του ιδιωτικού μου βίου και ουδέποτε εις την Υπηρεσία μου.

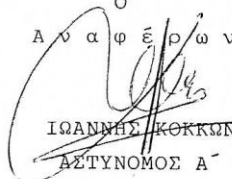
Προς ενημέρωσή σας, επιτρέπατέ μου να σας πληροφορήσω, ότι το παρόν αίτημά μου δεν δημιουργεί κανένα νομικό πρόβλημα, διότι έχει ήδη αντιμετωπισθεί υπό της νομολογίας των Διοικητικών Δικαστηρίων ΑΔ ΗΟC και επιτυχώς. Έχει δηλαδή γίνει δεκτόν ότι:

Ένας κληρικός έχει κάθε δικαίωμα να κατέχει δύο θέσεις εις το Δημόσιον (Συμβουλίου Επικρατείας αποφ. 1508/87, 1030/85, 2467/88, 2468/88, 2470/88, 2471/88, 2472/88, 2473/88, 2474/88), η δε απόφαση 2735/88 του Συμβουλίου Επικρατείας εδέχθη, ότι τυχόν διάταξη νόμου απαγορεύουσα εις κληρικόν να κατέχει και δευτέρα θέση εις το Δημόσιο είναι ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ. Τα ίδια ακριβώς δι' ΑΔ ΗΟC αποφάσεως έχουν δεχθεί και τα κατώτερα Διοικητικά δικαστήρια (π.χ. Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης αποφ. 974/1998, Διοικητική Δίκη 1998 σελ. 424 επ). Τέλος θέτω υπ' όψιν σας, ότι (ως επίσης έχει δεχθεί η νομολογία των Διοικητικών δικαστηρίων), ο Αστυνομικός εις την ιδιωτικήν του ζωή είναι ελεύθερος να πράξει ό,τι νομίζει, ακόμη και αν αυτό είναι ηθικώς αποδοκιμαστέον (Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης αποφ. 180/1996, Διοικητική Δίκη 1998 σελ. 74 επ).

Επειδή, αξιότιμε κ. Αρχηγέ, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω προκύπτει, ότι το παρόν αίτημά μου είναι και νόμιμον απολύτως και εύλογον και ανθρώπινον και δίκαιον, παρακαλώ ευσεβάστως όπως το αποδεχθείτε και μου χορηγήσετε την άδεια, κατά τον εκτός της Υπηρεσίας μου χρόνο, να ασκώ τα καθήκοντα του κληρικού της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Χριστού.-

Πειραιάς 26 Νοεμβρίου 2002

Μετά τιμής και σεβασμού

Ο
Α ν α φ έ ρ ω ν

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΚΚΟΝΗΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α'

Παράρτημα (4): Αποστολή Εξέτασης Αιτήματος στο Ν.Σ.Τ.Κ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ 2ο ΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Π. Κανελλοπούλου 4 – 101 77 ΑΘΗΝΑ
Αρμόδιος : Αστυν. Β΄
Τηλέφωνο : 210 69 77 287
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. : 6013/20/9-α΄

Αθήνα, 11 Φεβρουαρίου 2003

ΠΡΟΣ : ΤΟΝ κ. ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΤΟΥ
ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ
ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
Ε Ν Τ Α Υ Θ Α

ΘΕΜΑ : Εξέταση αιτήματος του Αστυν. Α΄ -236801 – ΚΟΚΚΩΝΗ Ιωάννη του
Εμμανουήλ.

ΣΧΕΤ : 236801/12/4-α΄ από 11-1-2003 έγγραφο της Δ/σης Αστυνομικού
Προσωπικού/Α.Ε.Α.

1. Η Δ/ση Αστυνομικού Προσωπικού/Α.Ε.Α., με το ως άνω σχετικό, μας διεβίβασε την από 26-11-2002 αναφορά του εν θέματι αξιωματικού, ο οποίος αιτείται την άδεια του κ. Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας προκειμένου να χειροτονηθεί κληρικός της Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας και ασκεί τα απορρέοντα από την ιδιότητα αυτή καθήκοντα, άμισθα και χωρίς οργανική θέση, κατά τον εκτός υπηρεσίας χρόνο, στα πλαίσια, αποκλειστικά, του ιδιωτικού του βίου και χωρίς να φέρει το ιεραρχικό σχήμα κατά το χρόνο υπηρεσίας, με την άδεια του οικείου Μητροπολίτη.

2. Όπως είναι γνωστό, με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 5 του ισχύοντος Συντάγματος κατοχυρώνεται η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και η συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, υπό την προϋπόθεση ότι δεν προσβάλλονται τα δικαιώματα τρίτων και δεν παραβιάζεται το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη. Οι διατάξεις αυτές συμπληρώνονται με εκείνες της παρ. 1 του άρθρου 25 του ως άνω νομοθετικού κειμένου, όπως έχουν αναθεωρηθεί και ισχύουν, κατά τις οποίες, τα δικαιώματα του ανθρώπου, ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους, ενώ όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Οι κάθε είδους δε περιορισμοί που είναι συνταγματικά ανεκτά να επιβληθούν στα εν λόγω δικαιώματα επιτάσσεται να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον έχει τεθεί σχετική επιφύλαξη υπέρ αυτού και να συνάδουν προς την αρχή της αναλογικότητας.

.. // ..

3. Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας, υπό τη διττή έκφρασή του, ήτοι, τόσο ως ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης (παρ. 1), όσο και ως ελευθερία της λατρείας (παρ. 2), πλην όμως, η άσκηση του δικαιώματος αυτού τελεί υπό τον όρο της τήρησης των νόμων και της μη προσβολής της δημόσιας τάξης και των χρηστών ηθών, καθώς και της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων προς το Κράτος.

4. Με τις διατάξεις του άρθρου 5 του π.δ.538/1989, όπως αυτές αντικαταστάθηκαν με εκείνες του άρθρου 19 του π.δ.31/2001, τίθενται απαγορεύσεις και περιορισμοί στο αστυνομικό προσωπικό ως προς την άσκηση άλλου επαγγέλματος ή έργου με αμοιβή, ενώ η παράβαση των σχετικών διατάξεων αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα που επισύρει την ποινή του προστίμου (παρ. 1 του άρθρου 12 του π.δ.22/1996, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του π.δ.31/2001). Περαιτέρω, η έννοια του επαγγέλματος προσδιορίστηκε ειδικότερα και με την υπ' αριθμ. 575/1997 γνωμοδότηση του Γ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έχει γίνει αποδεκτή από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

5. Εξάλλου, κατά τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν.2800/2000, η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο Σώμα Ασφάλειας που λειτουργεί με τους δικούς της οργανικούς νόμους, ενώ το αστυνομικό προσωπικό θεωρείται ότι βρίσκεται σε διατεταγμένη υπηρεσία, σε κάθε περίπτωση που καθίσταται αναγκαία η παρέμβαση του.

6. Ενόψει των ανωτέρω, ανακύπτει το ακόλουθο ερώτημα, στο οποίο παρακαλούμε όπως έχουμε τις απόψεις σας, το ταχύτερο δυνατόν :

«Είναι νομικά δυνατή η χειροτονία αστυνομικού προσωπικού (Αξιωματικού της Ελληνικής Αστυνομίας) ως κληρικού της Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας, άμισθα και χωρίς οργανική θέση, και η άσκηση των καθηκόντων που απορρέουν από την ιδιότητα αυτή, κατά τον εκτός υπηρεσίας χρόνο, στα πλαίσια αποκλειστικά του ιδιωτικού του βίου, χωρίς εκ τούτου να παραβλάπτεται η άσκηση των υπηρεσιακών (αστυνομικών) καθηκόντων του και χωρίς να φέρει το ιερατικό σχήμα κατά την άσκηση των καθηκόντων αυτών ;».

Προς διευκόλυνσή σας, επισυνάπτεται, σε Φ/Α, η σχετική αλληλογραφία.-

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ

ΦΩΤΙΟΣ ΝΑΣΙΑΚΟΣ
Αντιστράτηγος

Ο ΥΠΑΡΧΗΓΟΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΣΑΚΟΣ
Αντιστράτηγος

Παράρτημα (5): Υπ. αριθμόν 390 Γνωμοδότηση του Ν.Σ.τΚ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 390 /2003

ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
Συνεδρίαση της 10ης Οκτωβρίου 2003

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Βολάνης Ευστράτιος
Αντιπρόεδροι : Βολτής Κωνσταντίνος, Τσεκούρας Χρήστος,
Κρόμπας Γρηγόριος, Μπακάλης
Κωνσταντίνος.

Νομικοί Σύμβουλοι : Σκουτέρης Σπυρίδων, Κισσούδης Πασχάλης, Λάκκας
Δημήτριος, Παπαδόπουλος Ηλίας, Τζεφεράκος
Αλέξανδρος, Ρεντζεπέρης Θεόδωρος, Πετρόπουλος
Ιωάννης, Κατράνης Γεώργιος, Μαυρίκας Νικόλαος,
Ασημακόπουλος Βλάσιος, Παπαγεωργόπουλος
Δημήτριος, Τριτάς Ευάγγελος, Μάσβουλας Ιωάννης,
Βούκαλης Βλάσιος, Καποτάς Κων/νος, Ηλιάκης
Θεόδωρος, Σουλιώτης Βασίλειος, Σακελλαρίου
Ιωάννης, Παπαδόπουλος Χρήστος, Χασαπογιάννης
Βασίλειος, Τριάντος Ιωάννης, Απέσσος Μιχαήλ,
Τριανταφυλλίδης Πέτρος, Λάζος Γεώργιος, Ψώνης
Ηλίας, Δροσογιάννης Ηλίας, Διονυσόπουλος

1

Ιωάννης.

Εισηγητής : Χατζηνέκουρας Ιωάννης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Ερώτημα: Αρ.Πρωτ: 6013/20/9-α/24.02.2003 του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως/ Δ-νση Οργάνωσης – Νομοθεσίας/ Τμήματος 2^{ου} Νομικών Υποθέσεων.

Περίληψη ερωτήματος: Δυνατότητα χειροτονίας αξιωματικού της Ελληνικής Αστυνομίας ως κληρικού της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας κατόπιν αδειάς του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. και σε καταφατική περίπτωση υποχρεωτικότητα περιβολής κληρικού κατά την άσκηση των αστυνομικών καθηκόντων του .

Επί του ανωτέρω ερωτήματος η Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

A. 1. Στα άρθρα 3 και 13 του Συντάγματος του 1975/1986/2001 ορίζεται ότι:

Άρθρο 3.

«1. Επικρατούσα Θρησκεία στην Ελλάδα είναι η Θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας, που γνωρίζει κεφαλή της τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό, υπάρχει αναπόσπαστα ενωμένη δογματικά με τη μεγάλη Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης και με κάθε άλλη ομόδοξη Εκκλησία του Χριστού, τηρεί απαρασάλευτα, όπως εκείνες, τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και τις ιερές παραδόσεις.....».

Άρθρο 13

1. Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός.

2

2. Κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων. Η άσκηση της λατρείας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Ο προσηλυτισμός απαγορεύεται.

3. Οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην ίδια εποπτεία της Πολιτείας και στις ίδιες υποχρεώσεις απέναντί της, όπως και οι λειτουργοί της επικρατούσας θρησκείας.

4. Κανένας δεν μπορεί, εξαιτίας των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, να απαλλαγεί από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων προς το Κράτος ή να αρνηθεί να συμμορφωθεί προς τους νόμους.

5. Κανένας όρκος δεν επιβάλλεται χωρίς νόμο που ορίζει και τον τύπο του.

2. Στα άρθρα ΙΑ' και ΙΓ' του Ν. Σ'/1852 (ΦΕΚ 25/10 Ιουλίου 1852) « Περί Επισκοπών και Επισκόπων και περί του υπό τους Επισκόπους τελούντος Κλήρου» ορίζεται ότι:

Άρθρο ΙΑ'

«Είς τον Επίσκοπον ανήκει η δοκιμασία και χειροτονία των εντός της Επισκοπής αυτού ιερωμένων πάσης τάξεως και βαθμού, και η δοκιμασία της κουράς των μοναχών. Ο αριθμός των εις εκάστην κοινότητα και ενορίαν αναγκαίων ιερέων και διακόνων.....Χειροτονία πρεσβυτέρου και διακόνου, και κουρά μοναχού τελείται κατά τους Ιερούς Κανόνας, ο δε χειροτονήσας παρά τους Κανόνας και απολύτως ή επέκεινα του ορισθησομένου αριθμού.....τιμωρείται εκκλησιαστικώς, καθώς και ο ούτω χειροτονηθείς και ο την κουράν λαβών.

Ο χειροτονούμενος εις πρεσβύτερον ή διάκονον .....εκτός των παρά των Ιερών Κανόνων απαιτουμένων προσόντων προς χειροτονίαν ή κουράν πρέπει να ήναι πολίτης Ελλην και να έδωκε προηγουμένως τον νενομισμένον όρκον του πολίτου Ελληνος».

Άρθρο ΙΓ'

« Απαντες οι Κληρικοί εκάστης Επισκοπής, οιασδήποτε τάξεως και βαθμού αν ώσιν, υπάγονται κατά τας κανονικάς διατάξεις υπό τον ίδιον αυτών Επίσκοπον και αυτόν οφείλουσιν ίνα γνωρίζωσιν ως αμέσως προϊστάμενον εκκλησιαστικώς, και υπακούωσιν εις αυτόν και εκτελώσι τας εκκλησιαστικάς παραγγελίας και διαταγάς του».

3. Στα άρθρα 8 και 9 του Ν. 2800/2000 (ΦΕΚ Α' 41) « Αναδιάρθρωση Υπηρεσιών Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σύσταση Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις» ορίζεται ότι:

Άρθρο 8 Αποστολή

1. Η Ελληνική Αστυνομία είναι Σώμα Ασφάλειας με τοπική αρμοδιότητα σε όλη την επικράτεια, εκτός από τους χώρους για τους οποίους ειδικές διατάξεις προβλέπουν αρμοδιότητα του Λιμενικού Σώματος, και έχει ως αποστολή.....

Άρθρο 9 Χαρακτήρας Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας

1. Η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο Σώμα Ασφάλειας και λειτουργεί με τους δικούς της οργανικούς νόμους. Για την εκτέλεση της αποστολής της εφοδιάζεται με τα αναγκαία μέσα και εξοπλισμό. Το αστυνομικό προσωπικό της έχει ιδιαίτερη ιεραρχία, αντίστοιχη της στρατιωτικής, και δικούς του κανόνες πειθαρχίας και δεν εφαρμόζονται στο προσωπικό αυτό οι διατάξεις που αφορούν τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους.

2. Όλες οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και το προσωπικό της τελούν σε διαρκή ετοιμότητα για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος και της έννομης τάξης και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Το αστυνομικό προσωπικό, οι συνοριακοί φύλακες και οι ειδικοί φρουροί θεωρούνται ότι βρίσκονται σε διατεταγμένη υπηρεσία, σε κάθε περίπτωση που καθίσταται αναγκαία η παρέμβασή τους.....».

4. Στο άρθρο 34 του Ν. 1481/1984 (ΦΕΚ Α' 152) « Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης» ορίζεται ότι:

« Το αστυνομικό προσωπικό και οι κοινοτικοί φύλακες φέρουν στολή που ο τύπος της καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης».

5. Στα άρθρα 5 και 7 του Π.Δ/τος 538/1989 " Υποχρεώσεις και δικαιώματα του αστυνομικού Προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης « (ΦΕΚ Α' – 224) όπως το πρώτο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 παρ. 1 του Π.Δ/τος 31/2001 (ΦΕΚ Α'- 26) ορίζεται ότι:

Άρθρο 5

" Απαγορεύεται στους αστυνομικούς η άσκηση άλλου επαγγέλματος και η κατ' επάγγελμα άσκηση εμπορίας ή τέχνης. Κατ' εξαίρεση, μετά από άδεια του

4

Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, ο αστυνομικός μπορεί να ασκεί ιδιωτικό έργο ή εργασία με αμοιβή, εφόσον αυτά συμβιβάζονται με τα καθήκοντα της θέσης του, δεν παραβιάζουν την ομαλή εκτέλεση της υπηρεσίας του και δεν δίδουν αφορμή για δυσμενή σχόλια σε βάρος του ίδιου ή της Ελληνικής Αστυνομίας. Απαγορεύεται ο αστυνομικός να μετέχει σε οποιαδήποτε εμπορική εταιρία προσωπική, περιορισμένης ευθύνης ή κοινοπραξία ή να είναι διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος ανωνύμου εταιρίας ή διαχειριστής οποιασδήποτε εμπορικής εταιρίας. Μετά από άδεια του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, ο αστυνομικός μπορεί να μετέχει στη διοίκηση ανωνύμου εταιρίας ή γεωργικού συνεταιρισμού».

Άρθρο 7

«1. Οι αστυνομικοί φέρουν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους την προβλεπόμενη από τις ισχύουσες διατάξεις στολή και με τον καθοριζόμενο από αυτές τρόπο.....»

Β. Από την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων, αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους προκύπτει ότι:

1. Κατά το άρθρο 3 παράγραφος 1 του Συντάγματος, επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας του Χριστού, η οποία (Εκκλησία), ενωμένη δογματικώς με τη Μεγάλη Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, τηρεί απαρασαλεύτως τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και τις ιερές παραδόσεις. Κατά το σύστημα δε των σχέσεων Εκκλησίας και Πολιτείας που καθιερώνει η ανωτέρω συνταγματική διάταξη, ούτε ο νομοθέτης μπορεί να θεσπίζει διατάξεις ούτε η Διοίκηση να εκδίδει πράξεις αντίθετες προς το περιεχόμενο των ιερών κανόνων που το Σύνταγμα κατοχυρώνει, δηλ. των Πνευματικών (δογματικών) αρχών της Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας.

2. Με το άρθρο 13 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας. Το ατομικό αυτό δικαίωμα, που υπόκειται μόνο στους προβλεπόμενους από το ίδιο το Σύνταγμα περιορισμούς, περιλαμβάνει την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης αφ' ενός (παράγρ. 1) και την ελευθερία εκδήλωσης των θρησκευτικών πεποιθήσεων αφ' ετέρου, με ρητή αναφορά στην ανεμπόδιση άσκηση της λατρείας κάθε γνωστής θρησκείας (παραγρ. 2). Οι διατάξεις της παραγρ. 1 του άρθρου αυτού, με τις οποίες προστατεύεται η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και επιβάλλεται η

5

ιση μεταχείριση, ανεξάρτητα από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, στην απόλαυση όχι μόνο των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, αλλά όλων των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η έννομη τάξη καθιερώνεται δηλαδή η θρησκευτική ισότητα, είναι διατάξεις θεμελιώδεις, ως μη υποκείμενες, σύμφωνα με το άρθρο 110 παραγρ. 1 του Συντάγματος, σε αναθεώρηση. Εξ άλλου η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης διακηρύσσεται ως απαραβίαστη, χωρίς να τάσσεται κανένας περιορισμός, υποκείμενη συνεπώς μόνον στους περιορισμούς της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού, ενώ η ελευθερία εκδήλωσης των θρησκευτικών πεποιθήσεων, ειδικότερη μορφή της οποίας αποτελεί η άσκηση της λατρείας, υπόκειται επί πλέον στους περιορισμούς που επιβάλλονται από τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη.

Επίσης κατά το ίδιο άρθρο, το άτομο είναι ελεύθερο όχι μόνο να επιλέγει την θρησκεία της προτιμήσεώς του αλλά και να διαδραματίζει ρόλο για την επιτυχία των σκοπών της αντιστοίχου Εκκλησίας ή Θρησκευτικής Κοινότητας, ιδίως δε δια της υπ' αυτού αναλήψεως του έργου του οικείου θρησκευτικού λειτουργού.

Συνεπώς περιορισμός τιθέμενος ως προς το ζήτημα τούτο είτε διά νόμου είτε διά διοικητικής πράξεως, είναι συνταγματικώς ανεπίτρεπτος. Υπό την έννοια αυτή, η ιδιότης κάθε ατόμου ως λειτουργού γνωστής κατά το Σύνταγμα θρησκείας δεν δύναται να αποτελέσει κώλυμα διορισμού ή διατηρήσεως δημοσίας θέσεως (Σ τ Ε. 4045/1983).

Από τις διέπουσες το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως και το προσωπικό της ΕΛ.ΑΣ διατάξεις δεν προκύπτει απαγόρευση ασκήσεως εκ μέρους των οργάνων της ΕΛ.ΑΣ του λειτουργήματος του θρησκευτικού λειτουργού.

3. Η ταυτότητα στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητος του θρησκευτικού λειτουργού και του υπαλλήλου, δεν αναιρεί την υποχρέωση του προσώπου να συμμορφώνεται προς τις διέπουσες την εκτέλεση της υπηρεσίας του διατάξεις ή να επικαλείται την ιδιότητά του ως θρησκευτικού λειτουργού για να αποφύγει την εκτέλεση συγκεκριμένης υπηρεσίας που του ανατίθεται.

4. Θρησκευτικός λειτουργός της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, είναι εκείνος που φέρει ένα εκ τριών βαθμών της ιερωσύνης, δηλαδή Επισκόπου, πρεσβυτέρου και διακόνου, οι οποίοι αποκτώνται με την χειροτονία, που είναι η μυστηριακή εκείνη τελετή κατά την οποία με ευχή και επίθεση των χειρών του επισκόπου κατέρχεται η θεία χάρις, προχειριζομένη τον υποψήφιο σ' ένα

6

από τους παραπάνω ιερατικούς βαθμούς (Ανδρούτσου, Δογματική, σελ. 318 επ., Χριστοφιλόπουλου, Ελλ. Εκλ. Δίκ., έκδ. Β' σελ. 131) και έτσι τον καθιστά μέτοχο της εκκλησιαστικής εξουσίας και του δικαιώματος της μεταδόσεως της θείας χάριτος με την τέλεση των νενομισμένων μυστηρίων και ιεροπραξιών.

5. Επάγγελμα θεωρείται η δραστηριότητα ενός προσώπου που επιχειρεί ορισμένες πράξεις με σύστημα και μονιμότητα για σκοπό αποδοτικό, δηλαδή για να έχει εισόδημα.

Ο χειροτονηθείς, και λαβών ένα εκ των βαθμών της ιερωσύνης, δεν ασκεί επάγγελμα, αλλά αναλαμβάνει «αποστολή».

Εφόσον λοιπόν η χειροτονία είναι μυστηριακή τελετή και ο χειροτονούμενος δεν ασκεί επάγγελμα αλλά αναλαμβάνει αποστολή, δεν απαιτείται εκ μέρους του Αρχηγού της ΕΛ. ΑΣ η παροχή αδείας για την χειροτονία και την άσκηση καθηκόντων θρησκευτικού λειτουργού, η οποία δίδεται μόνον για την άσκηση έργου ή επαγγέλματος « επ' αμοιβή».

6. Οι συνθήκες ασκήσεως των αστυνομικών καθηκόντων, συνεπάγονται, για την προάσπιση της δημοσίας τάξεως και ασφαλείας, την χρήση βίας, προς την οποία είναι ασυμβίβαστη η ιδιότητα του θρησκευτικού λειτουργού, διότι έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την θεμελιώδη περί αγάπης διδασκαλία του ιδρυτού της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και τους θείους και ιερούς κανόνες ΞΣΤ' των Αγίων Αποστόλων και Η' του Αγίου Βασιλείου, που εκφράζουν τη διδασκαλία αυτή απαγορεύοντας στους κληρικούς και μοναχούς να χρησιμοποιούν βία και επομένως να φέρουν όπλα.

Αρμόδιος για την διαπίστωση της ύπαρξης του ασυμβιβάστου είναι ο οικείος Μητροπολίτης, ο οποίος προ της χειροτονίας ελέγχει τα προσόντα και τα τυχόν κωλύματα ή ασυμβίβαστα των υποψηφίων προς χειροτονία.

7. Το Π.Δ/γμα 21/22 Ιανουαρίου 1931 « Περί της κανονικής περιβολής του Ελληνικού Ορθόδοξου Κλήρου» καθορίζει σαφώς ποιά είναι η περιβολή του κληρικού και την υποχρεωτικότητά της, δεν περιέχει όμως κυρώσεις σε περίπτωση αντικανονικότητας της περιβολής του κληρικού εκτός εκκλησιαστικής υπηρεσίας.

Η υποχρεωτικότητα όμως της περιβολής του κληρικού, δεν συνεπάγεται αυτομάτως την αναίρεση της υποχρεωτικότητας της στολής του αστυνομικού, για τους δυναμένους να κατέχουν την διπλή ιδιότητα αστυνομικού-κληρικού.

7

Η τυχόν χειροτονία δηλαδή του αστυνομικού παρά την ύπαρξη ασυμβιβάστου, δεν σημαίνει ότι υποχρεωτικά θα πρέπει να εκτελεί υπηρεσία με την περιβολή του κληρικού, αφού εκ του Νόμου (ίδιας ισχύος διάταξη) υποχρεούται κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων του να φέρει την στολή του αστυνομικού.

8. Τέλος η ιδιότητα του κληρικού δεν αναιρεί την υποχρέωση του προσώπου που είναι ταυτόχρονα και αστυνομικός, στην εκτέλεση της διατασσομένης εκάστοτε υπηρεσίας, έστω και αν αυτή (διαταγή) συνεπάγεται τη χρήση βίας.

Και τούτο το μεν διότι η ανωτέρω υποχρέωση απορρέει ευθέως από το Σύνταγμα, το δε διότι οι υπάλληλοι, οι οποίοι δύνανται να αποκτήσουν συγχρόνως και την ιδιότητα του κληρικού, αφού αποδέχονται οι ίδιοι ελευθέρως την διπλή αυτή επιβάρυνση, συναποδέχονται επίσης ελευθέρως και την υποχρέωση να μην υστερούν, κατά την ενάσκηση των υπαλληλικών (κοσμικών) τους καθηκόντων των λοιπών συναδέλφων τους, δοθέντος μάλιστα ότι η ιδιότητα του κληρικού, ούτε βάσει του Συντάγματος (άρθρα 3 και 13) ούτε βάσει διατάξεως νόμου δικαιολογεί, αυτή και μόνη, τη μη συμμόρφωση του κληρικού- υπαλλήλου προς τις ισχύουσες εκάστοτε διατάξεις και κανονισμούς κατά την άσκηση των ως υπαλλήλου καθηκόντων του, και, πολύ περισσότερο, την δυνατότητα απαλλαγής εξ' ορισμένων εκ των καθηκόντων του αυτών.

Γ. Με βάση τα προαναλυθέντα, η Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε :

1. Ομόφωνα ότι δεν απαιτείται η παροχή αδείας εκ μέρους του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ για την χειροτονία αστυνομικού.
2. Κατά πλειοψηφία, η οποία απαρτίσθηκε από τους Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ. Βολτή Κωνσταντίνο και Κρόμπα Γρηγόριο και τους Νομικούς Συμβούλους Σκουτέρη Σπυρίδωνα, Κισσούδη Πασχάλη, Λάκκα Δημήτριο, Παπαδόπουλο Ηλία, Τζεφεράκο Αλέξανδρο, Κατράνη Γεώργιο, Μαυρίκα Νικόλαο, Παπαγεωργόπουλο Δημήτριο, Τριπά Ευάγγελο, Καποτά Κωνσταντίνο, Σουλιώτη Βασίλειο, Παπαδόπουλο Χρήστο, Τριάντο Ιωάννη, Απέσσο Μιχαήλ, Τριανταφυλλίδη Πέτρο, Ψώνη Ηλία, Δροσογιάννη Ηλία και Διονυσόπουλο Ιωάννη, ήτοι ψήφοι είκοσι (20), με την άποψη της οποίας συντάχθηκε και ο εισηγητής πάρεδρος (γνώμη άνευ ψήφου), ότι υπάρχει ασυμβίβαστο μεταξύ της ιδιότητος του αστυνομικού και αυτής του κληρικού

8

σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες, το οποίο κρίνεται από τον οικείο Μητροπολίτη πριν τη χειροτονία.

Κατά την άποψη της μειοψηφίας που απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ. Βολάνη Ευστράτιο, τους Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ. Τσεκούρα Χρήστο και Μπακάλη Κωνσταντίνο και τους Νομικούς Συμβούλους Ρεντζεπέρη Θεόδωρο, Πετρόπουλο Ιωάννη, Μάσβουλα Ιωάννη, Βούκαλη Βλάσιο, Ηλιάκη Θεόδωρο, Σακελλαρίου Ιωάννη, Χασαπογιάννη Βασίλειο και Λάζο Γεώργιο ήτοι ψήφοι ένδεκα (11), υπάρχει ασυμβίβαστο μεταξύ της ιδιότητας του αστυνομικού από αυτής του κληρικού, καίτοι δεν διαλαμβάνεται ρητά στις προπαρατεθείσες διατάξεις, αφού ουφώς συνάγεται τούτο εκ της αντιπαραθέσεως των καθηκόντων αστυνομικού και κληρικού, όπως διαγράφονται στις αυτές διατάξεις. Το ασυμβίβαστο αυτό δε κρίνεται όχι μόνο από τον οικείο Μητροπολίτη αλλά και από την πλευρά της Αστυνομίας που, σε περίπτωση χειροτονίας αστυνομικού, θα πρέπει να λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα και δια των αρμοδίων οργάνων (Υπηρεσιακά – Πειθαρχικά Συμβούλια) κατ' αυτού, αφού έχοντας σαφή γνώση τόσο των αστυνομικών καθηκόντων όσο και των καθηκόντων των κληρικών, γνωρίζει εκ προοιμίου την ασυμβατότητα αυτών και η ενέργειά του, αντικειμενικώς θεωρούμενη, θα δημιουργήσει σοβαρότατα προβλήματα στην Υπηρεσία.

3. Ομόφωνα ότι σε περίπτωση χειροτονίας αστυνομικού από τον οικείο Μητροπολίτη παρά την ύπαρξη του ασυμβιβάστου, δεν αναιρείται η υποχρέωση του αστυνομικού να συμμορφώνεται προς τις διέπουσες την εκτέλεση της υπηρεσίας του διατάξεις και κανονισμούς ή να επικαλείται την ιδιότητά του ως θρησκευτικού λειτουργού για να αποφύγει την εκτέλεση συγκεκριμένης υπηρεσίας που του ανατίθεται.

9

Μεταξύ δεν των υποχρεώσεων του αυτών είναι κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων να φέρει την προβλεπόμενη από το νόμο ευθύνη του αστυνομικού.

ΣΕΒΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 30 -10-2003

Ο Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

[Handwritten signature]
Ευστράτιος Βολάνης

Ο Εισαγγεστής
[Handwritten signature]
Ιωάννης Χατζηγκούρας
Πρόεδρος ΝΣΚ

Παράρτημα (6): Εισηγητικό Σημείωμα προς κ. Υπουργό

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ 2^ο ΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Π. Κανελλοπούλου 4 - 101 77 ΑΘΗΝΑ
Αρμόδιος : Αστυν. Α΄1
Τηλέφωνο : 210 69 81 450
ΑΡΙΘ.ΠΡΩΤ. : 6013/20/9-γ΄

Αθήνα, Νοεμβρίου 2003

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΘΕΜΑ : Δυνατότητα χειροτονίας του Αστυν. Α΄ - 236801 – ΚΟΚΚΩΝΗ Ιωάννη του Εμμανουήλ ως κληρικού Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας.

ΣΧΕΤ : (α) Υπ΄ αριθμ. 236801/12/4-α΄ από 11-1-2003 έγγραφο της Δ/νσης Αστυνομικού Προσωπικού/Α.Ε.Α.

(β) Υπ΄ αριθμ. 390/2003 Γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ν.Σ.Κ.

Α΄ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Η Δ/νση Αστυνομικού Προσωπικού, με το (α) σχετικό μας διαβίβασε την από 26-11-2002 αναφορά του εν θέματι αξιωματικού, ο οποίος αιτείται την άδεια του κ. Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας προκειμένου να χειροτονηθεί κληρικός της Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας και να ασκεί τα απορρέοντα από την ιδιότητα αυτή καθήκοντα, άμισθα και χωρίς οργανική θέση, κατά τον εκτός υπηρεσίας χρόνο, στα πλαίσια, αποκλειστικά, του ιδιωτικού του βίου χωρίς να φέρει το ιεραρχικό σχήμα κατά το χρόνο υπηρεσίας, με την άδεια του οικείου Μητροπολίτη.

2. Επειδή, περιεχόμενο του ως άνω αιτήματος είναι η άσκηση του κατοχυρωμένου από το άρθρο 13 του Συντάγματος ατομικού δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας τόσο ως ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης (παρ. 1), όσο και ως ελευθερία της λατρείας (παρ. 2), πλην όμως, η άσκηση του δικαιώματος αυτού τελεί υπό τον όρο της τήρησης των νόμων και της μη προσβολής της δημόσιας τάξης και των χρηστών ηθών, καθώς και της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων προς το Κράτος.

Με τις διατάξεις του άρθρου 5 του π.δ.538/1989, όπως αυτές αντικαταστάθηκαν με εκείνες του άρθρου 19 του π.δ.31/2001, τίθενται απαγορεύσεις και περιορισμοί στο αστυνομικό προσωπικό ως προς την άσκηση άλλου επαγγέλματος ή έργου με αμοιβή, ενώ η παράβαση των σχετικών διατάξεων αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα που επισύρει την ποινή του προστίμου (παρ. 1 του άρθρου 12 του π.δ.22/1996, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του π.δ.31/2001). Περαιτέρω, η έννοια του επαγγέλματος προσδιορίστηκε ειδικότερα και με την υπ΄ αριθμ. 575/1997 γνωμοδότηση του Γ΄ Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έχει γίνει αποδεκτή από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

.. // ..

Κατά τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν.2800/2000, η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο Σώμα Ασφάλειας που λειτουργεί με τους δικούς της οργανικούς νόμους, ενώ το αστυνομικό προσωπικό θεωρείται ότι βρίσκεται σε διατεταγμένη υπηρεσία, σε κάθε περίπτωση που καθίσταται αναγκαία η παρέμβασή του.

3. Ενόψει των ανωτέρω, ανέκυψε το ακόλουθο ερώτημα :

«Είναι νομικά δυνατή η χειροτονία αστυνομικού προσωπικού (Αξιωματικού της Ελληνικής Αστυνομίας) ως κληρικού της Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας, άμισθα και χωρίς οργανική θέση και η άσκηση των καθηκόντων που απορρέουν από την ιδιότητα αυτή, κατά τον εκτός υπηρεσίας χρόνο, στα πλαίσια αποκλειστικά του ιδιωτικού του βίου, χωρίς εκ τούτου να παραβλάπτεται η άσκηση των υπηρεσιακών (αστυνομικών) καθηκόντων του και χωρίς να φέρει το ιερατικό σχήμα κατά την άσκηση των καθηκόντων αυτών ;».

Β' ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

4. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τακτική Ολομέλεια), στο οποίο τέθηκε το προαναφερόμενο ερώτημα γνωμοδότησε ως ακολούθως :

« .... 1. Κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του Συντάγματος, επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, η οποία (Εκκλησία), ενωμένη δογματικώς με τη Μεγάλη Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, τηρεί απαρασαλεύτως τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και τις ιερές παραδόσεις. Κατά το σύστημα δε των σχέσεων Εκκλησίας και Πολιτείας που καθιερώνει η ανωτέρω συνταγματική διάταξη, ούτε ο νομοθέτης μπορεί να θεσπίζει διατάξεις ούτε η Διοίκηση να εκδίδει πράξεις αντίθετες προς το περιεχόμενο των ιερών κανόνων που το Σύνταγμα κατοχυρώνει, δηλ. των Πνευματικών (δογματικών) αρχών της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας.

2. Με το άρθρο 13 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας. Το ατομικό αυτό δικαίωμα, που υπόκειται μόνο στους προβλεπόμενους από το ίδιο το Σύνταγμα περιορισμούς, περιλαμβάνει την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης εφ' ενός (παράγρ. 1) και την ελευθερία εκδήλωσης των θρησκευτικών πεποιθήσεων αφ' ετέρου, με ρητή αναφορά στην ανεμπόδιστη άσκηση της λατρείας κάθε γνωστής θρησκείας (παράγρ. 2). .... Εξάλλου η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης διακηρύσσεται ως απαραβίαστη, χωρίς να τάσσεται κανένας περιορισμός, υποκείμενη συνεπώς μόνον στους περιορισμούς της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού, ενώ η ελευθερία εκδήλωσης των θρησκευτικών πεποιθήσεων, ειδικότερη μορφή της οποίας αποτελεί η άσκηση της λατρείας, υπόκειται επί πλέον στους περιορισμούς που επιβάλλονται από τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη.

.. // ..

Επίσης κατά το ίδιο άρθρο, το άτομο είναι ελεύθερο όχι μόνο να επιλέγει την θρησκεία της προτιμήσεώς του αλλά και να διαδραματίζει ρόλο για την επιτυχία των σκοπών της αντιστοίχου Εκκλησίας ή Θρησκευτικής Κοινότητας, ιδίως δε δια της υπ' αυτού αναλήψεως του έργου του οικείου θρησκευτικού λειτουργού.

Συνεπώς περιορισμός τιθέμενος ως προς το ζήτημα τούτο είτε δια νόμου είτε δια διοικητικής πράξεως, είναι συνταγματικώς ανεπίτρεπτος. Υπό την έννοια αυτή, η ιδιότητα κάθε ατόμου ως λειτουργού γνωστής κατά το Σύνταγμα θρησκείας δεν δύναται να αποτελέσει κάλυμα διορισμού ή διατηρήσεως δημοσίας θέσεως (Σ.τ.Ε. 4045/1983).

Από τις διέπουσες το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως και το προσωπικό της ΕΛ.ΑΣ. διατάξεις δεν προκύπτει απαγόρευση ασκήσεως εκ μέρους των οργάνων της ΕΛ.ΑΣ. του λειτουργήματος του θρησκευτικού λειτουργού.

3. Η ταυτότητα στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητος του θρησκευτικού λειτουργού και του υπαλλήλου, δεν αναιρεί την υποχρέωση του προσώπου να συμμορφώνεται προς τις διέπουσες την εκτέλεση της υπηρεσίας του διατάξεις ή να επικαλείται την ιδιότητά του ως θρησκευτικού λειτουργού για να αποφύγει την εκτέλεση συγκεκριμένης υπηρεσίας που του ανατίθεται.

4. Θρησκευτικός λειτουργός της Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας, είναι εκείνος που φέρει ένα εκ τριών βαθμών της ιεροσύνης, δηλαδή Επισκόπου, πρεσβυτέρου και διακόνου, οι οποίοι αποκτώνται με την χειροτονία, ... και έτσι τον καθιστά μέτοχο της εκκλησιαστικής εξουσίας και του δικαιώματος της μεταδόσεως της θείας χάριτος με την τέλεση των νενομισμένων μυστηρίων και ιεροπραξιών.

5. Επάγγελμα θεωρείται η δραστηριότητα ενός προσώπου που επιχειρεί ορισμένες πράξεις με σύστημα και μονιμότητα για σκοπό αποδοτικό, δηλαδή για να έχει εισόδημα.

Ο χειροτονηθείς, και λαβών ένα εκ των βαθμών της ιεροσύνης, δεν ασκεί επάγγελμα, αλλά αναλαμβάνει «αποστολή».

Εφόσον λοιπόν η χειροτονία είναι μυστηριακή τελετή και ο χειροτονούμενος δεν ασκεί επάγγελμα αλλά αναλαμβάνει αποστολή, δεν απαιτείται εκ μέρους του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. η παροχή αδείας για την χειροτονία και την άσκηση καθηκόντων θρησκευτικού λειτουργού, η οποία δίδεται μόνον για την άσκηση έργου ή επαγγέλματος «επ' αμοιβή».

6. Οι συνθήκες ασκήσεως των αστυνομικών καθηκόντων, συνεπάγονται, για την προάσπιση της δημοσίας τάξεως και ασφαλείας, την χρήση βίας, προς την οποία είναι ασυμβίβαστη η ιδιότητα του θρησκευτικού λειτουργού, διότι έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την θεμελιώδη περί αγάπης διδασκαλία του ιδρυτού της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και τους θείους και ιερούς κανόνες ΞΣΤ' των Αγίων Αποστόλων και Η' του Αγίου Βασιλείου, που εκφράζουν τη διδασκαλία αυτή απαγορεύοντας στους κληρικούς και μοναχούς να χρησιμοποιούν βία και επομένως να φέρουν όπλα.

Αρμόδιος για την διαπίστωση της ύπαρξης του ασυμβίβαστου είναι ο οικείος Μητροπολίτης, ο οποίος προ της χειροτονίας ελέγχει τα προσόντα και τα τυχόν κωλύματα ή ασυμβίβαστα των υποψηφίων προς χειροτονία.

7. Το Π.Δ/γμα 21/22 Ιανουαρίου 1931 «Περί της κανονικής περιβολής του Ελληνικού Ορθοδόξου Κλήρου» καθορίζει σαφώς ποια είναι η περιβολή του κληρικού και την υποχρεωτικότητά της, δεν περιέχει όμως κυρώσεις σε περίπτωση αντικανονικότητας της περιβολής του κληρικού εκτός εκκλησιαστικής υπηρεσίας.

Η υποχρεωτικότητα όμως της περιβολής του κληρικού, δεν συνεπάγεται αυτομάτως την αναίρεση της υποχρεωτικότητας της στολής του αστυνομικού για τους δυναμένους να κατέχουν την διπλή ιδιότητα αστυνομικού – κληρικού.

Η τυχόν χειροτονία δηλαδή του αστυνομικού παρά την ύπαρξη ασυμβίβαστου, δεν σημαίνει ότι υποχρεωτικά θα πρέπει να εκτελεί υπηρεσία με την περιβολή του κληρικού, αφού εκ του Νόμου (ιδίας ισχύος διάταξη) υποχρεούνται κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων του να φέρει την στολή του αστυνομικού.

8. Τέλος η ιδιότητα του κληρικού δεν αναιρεί την υποχρέωση του προσώπου που είναι ταυτόχρονα και αστυνομικός, στην εκτέλεση της διατασσομένης εκάστοτε υπηρεσίας, έστω και αν αυτή (διαταγή) συνεπάγεται τη χρήση βίας.

Και τούτο το μὲν διότι η ανωτέρω υποχρέωση απορρέει ευθέως από το Σύνταγμα, το δε διότι οι υπάλληλοι, οι οποίοι δύνανται να αποκτήσουν συγχρόνως και την ιδιότητα του κληρικού, αφού αποδέχονται οι ίδιοι ελευθέρως την διπλή αυτή επιβάρυνση, συναποδέχονται επίσης ελευθέρως και την υποχρέωση να μην υστερούν, κατά την ενάσκηση των υπαλληλικών (κοσμικών) τους καθηκόντων των λοιπών συναδέλφων τους, δοθέντος μάλιστα ότι η ιδιότητα του κληρικού, ούτε βάσει του Συντάγματος (άρθρα 3 και 13) ούτε βάσει διατάξεως νόμου δικαιολογεί, αυτή και μόνη, τη μη συμμόρφωση του κληρικού υπαλλήλου προς τις ισχύουσες εκάστοτε διατάξεις και κανονισμούς κατά την άσκηση των ως υπαλλήλου καθηκόντων του, και, πολύ περισσότερο, την δυνατότητα απαλλαγής εξ' ορισμένων εκ των καθηκόντων του αυτών.

Γ. Με βάση τα προαναλυθέντα, η Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε :

1. **Ομόφωνα** ότι δεν απαιτείται η παροχή αδείας εκ μέρους του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. για την χειροτονία αστυνομικού.

2. Κατά **πλειοψηφία**, ..., ότι υπάρχει ασυμβίβαστο μεταξύ της ιδιότητος του αστυνομικού και αυτής του κληρικού σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες, το οποίο κρίνεται από τον οικείο Μητροπολίτη πριν τη χειροτονία.....

3. **Ομόφωνα** ότι σε περίπτωση χειροτονίας αστυνομικού από τον οικείο Μητροπολίτη παρά την ύπαρξη του ασυμβίβαστου, δεν αναιρείται η υποχρέωση του αστυνομικού να συμμορφώνεται προς τις διέπουσες την εκτέλεση της υπηρεσίας του διατάξεις και κανονισμούς ή να επικαλείται την ιδιότητά του ως θρησκευτικού λειτουργού για να αποφύγει την εκτέλεση συγκεκριμένης υπηρεσίας που του ανατίθεται.

Μεταξύ δε των υποχρεώσεών του αυτών είναι κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων να φέρει την προβλεπόμενη από τον Νόμο στολή του αστυνομικού».

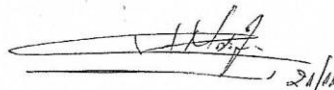
Γ' ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνεται όπως :

α. Γίνει αποδεκτή η ανωτέρα Γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και υπογραφεί προς τούτο από τον κ. Υπουργό η σχετική επισημειωματική πράξη.

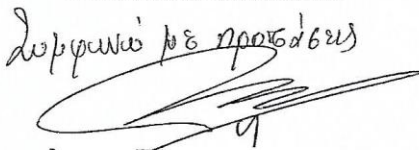
β. Αποσταλεί Φ/Α αυτής στη Διεύθυνση Αστυνομικού Προσωπικού, ως απάντηση στο σχετικό έγγραφο της.-

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

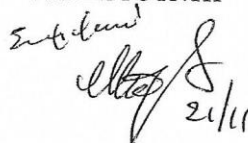
Αστυνόμος Α'

ΓΝΩΜΗ ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗ

Συμφωνώ με προτάσεις

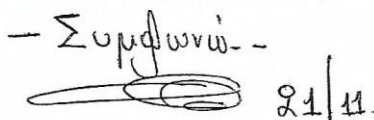
Αστυν.Υποδ/ντής

ΓΝΩΜΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

Συμφωνώ

Αστυν.Δ/ντής

ΓΝΩΜΗ ΠΡΟΪΣΤ.ΚΛ.ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ

- Συμφωνώ -

Υποστράτηγος

ΓΝΩΜΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ

Αντιστράτηγος

ΓΝΩΜΗ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ

Συμφωνώ

Αντιστράτηγος

ΓΝΩΜΗ ΥΠΑΡΧΗΓΟΥ

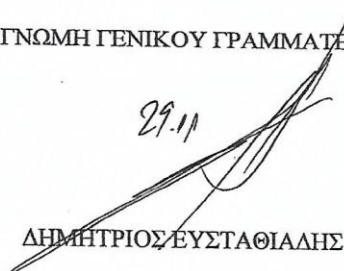
Αντιστράτηγος

ΓΝΩΜΗ ΑΡΧΗΓΟΥ

27/11

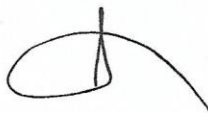
ΦΩΤΙΟΣ ΝΑΣΙΑΚΟΣ
Αντιστράτηγος

ΓΝΩΜΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

29.11

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ κ. ΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ

Παράρτημα(7):Απάντηση σε αίτημα για Χειροτονία

Αριθ. Πρωτ. 286
Παράρτημα 76 65-2013
Αθήνα, 13 Φεβρουαρίου 2013

ΠΡΟΣ :
ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΔΑΣΩΝ
Μητροπολίτου Ιερεμιά 30
431 00 - ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΑΠΟ :
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΛΑΘΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑ 2^ο - ΓΡΑΦΕΙΟ 2^ο
Γραφ. Α/ση: Π. Κωνσταντίνου 4-10177 ΑΘΗΝΑ
Αρμόδιος: Α/Α [redacted]
Τηλέφωνο: 210 6922170
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ: 27955/1/6-α

ΘΕΜΑ : Απάντηση σε αίτημά σας.

ΣΚΕΤ : Το υπ' αριθ. αριθ. πρωτ.111 από 2-2-2013 έγγραφο σας.

Σε απάντηση του ανωτέρω οικητικού σας γνωρίζουμε τα εξής :

1. Από τις διατάξεις του Π.Δ. 538/1989 «Υποχρεώσεις και δικαιώματα αστυνομικού προσωπικού των Υπουργείων Δημόσιας Τάξης», όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 31/2001, σε συνδυασμό με την 390/2003 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έγινε αποδεκτή από τον κ. Υπουργό, δεν προκύπτει απάνδεση ασκήσεως, εκ μέρους των ανδρών της Ελληνικής Αστυνομίας, του λειπουνημιατος του θεροκευτικού λειπουνημιατος, διότι ο χειροτονητής και λαβών έναν εκ των βαθμών της ιεροσύνης, δεν ασκεί επάρημελμα, αλλά αναλαυβάνει αποσπολή.
2. Πέραν των ανωτέρω, σε περίπτωση χειροτονίας αστυνομικού από τον οικείο Μητροπολίτη, παρά την ύπαρξη του ασυμβιβαστου, δεν αναυοείται η υποκεόση του αστυνομικού να συμμορφώνεται προς τις διέπουσες την εκτέλεση της υπηρεσίας του, διατάξεις και κανονισμούς ή να επυκαλείται την ιδιότητά του ως θεροκευτικού λειπουνημιατος για να αποσφύνει την εκτέλεση συγκεκριμένης υπηρεσίας που του ανατίθεται.
3. Κατά συνέπεια η τυχόν χειροτονία του αστυνομικού, παρά την ύπαρξη, όπως προαναφέρθηκε, του ασυμβιβαστου, δεν σημαίνει ότι υποκεοστούς θα πρέπει να εκτελεί υπηρεσία με την προιβολή του κληρικου, αφού εκ του Νέμου (ιδίας ισχύος διατάξη) υποκεοστούται κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθήκόντων του να πέρσει τη σπολή του αστυνομικού.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΛΑΘΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑ 2^ο - ΓΡΑΦΕΙΟ 2^ο
Γραφ. Α/ση: Π. Κωνσταντίνου 4-10177 ΑΘΗΝΑ
Αρμόδιος: Α/Α [redacted]
Τηλέφωνο: 210 6922170
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ: 27955/1/6-α

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΤΑΣΙΑΡΧΟΣ

Παράρτημα: (8) Αποτελέσματα ερωτηματολογίου

1ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αξιωματικός ☐ Υπαξιωματικός ☒	
1η ΙΔΙΟΤΗΤΑ: Εν Ενεργεία Απόστρατος	☒ ☒ ☐
2η ΙΔΙΟΤΗΤΑ Εκ του Κλήρου Εκ του Σώματος	☐ ☒ ☒
ΗΛΙΚΙΑ: 25-39 ετών 40-52 ετών 52-60 ετών άνω των 61 ετών	☐ ☒ ☐ ☐ ☐
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Έγγαμος (η) Άγαμος (η) Διαζευγμένος (η)	☐ ☒ ☐ ☐
ΕΧΕΤΕ ΤΕΚΝΑ: 1 2-3 Πολύτεκνος (η) Δίχως τέκνα	☐ ☐ ☒ ☒
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ: (πόλη, νομός)	ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ
ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ: (πόλη, νομός)	ΑΘΗΝΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: Εκκλησιαστική Σχολή ΑΕΙ/ΤΕΙ /Παραγωγική Σχολή Μεταπτυχιακό Διδακτορικό	☐ ☒ ☐ ☐	
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ: Αγγλικά Γαλλικά Γερμανικά Άλλες Γλώσσες	☒ ☐ ☐ -----	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ: (πόλη, νομός)	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΥΖΥΓΟΥ: Δημοτικό Γυμνάσιο Λύκειο ή Ι.Ε.Κ ΑΕΙ/ΤΕΙ Μεταπτυχιακό Διδακτορικό	☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ ΕΡΓΑΤΗΣ,ΤΕΧΝΙΤΗΣ	☐ ☒ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ	☒ ☐ ☐ ☐ ☐	

ΟΙΚΙΑΚΑ	☐ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ ΣΥΖΥΓΟΥ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ ΕΡΓΑΤΗΣ,ΤΕΧΝΙΤΗΣ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ ΣΥΖΥΓΟΥ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ ΟΙΚΙΑΚΑ	☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ ☐	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΟΝΕΩΝ: Δευτεροβάθμια Τριτοβάθμια (ΑΕΙ-ΤΕΙ) Μεταπτυχιακό Διδακτορικό	☐ ☒ ☐ ☐	☐ ☒ ☐ ☐

<p>ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΟΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ;</p> <p>Πολύ Μέτριο Καθόλου</p>	<p>☐ ☐ ☒</p>	
<p>ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΒΙΑΣ & ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:</p> <p>Πολύ Μέτριο Καθόλου Εξηγήστε</p>	<p>☐ ☒ ☐ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΑΛΛΟΘΡΗΣΚΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΝΑ ΚΑΤΕΧΟΥΝ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΘΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ;</p> <p>Φυσικά Ναι Με Πολιτική Βούληση Ποτέ</p>	<p>☐ ☒ ☐</p>	

<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΩΘΟΥΝ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ Η ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΕΙΑΣ;</p> <p>Ευρωπαϊκό Ελληνικό</p> <p>ΓΙΑΤΙ;</p>	<p>☐</p> <p>☒</p> <p>ΕΙΝΑΙ ΟΡΘΟΤΕΡΟ</p>	
---	--	--

<p>ΠΟΙΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ:</p> <p>ΥΨΗΛΟ ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΤΩΤΑΤΟ</p>	<p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>ΤΙΠΟΤΑ</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Η ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΣΗ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ ΘΕΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΝΣΤΟΛΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ;</p> <p>Εισόδημα Κοινωνική Θέση Γιατί;</p>	<p>☐</p> <p>☒</p> <p>ΕΤΣΙ ΤΟ ΘΕΩΡΩ</p>	
<p>ΤΙ ΡΟΛΟ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΑΣ;</p> <p>Πολύ Θετικό Θετικό Ικανοποιητικό Αρνητικό Πολύ Αρνητικό</p>	<p>☒</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΔΙΝΕΙ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΑΣ</p>		

<p>ΚΑΤΑΣΤΑΤΗ ;</p> <p>Πάρα Πολύ Ικανοποιητική Ελαχίστη</p>	<p>☐ ☒ ☐</p>	
<p>ΟΦΕΙΛΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΑΣ;</p> <p>Ναι Όχι Γιατί</p>	<p>☒ ☐ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ Π.Χ. ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΠΟΛΥΤΕΚΝΙΑΣ κτλ</p>	

<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ Η «ΣΤΟΛΗ» ΤΟΥ ΙΕΡΕΑ ΠΡΟΣΔΙΔΕΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ ΣΤΟ ΣΩΜΑ;</p> <p>ΝΑΙ ΟΧΙ ΓΙΑΤΙ</p>	<p>☒ ☐ ΔΕΙΧΝΕΙ ΜΙΑ ΠΙΟ ΦΙΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ</p>	
<p>ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ Η ΚΛΗΡΟΣ ΘΕΤΟΥΝ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΑΣ ΕΞΕΛΙΞΗ</p> <p>Αστυνομία Κλήρος Γιατί; ;</p>	<p>☐ ☐ ΤΙΠΟΤΑ</p>	
<p>ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ Ή ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ;</p> <p>Απαιτήσεις Σώματος Απαιτήσεις Πολιτείας Απαιτήσεις Κλήρου Κάτι Άλλο</p>	<p>☐ ☐ ☒</p>	

<p>ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΑΣΚΕΙ Ο ΚΛΗΡΟΣ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΑΣ;</p> <p>Ανώτατες Ανώτερες Κατώτερες</p>	<p>☐ ☒</p> <p>☐</p> <p>☐</p>	
<p>ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΣΑΣ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΕΝΣΤΟΛΟΥ ΙΕΡΕΑ;</p> <p>Ναι Όχι Γιατί</p>	<p>☐ ☒</p> <p>☐</p> <p>ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑ ΠΟΥ ΒΟΗΘΑΕΙ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.</p>	

2ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αξιωματικός ☒ ■ Υπαξιωματικός ☐		
1η ΙΔΙΟΤΗΤΑ: Εν Ενεργεία Απόστρατος	☒ ■ ☐	
2η ΙΔΙΟΤΗΤΑ Εκ του Κλήρου Εκ του Σώματος	☐ ☒ ■	
ΗΛΙΚΙΑ: 25-39 ετών 40-52 ετών 52-60 ετών άνω των 61 ετών	☒ ■ ☐ ☐ ☐	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Έγγαμος (η) Άγαμος (η) Διαζευγμένος (η)	☒ ■ ☐ ☐	
ΕΧΕΤΕ ΤΕΚΝΑ: 1 2-3 Πολύτεκνος (η) Δίχως τέκνα	☐ ☐ ☐ ☒ ■	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ: (πόλη, νομός)	ΚΥΠΡΟΣ	
ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ: (πόλη, νομός)	ΑΘΗΝΑ	

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: Εκκλησιαστική Σχολή ΑΕΙ/ΤΕΙ /Παραγωγική Σχολή Μεταπτυχιακό Διδακτορικό	☐ ☐ ☐ ☒ ☐	
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ: Αγγλικά Γαλλικά Γερμανικά Άλλες Γλώσσες	☐ ☒ ☐ ☒ ☐ -----	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ: (πόλη, νομός)	ΚΥΠΡΟΣ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΥΖΥΓΟΥ: Δημοτικό Γυμνάσιο Λύκειο ή Ι.Ε.Κ ΑΕΙ/ΤΕΙ Μεταπτυχιακό Διδακτορικό	☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ ΕΡΓΑΤΗΣ,ΤΕΧΝΙΤΗΣ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ	☐ ☐ ☐	

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	
ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ ΟΙΚΙΑΚΑ	☐ ■ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ ΣΥΖΥΓΟΥ:		
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	☐	
ΕΝΣΤΟΛΟΣ	☐	
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐ ■	
ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ	☐	
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	
ΑΓΡΟΤΗΣ	☐	
ΕΡΓΑΤΗΣ,ΤΕΧΝΙΤΗΣ	☐ ☐ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ ΣΥΖΥΓΟΥ:		
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	☐	
ΕΝΣΤΟΛΟΣ	☐	
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	
ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ	☐	
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	
ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ	☐ ■	
ΟΙΚΙΑΚΑ	☐ ☐ ☐	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΟΝΕΩΝ:		
Δευτεροβάθμια	☐	☐
Τριτοβάθμια (ΑΕΙ-ΤΕΙ)	☐ ■	☐ ■
Μεταπτυχιακό	☐	☐
Διδακτορικό	☐	☐

<p>ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΟΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ;</p> <p>Πολύ Μέτριο Καθόλου</p>	<p>☐ ☐ ☒</p>	
<p>ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΒΙΑΣ & ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:</p> <p>Πολύ Μέτριο Καθόλου Εξηγήστε</p>	<p>☐ ☐ ☐ ΔΕΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΑΙ ΚΑΘ' ΟΣΟΝ ΕΙΜΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΑΛΛΟΘΡΗΣΚΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΝΑ ΚΑΤΕΧΟΥΝ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΘΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ;</p> <p>Φυσικά Ναι Με Πολιτική Βούληση Ποτέ</p>	<p>☐ ☒ ☐</p>	

<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΩΘΟΥΝ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ Η ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΑΝΕΞΙΟΡΗΣΚΕΙΑΣ;</p> <p>Ευρωπαϊκό Ελληνικό</p> <p>ΓΙΑΤΙ;</p>	<p>☐</p> <p>☒</p> <p>ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ</p>	
---	---	--

<p>ΠΟΙΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ:</p> <p>ΥΨΗΛΟ ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΤΩΤΑΤΟ</p>	<p>☐</p> <p>☒</p> <p>☐</p> <p>☐</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Η ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΣΗ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ ΘΕΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΝΣΤΟΛΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ;</p> <p>Εισόδημα Κοινωνική θέση Γιατί;</p>	<p>☐</p> <p>☒</p> <p>ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝΣΤΟΛΟΥΣ</p>	

<p>ΤΙ ΡΟΛΟ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΥΣΑΣ;</p> <p>Πολύ Θετικό Θετικό Ικανοποιητικό Αρνητικό Πολύ Αρνητικό</p>	☐ ☐ ☒ ☐ ☐	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΔΙΝΕΙ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΗ ;</p> <p>Πάρα Πολύ Ικανοποιητική Ελαχίστη</p>	☐ ☐ ☒	
<p>ΟΦΕΙΛΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΑΣ;</p> <p>Ναι Όχι Γιατί</p>	☐ ☒ ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΥΠΑΡΕΟΥΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ Η «ΣΤΟΛΗ» ΤΟΥ ΙΕΡΕΑ ΠΡΟΣΔΙΔΕΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ ΣΤΟ ΣΩΜΑ;</p> <p>ΝΑΙ ΟΧΙ ΓΙΑΤΙ</p>	☒ ☐ ΔΙΟΤΙ ΣΥΝΔΡΑΜΕΙ ΣΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟ ΑΓΩΝΑ ΤΩΝ ΕΝΣΤΟΛΩΝ	

<p>ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ Η ΚΛΗΡΟΣ ΘΕΤΟΥΝ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΑΣ ΕΞΕΛΙΞΗ</p> <p>Αστυνομία Κλήρος</p> <p>Γιατί ;</p>	<p>☐ ☒</p> <p>☐</p> <p>ΛΟΓΩ ΧΡΟΝΟΥ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ</p>	
<p>ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ Ή ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ;</p> <p>Απαιτήσεις Σώματος Απαιτήσεις Πολιτείας Απαιτήσεις Κλήρου Κάτι Άλλο</p>	<p>☐ ☒</p> <p>☐</p> <p>☐</p>	
<p>ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΑΣΚΕΙ Ο ΚΛΗΡΟΣ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΑΣ;</p> <p>Ανώτατες Ανώτερες Κατώτερες</p>	<p>☐ ☒</p> <p>☐</p> <p>☐</p>	
<p>ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΣΑΣ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΕΝΣΤΟΛΟΥ ΙΕΡΕΑ;</p> <p>Ναι Όχι</p> <p>Γιατί</p>	<p>☐ ☒</p> <p>☐</p> <p>ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΠΟΛΛΑ</p>	

3ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αξιωματικός ☐ Υπαξιωματικός ☒		
1η ΙΔΙΟΤΗΤΑ: Εν Ενεργεία Απόστρατος	☒ ☒ ☐	
2η ΙΔΙΟΤΗΤΑ Εκ του Κλήρου Εκ του Σώματος	☐ ☒ ☐	
ΗΛΙΚΙΑ: 25-39 ετών 40-52 ετών 52-60 ετών άνω των 61 ετών	☐ ☒ ☐ ☐ ☐	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Έγγαμος (η) Άγαμος (η) Διαζευγμένος (η)	☐ ☒ ☐ ☐	
ΕΧΕΤΕ ΤΕΚΝΑ: 1 2-3 Πολύτεκνος (η) Δίχως τέκνα	☐ ☐ ☒ ☒	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ: (πόλη, νομός)	ΤΡΙΚΑΛΑ	
ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ: (πόλη, νομός)	ΤΡΙΚΑΛΑ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: Εκκλησιαστική Σχολή ΑΕΙ/ΤΕΙ /Παραγωγική Σχολή Μεταπτυχιακό Διδακτορικό	☐ ☒ ☐ ☒ ☐ ☐	

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ: Αγγλικά Γαλλικά Γερμανικά Άλλες Γλώσσες	☒ ☐ ☐ ☐ -----	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ: (πόλη, νομός)	ΤΡΙΚΑΛΑ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΥΖΥΓΟΥ: Δημοτικό Γυμνάσιο Λύκειο ή Ι.Ε.Κ ΑΕΙ/ΤΕΙ Μεταπτυχιακό Διδακτορικό	☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ ΕΡΓΑΤΗΣ,ΤΕΧΝΙΤΗΣ ☐ ☐ ☒	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΝΣΤΟΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ ΟΙΚΙΑΚΑ ☐ ☒	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒	

<p>ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ ΣΥΖΥΓΟΥ:</p> <p>ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ☐</p> <p>ΕΝΣΤΟΛΟΣ ☐</p> <p>ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ☐</p> <p>ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ☐</p> <p>ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ☐</p> <p>ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ☐</p> <p>ΑΓΡΟΤΗΣ ☐</p> <p>ΕΡΓΑΤΗΣ,ΤΕΧΝΙΤΗΣ ☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☒</p>		
<p>ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ ΣΥΖΥΓΟΥ:</p> <p>ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ☐</p> <p>ΕΝΣΤΟΛΟΣ ☐</p> <p>ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ☐</p> <p>ΕΜΠΟΡΟΣ,ΒΙΟΤΕΧΝΗΣ ☐</p> <p>ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ☐</p> <p>ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ ☐</p> <p>ΟΙΚΙΑΚΑ ☐</p> <p>☐</p> <p>☒</p>		
<p>ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΟΝΕΩΝ:</p> <p>Δευτεροβάθμια ☐</p> <p>Τριτοβάθμια (ΑΕΙ-ΤΕΙ) ☒</p> <p>Μεταπτυχιακό ☐</p> <p>Διδακτορικό ☐</p>		<p>☒</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p>
<p>ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΟΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ;</p> <p>Πολύ ☐</p> <p>Μέτριο ☐</p> <p>Καθόλου ☒</p>		

<p>ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΒΙΑΣ& ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:</p> <p>Πολύ Μέτριο Καθόλου Εξηγήστε</p>	<p>☒ ☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>ΓΙΑΤΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΔΙΔΑΞΕ ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΑΛΛΟΘΡΗΣΚΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΝΑ ΚΑΤΕΧΟΥΝ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΘΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ;</p> <p>Φυσικά Ναι Με Πολιτική Βούληση Ποτέ</p>	<p>☐</p> <p>☒ ☐</p> <p>☐</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΩΘΟΥΝ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ Η ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΕΙΑΣ;</p> <p>Ευρωπαϊκό Ελληνικό ΓΙΑΤΙ;</p>	<p>☐</p> <p>☒ ☐</p> <p>ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟ</p>	

<p>ΠΟΙΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ:</p> <p>ΥΨΗΛΟ ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΟ ΜΕΤΡΙΟ ΚΑΤΩΤΑΤΟ</p>	☐ ☐ ☒ ☐	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Η ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΣΗ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ ΘΕΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΝΣΤΟΛΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ;</p> <p>Εισόδημα Κοινωνική Θέση Γιατί;</p>	☐ ☒ ΔΙΟΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΑ ΑΠΟΔΕΚΤΟ ΚΑΙ ΣΕ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ	
<p>ΤΙ ΡΟΛΟ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΑΣ;</p> <p>Πολύ Θετικό Θετικό Ικανοποιητικό Αρνητικό Πολύ Αρνητικό</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ΤΙΠΟΤΑ	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΔΙΝΕΙ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΗ ;</p> <p>Πάρα Πολύ Ικανοποιητική Ελαχίστη</p>	☐ ☐ ☒	

<p>ΟΦΕΙΛΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΑΣ;</p> <p>Ναι Όχι Γιατί</p>	<p>☒ ☐</p> <p>☐</p> <p>ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤ/ΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟ ΜΑΣ</p>	
<p>ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ Η «ΣΤΟΛΗ» ΤΟΥ ΙΕΡΕΑ ΠΡΟΣΔΙΔΕΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ ΣΤΟ ΣΩΜΑ;</p> <p>ΝΑΙ ΟΧΙ ΓΙΑΤΙ</p>	<p>☒ ☐</p> <p>☐</p> <p>ΘΑ ΠΕΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΘΑ ΣΕ ΠΡΟΔΩΣΕΙ</p>	
<p>ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ Η ΚΛΗΡΟΣ ΘΕΤΟΥΝ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΑΣ ΕΞΕΛΙΞΗ</p> <p>Αστυνομία Κλήρος Γιατί; ;</p>	<p>☒ ☐</p> <p>☐</p> <p>ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ ΤΩΝ ΕΝΣΤΟΛΩΝ ΓΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ</p>	
<p>ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ Ή ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ;</p> <p>Απαιτήσεις Σώματος Απαιτήσεις Πολιτείας Απαιτήσεις Κλήρου Κάτι Άλλο</p>	<p>☒ ☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p>	

<p>ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΑΣΚΕΙ Ο ΚΛΗΡΟΣ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΑΣ;</p> <p>Ανώτατες Ανώτερες Κατώτερες</p>	<p>☐ ☒ ☐ ☐</p>	
<p>ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΣΑΣ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΕΝΣΤΟΛΟΥ ΙΕΡΕΑ;</p> <p>Ναι Όχι Γιατί</p>	<p>☐ ☒ ☐ ΓΙΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟ</p>	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Μελέτιος Κουράκλης Αρχιμανδρίτης
«Θρησκευτικοί Λειτουργοί στο Στράτευμα δια μέσου των αιώνων» Αθήνα 2010

-«Η ποιμαντική διακονία της Ελλάδος εις τας ενόπλους δυνάμεις»
Εισήγηση του Πανοσιολογιότατου Αρχιμανδρίτη Τιμοθέου
Μανωλέα. «Ημερίδα στελεχών ποιμαντικής διακονίας της
εκκλησίας εις τας ενόπλους δυνάμεις» 15 Μαρτίου 1997

-Νεκτάριος Μαρκάκης, Πρωτοπρεσβύτερος Αντισυνταγματάρχης
«Ιδεολογικές προϋποθέσεις οργάνωσης της θρησκευτικής
υπηρεσίας των ενόπλων δυνάμεων».
Περιοδικό Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερσονήσου
τόμος Ε΄, μέρος 1^ο. Νεάπολη Λασιθίου 2014,

-Μιχαηλίδης Κυριάκος. «Το νομοκανονικό καθεστώς της
Θρησκευτικής Υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων»
“The law-canonical statute of the religious service in the armed
forces”. Θεσσαλονίκη 2016

-Δημήτρης Αρκάδας. «Κλήρος και Ένοπλες Δυνάμεις, όψεις της
πολιτισμικής ταυτότητας των στρατιωτικών ιερέων στη
μετεμφυλιακή Ελλάδα»
Περιοδικό «Θέσεις - Αναλύσεις - Κριτική - Ζητήματα της πάλης των
τάξεων». Τεύχος 130, περίοδος: Ιανουάριος - Μάρτιος 2015

-Καλαϊτζίδης Ν. Ιωάννης. «Η τιμή των αγίων στις Ελληνικές ένοπλες δυνάμεις και τα σύμβολά τους».
Θεσσαλονίκη 2016

-Μητσιοπούλου Χ. Δέσποινα. «Στρατός και εκκλησία στην Ελλάδα, Θεσμικές αλληλεπιδράσεις»
Θεσσαλονίκη 2010

-Δίπτυχα της Εκκλησίας της Ελλάδος έτους 2016
Αθήνα Νοέμβριος 2015